

RMK. I.

668

COWPER
HET NÁPOKI
EDVÉTT
Reszletesebb

1837.

R.M.K.I.

668.

1. peld.

(Teljes.)

Etiam in obseſſa
via pauperi pax est

Etiam in obseſſa via
pauperi pax est

Memento Mori intranti
tibus

Etiam in obseſſa via pauperi
Pax

Libra

In soll. *Tracht: Avceba*
Thiol. Jan Kora m 12

HET NAPOKI
EDGYÜTBESZELGE-
TESEK, KET ÓSZVE-TAL-
ALKOZOTT Embereknek,
tudnia-illik edgy KERESZ-
TYEN es mas edgy PAPI-
STA *Catholicusok*nak.

AZ HITNEK EDGY-
NEHANY VISZSZAIRVL.

William Cowper Gallo-
wayi Püspök, *Scotiaban An-*
gliai nyelven irta; Magyar
nyelvre MEDGYESI PAL-
UR *Iesus Christus* edgy-
igyü Szolgaja,
fordította.

Aug. de Civit. Dei. Lib. 20. c. 19.
Qui non credunt veritati, iudicati se-
ducentur, & seducti iudicabuntur.

DEBRECENBEN,
Nyomtatta Fodorik Menyhard

URI MELTOSAGGAL S-IO
HIRREL NEVEL TÚNDÓKLÓ

TEKENTETES ES NAGYSAGOS
PERENNI GABRIEL

Uramnak, UGOTSA ES ABA-UY-
VAR-megyeknek örökös FŐ
ispánnyanak:

es

Isten-felő Házas-tarfanak,

AZ NEMZETES ES NAGYSAGOS
SALGAI KATHA,

Ábonyomnak; az Isten kis Seregenek, /-igaz
Apostoli Vallásnak erős sarakhatatlan, kegyes
es bü-kezü Gyamelinak, oltalmának, Daykai-
nak es Elo-mozdítóinak, mint Kegyelmes U-
ramnak s-Ábonyomnak: istentül kegyel-
met es minden jó áldásokat kívánok az
Iesus Christus által.

NAGYSAGOS kegyelmes URAM
s-Ábonyom; Ollyanyoknak tet-
senek

fenek ennekem az Romai mai
Cacalycusok, mint amà fen-
 1. Sam. 17. nyen pòkò kòrnyúl-metelet-
 len nagy Orias, à ki regenten
 az Elő Istennek Sereget, min-
 den napokent bídalmazvan,
 es Baynakert forgalmaztat-
 van, az után tsak hamar, tu-
 laydon à maga fegyvere által,
 à gyermek David miat el-vefe.
 Ah mely rettenetes Baynak-
 nak tetfik vala ez elsőben az
 Izrael nepe előtt! Nem-is ok-
 nélkül, mert oktalan nagy rut-
 1. Sam. 17. termetű orias vala ez, *hat singni*
 5. 6. *es edgy arazni magas; Puzdrabol-*
is jeleffen neki késült vala:
azö fejében vala atzél sisak, es hal-
héju pantzelbanöltözöt vala, à pan-
tzélnak penig nehezsege vala öte-
zer réz siclus nyomo. Es atzél Bar-
vas vala azö laban, vállán atzél pa-
is, es azö kopija temerdek vala,
mint azörök zugoly faja, az kopia
vas pe-

vas peniglen vala tsinálva hat Bar-
Siclus nyomo vashol. Annyira fel-
 is fuvalkotatta vala ötet ez ö
 nagy késültsege, hogy bator-
 ságossan az egeß Izrael ellen,
 tsak maga-is naponkent ki-jö
 vala, es bemtül-bemben bida-
 lommal illeti vala az Seregek
 Istenének táborat; az kis Da-
 vidot peniglen, (mikor bayra
 neki ki-mene) rut dolog az
 mint meg-utálá es rutita: ak-
 kor mondgya vala neki, *lőste*
ide hozzam es az te Testedet adom
az égi madaraknak, es à mezei va-
doknak. Mi telék belőlle; az
 fegyvertelen, parittyas es bo-
 tos Pastor Gyermek, hát meg
 előzte à maga-hanyo Vitezt,
 es à taskabol ki-vótt edgy kő-
 vel, parittyabol-valo hajítással
 ötet homlokban pattantvan,
 az földre eytötte, es à Bay-
 naknak Gombjat, tulaydon
)(3 maga

Luc. 12. 32.

maga fegyverével ütötte el. A mi *Goliath*ink forsa ez, kik az ő egész föld dőgleltető, rusnya uyjitasinak és leleményinek környűlmeteletlenséget, sok imez amaz külső tekintetes őltözetekkel, kivaltképpen pedig az Apostoli regisegnek finével fel-piperezven, nem negyven ötven napok alatt, hanem sok estendőktől fogvan, az Apostoli igaz tudomanyinak edgy-igyy valloit, amaz *marokni kis Nyáját* Idvezítő Urunknak, hajunk-balai-felborzasto főrnyyű átkokkal rusnyittyak: ugy tetteten magokat, mint ha minden Tudományt, Bőltsefeget és Valást egyedül csak ők nyeltek volna el: minket vallasoftul, tudományoftul, mint *Goliath Davidot*, megutálnak, gyermekeknek alitnak, sőt (à mint à Kemek

Kemek mondgyak vala) csak ollyanoknak tettünk ez *Hanak* Num. 13. 33. fel-fuvalkodott magas Fiaihoz képest, mint az *Saskak* à nag Oriafok mellett. *Novangelicus-* Last. Ka-
nak, minap főletteteknek, lauzt. p. 163. 2. 15.
partosoknak és az igaz regi- 224. 229.
segből ki fakadtaknak kiáltoz- 8c,
nak: Vallasunkat Luthertől fogva-valonak genyetseges őrdőgitudomanyinak, őrdőgotyta és kötöttá hamisságnak, s-mindennek módgyak: minket Tanitokat kötzi-póroknak, barmoknak s-isten tudgya mind minek fidnak; edgy *Patert*, egy tudos Embert, egy tsópni Regiseget minekünk hadgyni nem akarnak. Huzva vonva-is kin kellett ez Isten neve karomlo *Goliath*ink ellen bayra mennünk. s-Hól à fegyver, ha ők minden tudományt el-nyeltek, s-minden jo Re-

8
jó Regifleg tsak ő mellettek?
az Urnak segítő nevében biz-
van, a mennyei tudománynak
idvességes Folyamjából, erős
köveket fedegettünk; es noha
meg-utallya vala az környül-
metéletlen Orias az alazatos
Davidot ezalatsönkésületert,
mi mindazonaltal batorlagos-
san, az Seregeknek Istenet se-
getsegül hivan, az Szent Iraf-
nak ez minden erős rakasokat
le-ronto appro köveivel, őket
fűntelenül hajigalvan, hom-
lokban verni meg né fűnünk:
meg-fedülnek hát, es a földre
esven, fokfor meg esik, hogy
a mely fegyvert a mi nyakun-
kra hoztanak vala, tulaydon a
miat esik-el feje vallasoknak.
Sok sepe több Irafok között, ez
kis Könyvetskenek (mellyet
ez előtt edgy nagy tudos Pü-
spök, Ember irt volt Scotiában,
es en

9
es en most az Nagysagtok jó
hire neve alatt, Magyar nyelvű
uyjonnán ki-botsatok;)avagy
tsak ez kis könyvetskenek út-
közét-mezejen mondó, sem-
mel lathatni ez dolodnak igaz-
ságot: melyben edgy fen-há-
jazo *Papista* Ember, minden
rut vadok között, minapiság-
gal terhelven a mi igaz valla-
sunkat, az magokat penigh
mindenkorinak lenni fitogat-
van; valamivel minket ortáz
es ostromol, mind magok nya-
kokban kerül, magok tulay-
don saját Irafokból rakogat-
van minden rutitasokat feje-
kre. Nints-is ennel edgy je-
lesb diadalom es ellenség sé-
gyenites. Mikoron Isten *Ge-*
*deon*nal, az fel-fuvalkodott *Mi. Iud. 7. 22.*
dianitakat meg-veretné, nem
eythete nagyubb segyent es
veselyt raytok, mint hogy az
önnön

önön magok segyveret fordita ellenek, s-fajat török által veste őket. Sok soval nem irok, de batorfagoffan merem állatni, hogy valamely *Papista* Ember, *prajudicium* az az, dolog előt-ertes avagy itilés nélkül, igaz Vallasunk ellen-valo gyűlölségből edgy kevesse nem gyomroskodvan, figyelme-tesse által-olvassa ez kis *Dialogus*, alig ha az Római mai papes vallason fejt meg nem tekergeti. Ennek meg-probalasara tsak jo lélekkel-valo olvasasa kivantatik a Könyvnek.

Hogy pedig, Nagysagos kegyelmes Uram s-Astonyom, az Nagysagtok emlekezetes neve alatt botsatom sem-eleibé ez Forditasomat, ez az oka, mivel igaz Vallasunknak illyeten erős *propugnatioja*, Hitünknek erős *Propugnatorit* illeti, a

leti, a mineműveket Nagysagtokat lenni, még magok az Ellenkezők-is jól tudgyak es ismerik. Regi nagy hires neves Urí Nemzetelésege Nagysagtoknak, menyit érdemel-hessen effele dologban, alig vagy onfogyatéknemzetünk között, ha egyebbűnnen nem is, avagy tsak *Bonfinius* bol, a ki nem érthetné.

De mind nagyubb az hogy Nagysagtok illy örök emlekezetre méltó nagy indulattal buzog az igaz Vallashoz, bizony *nem ertelem nélkül*: mert Nagysagod az közöttünk-lévő *Controversiakat* forgalmatoffon olvasa, hogy Szent Pál intése szerint, *mindeneket meg-probalvan,* *a mi jobb azt valasztassa:* es minden naponként mint a *Beræabeliek,* azokat a mik az Hit felől mondatnak, az Szent Írásbol megvisgal.

Rom. 10. 2.

1. Theff. 5.

21.

Act. 17. 18.

Hebr. 5.
v. ult.

visgalbassa ha ugy vannaké vagy né.
Es így gyakovoltatott érzékenysé-
gelleven Nagysagod az Irafok-
ban, mellyik vallás legyen iga-
zabb s-Szent Irással edgye-
zőbb, maga próbálása által ta-
pásta-meg. Ennek azért ol-
talmában, s-terjesztésében, sem
költséget, sem fáradságát nem
fannya Nagysagtok; alkalmas
Catalog⁹ telnek már azoknak az
Egyhazi hasznos Embereknek
nevekből, kiket bő költsé-
gel, méssé Országokban tanit-
tatot s-tanittat, es Lelki Fijul
fűlt az Anyasentedgy-haznak
Nagysagtok. Közönsegeffen
penig minden Rendhez, es
leg-fellyebb àmienkhez, mi-
nemű nagy szeretettel, betsül-
lettel es jó akarattal vagyon
Nagysagtok, kevés befeddel
megnem irhatnam.

Hogy Nagysagtokat együt
emli-

emlitem Dedicatoriamban, an-
nak-is nagy okai vannak: Az
éhes es istenes Abigailt, s-az Ur-
nak fíre szerint-^{1. Sam. 25.}
való Ferfiát Davi-
dot, minekutanna edgy teste-
vérré lőttek, ki bakaftaná-el
egymástul? Edgy Nagysagtok-
bā (hizelkedes tavul legyen)
az edgyeseknek lelke, az beke-^{& 13. v. 14.}
ségnek
foglalása által: edgy idveségtek
felől-^{Eph. 4. 3.}
való remen-^{4. 5. 6.}
ségtek: edgy az
Urak, Hitetek, Keresztségtek, I-
stenetek: s-Atyához-is csak egyeilen
edgyhez fogta fejet Nagysag-
tok: Edgy az igaz vallást ol-
talmazó felő-mozdító farad-
ság, es bő költség által való sok
rendbeli daykálkodás: Szere-
tetten-is mind az Isten Igeje-
hez, mind penig annak Hirde-
tőihez mind edgyel gerjede-
z Nagysagtok. Edgy főval, min-
den joban, s-nevezet szerint
ez Könyvetskének, közönse-
ges ha-

AJÁNLO

ges hásonra ki-botsátásában-
valo költesben-is edgy five
lelke leven Nagysagtoknak: i-
gen illendő hogy ez kis Iras-is
Nagysagtoknak mind ketten,
emlekezetes regi jo hirrel
tündöklő méltóságos Neve-
nek edgyferf-mind örüllőn;
es az által ez Nagysagtok fe-
nyes neve-is, mind edgyütt
maradgyon az Ecclesiában ö-
rök emlekezetben.

1. Theff.
5. v. 23.

*Az bekefegnek Istene pedig, Ren-
tellye-meg Nagysagtokat mindene-
stül, es az ti elmeitek eppsegeben, es
testetek lelketek ártatlanságban, tar-
tassanak-meg a mi Urunk Je-
sus Christusnak el-jövetelére
AMEN.*

Munkátson 15. Ianuarii

A. D. 1637.

*Nagysagtoknak alázatos
Szolgája életeig*

MEDGYESI PAL.

EZ HETN APOKI BESZLGE- tesnek Summaja.

I. A Regisegről közönsegef-
sen. pag. 1.

II. A Scotiai Ecclesianak Regi-
segeről, tudnia-illik hogy
az Romai Ecclesia az ő epp-
segeben-is nem Anyya, ha-
nem csak Attya-fia volt az
Scotiai Ecclesianak. 49.

III. Az Romai Ecclesianak
Hit-sakadárul, es miken-
pen lőtt ő immar az lalki pa-
raznalkodásnak amaz An-
nyava. 83.

III. Hogy Roma az Anti-
christus bekes-hellye. 103.

V. Ez kerdesre-valo valas-té-
tel: Hól volt a ti Ecclesia-
tok Luther előtt? 132.

VI. Ez Papiatak köz Ellenve-
telemek meg-feytése: Ho-
lót (igy bolnak) nem tagad-
hattyarok, hogy Eleitek
mind-

INDEX.

mindnyajan Papistak nem voltak volna; mind el-kárhoztak-é hát a mi Eleink a- vagy nem: mert ha nem kárhoztak, mi okon nem maraáhatnánk mi-is az ő vallásokon? 149.

VII. Az *Scotiai* Ecclesianak, az Apostoltul fabor, es az Elő Anyasentedgy-haztul tartatott Rend tartással edgyező sokasarul. 220.

HET

HET NAPOKI EDGYŰT-BESZELGETESEK, KET ŐSZVE-TALALKOZOTT Embereknek, tudnia-illik edgy Kereszten, es mas edgy Papista, Catholikusoknak.

A K betűn Kereszten Catholicust;

à P-én pedig Papistat érts.

K. E Gességgel Baratom Olasorságbol.

P. Fogadgya Isten jó Földi.

K. Mint s-hogy vagy, jóhele tested es elmedbeli jó e-gességgben hoztunk?

P. Hogy hogy?

K. Mert sokak à kik oda jarnak à holot te voltal, sokkal
A hit;

hitvánb állapottal jönnek-haza, hogy nem á mint el-mennek.

P. *Soha nem hiszem, hanem bizonyítlan meg reſzegettel, miben jönnek hitvánbál?*

K. Testekben *Ægyptumbeli* rettenetes kelevenyeket *Frantzut* hoznak, mely testi parasztagoknak érdemes büntetése Istentől; Lelkekre pedig az *Babylomai* rut bél-poklosság ragad, mellyel Isten azokat bünteti, kik az *Sionnak* cikkeſégét nem ſzeretik, es nem gyönyörködnek az *Evangeliumnak* vilagossagaban.

P. *Ha nem voltam én sem Ægyptumban sem Babyloniaban.*

K. Nem-é? *Romában* s-a *Papa* alatt lévő *Tartományokban* nem voltak?

P. *Voltam.*

K. *Voltai* hát mind *Ægyptum*

tumban s-mind *Babyloniaban*.

P. *Nem ertek en olly mély Theologiat.*

K. Nem-is lehet mind addig-is, valamig vakſagban leſsz, es elméd amaz fedel alatt be-fedve tartatik.

P. *Szabad vagy velle mit mondaſz, de te sem lársz jobban en nálammal.*

K. Adná ISTE N, mert aképpen könnyen által lathatnad, hogy *Roma* ama lelki *Ægyptum*, melyben az Istennek vilagos ſövetneke homallyoſſan-egővé tetetett: Ō a lelki *Babylonia-is*, a holot az ISTEN Serege rettenetes fogſagban tartatik, es a hol olly rut öſvezőreſe zavarafa eſet a nyelveknek, hogy a mikor az Eppitők *Gen. II.* ſólnak nem ertheti a *Nep* a mit mondanak: Sőt a *Sodoma-is* *Roma*, mely az ő rut fertelmef,

melegéért, hamar nap tűzzel ég-meg, es úgy el-puštul hogy soha többé fel nem eppül.

P. Fogd-bellyebb hallad, mennyi dolgodra, vessem en esemben hogy az vadhus haborgat teged. Tsuda inkább, hogy holot illy sokak tertenek ez Országban vissza, es állottanak-be az Római Anyaszentedgy-haznak kebeleben, te még-is ez ny Eretnek Tevelygesben veszteglest.

K. Nám mondom en mi lelt: Anyaszentedgy-haznak neveze te azt, az mit Isten paraznasag Annyanak hi, es minket-is uyjitoi-eretneki nevel vadolst? Ezentúl a mint Isten tudnom adgya, meg-bizonnyitom hogy az mit te Eretneksegnek f-uysagnak mondas, tulaydon az az igazsag es az regi valóság.

P. Regiseget mondal: piyh halgass, soha ingyen meg se emlúsed az Regi-

Regiseget: hissem minden regi Doctoritok Luther es Calvinus.

K. Nem színtet talalad: mert mi az mi Hitünket, sem Luther-tul sem Calvinustul nem vóttuk. Azt felelem azért en nehed a mit Szent Pál az ő Vadofinak felele, mit őn hasonlo nevel karhoztattatnek, kerlek jól reahalgass: Erről (ugymond) ne-^{Act. 24.14:} ked vallaft tessék, hogy en az ut szerint mellyet ők Eretneksegnek, Szerzetnek mondanak, szolgálak az en Atyámnak Istenének.

P. Valamit mond Szent Pál, de tsak ne-is emlits te az Atyákat, mert az Atyáknak vallasok mellől regen el-ugrottatok.

K. Nyilván meg-tsalatkozol ha azt itiled, hogy mi nem az mi Atyáinknak vallásan vagyunk.

P. Hogy hogy? hissem az Atyáitok mind Papistak voltak.

6 HET NAPI

K. Korán sem, mert Protestánsok voltak.

P. Kerlek ne nevetess.

K. Nevels bár valamint a: karod, de ok nélkül nevetz.

P. De ugyan a ti Atyáitok nagy atyáitok, es ő nekik minden Atyyok sok időkig nem mind Papistak voltak-e?

K. Hogy im; az kik ő nálok: nali desbek s-az igaz Vallasban sokkal regiebbek, es a kiket mind nekik s-mind nekünk mint Atyáinkat követnünk sokkal melto'bb, azok mind Protestánsok voltak.

P. Tsak el-hitettétek magatokat.

K. El-hitettük s-igazan-is hitettük, mert vizsgál-meg tsak, kik voltanak Szent Pálnak azok az ő Atyyai, a kiket monda hogy Istent szolgálatban követet, meg-latod magad-is hogy nints külömbé az dolog.

P. Kik

BESZELGETÉSEK. 7

P. Kik löttek legyen a Szent Pál Atyyai, es mint nevezettének, en meg nem tudom mondani; hanem hogy Sido volt Ben-jamin Nemzetéből való, azt ertem.

K. Nem-is szükség hogy Szemellyeket es neveket vizsgáljuk az Szent Pál Atyyainak; hanem vallásokat szükség megertekezünk: Nem emlekezé-lé-re a mit edgykor maga felől monda az Apostol, hogy tudnia-illik ő a Gamaliel labáinál nevezkedet volna?

P. Emlekezem.

K. Mondsa-meg hát mitso-da valláson volt Gamaliel.

P. Phariseus volt ő.

K. S-azt véled-e hát, hogy midőn maga mentsegeben állana az oda fellyebb említett Apologiat, Phariseusi mod szerint szolgált volna ő az Istennek?

A 4

P. Nem

P. Nem velem.

K. Mikeppen mondgya tehát, hogy Attyainak modgyokként szolgált ő az Istennek, holot az ő Attyai Pharisausok voltak?

P. Mert nem az közelebrül-*valo* Attyait erti, hanem ama *meßserül-
valo* regieket, Abrahamot, Isákot, Iakobot, &c.

K. Nem hamissan vadlak-é hát ötöt Ujjatással az Sidok, mint ki Eleinek Vallasokat elhagyta legyen, mivel nem az ő idét-levő Attyainak vallasokat követne?

P. Bizony hamissan, mert az ő Maga-mentsege *elegge meg-tisztit-
tya* ötöt, mind az Ujjitáknak, mind *penig* az Eretneksegek, Ellenkező-
itül *rea* kiáltott és fogott verkeből.

K. Igen jo: miért nem mentene-meg minket-is hasonló Magunk-mentsege ugyan illyet-

lyetén állapotunkban? Mert noha az közelebrül-*valo* Attya-
inktul be-vőtt *Papista*sagnak *Ser-
zetet* el-hagytuk; mindazonal-
tal úgy szolgallyuk Istenünket,
mint azok az Atyaink, kiket *Iustinus Martyr Patres Patrum*
Atyaink Attyainak nevez,
es a kiket mi ő velle edgyűt
minden minapi Atyaink felet
akarunk követni.

P. Nem lehet az, holot *è Vilag*
tudgya hogy alig vagy on még 60 *es-
tendeje* miulta Vallastok ez Ország
ban *tsusbot*.

K. Vay nem úgy vagy on;
mert en meg-bizonnyitom, hog-
ezer őtt *szaz* *estendeje-is* va-
gyon, miulta ezen Vallast,
mellyet most *prædikaltatunk*
s-hitünk *prædikaltanak* es *hit-
tenek* régi Atyaink. Legelsőb
vallasunk mellyen voltunk *Po-
gany*sag volt. Mert Eleink *Di-*

ana. Isten Átszont, a Napot, a Holdat, es a Tsillagokat imadtak.

P. Eleg nagy vak/sag volt.

K. Így volt a mint mondom: hanem ostan az első Szaz éstendőben kezünk keresztényeknek lenni; a Papistagság pedig Urunk Születése után nyoltszáz éstendővel ragadot vala reánk; de az irgalmas Isten az Evangeliumnak világa által, ime, ismet az Keresztényességnek el-regi vallására hozot vissza: s-ez szerint imadgyuk már az Atyát az Fiuban, saját Szent Igejéből, es nem valami egyéb gondolatból.

P. Az en hitemre jeles dolgot beálls, az Catholika Anyaszentegyházzal volna hát úgy közössétek.

K. Igen-is azzal, áldássek az Ur;

Ur; azért-is örölkünk már mostan, hogy a mint mondam, az Isten az ő idvősseges Evangeliuma által Keresztényen Catholicusokká tölt bennünket.

P. Az-is magatoktól talált ny nevetek hogy Keresztényen Catholicusoknak nevezitek magatokat.

K. Ha az igaz Regiséget er-tened, nem mondanád ez nevezetet uynak; ti több illeté-sök-uyságokat-is úttők fejúnk-höz, mellyek azonban ha megtekéntyűk, semmi nem egyéb, hanem Regi Igasság: Tizen-edgy száz éstendeje vagyon, miulta az Carthagoi hetedik Conciliumban, az Evangeliumnak igaz Valloí, Keresztényen Catholicusoknak neveztettenek.

P. Hadgyunk két az Nevezetnek: hogy hogy mondhatád hogy az Catholika Anyaszentegyházal vagyon közössétek, hol az Romai

mai Ecclesiátul el-szakadtatok
nem akartok Romai Catholiku-
soknak neveztetni?

K. Az Romai Ecclesia épp al-
lapottyaban-is nem volt egyéb
hanem csak része az Chatholika
az az, az közönséges keresztény
Anyaszentegyháznak (mert
ez nevannyit tévesen,) s-nem-is
esik más keppen mikor az Ro-
mai Ecclesiát, Catholika Közön-
séges Ecclesianak mondgyak,
mintha így volna: Roma ugy-
mond, egész Olasz-Ország; a-
vagy, Paris Varosa Frantziában,
egészen Frantz Ország: de mi-
vel az Romai Ecclesia paraznal-
kodot, régi épp állapottyatul
semtelenül el-szakadtot, nem
töttek semmi törventelense-
get, hogy ő tölle el-valtunk,
az Isten maga saját Tudomány-
szetelevel hagyta, hogy akkep-
pen tselekedgyünk.

P. Hol

P. Hol mitsoda Tudomány-tete-
level?

K. Ezzel: En nepem jer-ki Ba-
byloniabol.

P. Ládde nem azt mondgya hogy
Romabol?

K. Meg-bizonyitom még
en hogy Roma ez az Babylon, sőt
a magatok Doctörök sem ta-
gadhattyak ezt.

P. Ha meg-bizonyítod en nem
mondok egyebet hanem hogy sokan
meg-tsalarkoztak.

K. Ha meg-halgatz, Isten
kegyelmességeből majd meg-
is bizonyitom.

P. Meg-halgatlak s-meg-is fe-
lelek.

K. De bár ne engem halgass
hanem az Evangeliumot, mel-
lyet ha Romában-is eddig hal-
gattanak volna, nem hagynék
sok időt, az Papa birodalmanak
nyaka-szakadna.

A 7

P. Ho

14 HET NAPOKI

P. Ho hó, nehéz volna az hogy teged ott halgatnanak!

K. Miért? hissem nám az Sodomitaknak ott Bordellyok vagyon. Synagogajok az Sidoknak, mellyekben az Christust átkozzák; mi okon nem szenvedhetnek hát el, hogy az Protestansoknak-is ne lenne valami haylekok az holot prædikallananak?

P. Bizony minden Sodomital Sidonal inkább gyűlölnék ott titteket.

K. El-hissem, mert edgyik Ördög a másikkal, sőt egek Sereg ördög-is edgy Emberben edgyút el-lakhatik; az Christussal pedig edgy sem. De kerlek míg leszen itt è mi helyünkben mulatasod?

P. Azt itélem hogy ez egész heten itt kezdék maradni.

K. Kerlek hát hogy Edgyút-beszel-

BESZELGETESEK. 15

beszelgetésünkre minden Napból rendellyünk edgy edgy Orát, el-jarok en az te Szallásodra.

P. Bator, es ám ottan holnap beszélgetésünk az Regisegről, mivel gyanakszom hogy valami hallatlan dolgot pretendalsz az Regiseg alatt.

K. Örömet, legyen ugyan bar. Isten hozzád.

ELSŐ NAPI BE-

szelgetes a regisegről közönségesen.

P. Isten hozot jó Baratom; lám nem jadtol volt beszéléddel.

K. Mikor lehetne örömet nem jadanam.

P. Iut-é estebben minn vegezök tegnap este beszélünk; akarod-e hogy ugyan azonon kezdgyük?

K. Iut

K. Iút s-akarom.

P. No mi tetszik az regiségről? meg engeded-e hogy az igaz Ecclesia, a melynek Vallasa leges-leg-regiebb?

K. Vetelkedes kivől vagy on ez dolog; en az en resemről azt az vallást ismerem s-hisem leg-igazabnak a melly leg-regiebb.

P. Magad bele-hozod magadat, mert a miket te az Romai Ecclesiában Vessetsegnek mondasz, azoknak nemellyikének vagy on ezer esztendeje.

K. No ha vagy on-is; az igazsag melyből mi azokat az Vessetsegeket karhoztattunk, sokkal regiebb azoknal: es mi Vincentius Lyrinenssisel bolvan, mindenkor fellyebb-betsüllyük az regi hitet az uy hitetlenségnel: mert ha jo argumentum ez te elötted: ez s-ez Vallást vagy Ceremoniát kell (ugymond) be-venni, mert

mert ez vagy on edgy avagy két ezer esztendő; ugyan ezen okkal az Simon Magus Eretnekseget is acceptálni s-igassag gyanant be-venni kell, mert vagy on annak is immar ezer hat száz esztendeje.

P. Had legyen az, nem azt mondd vala-e az elebb, hogy az mi leges-leg-regiebb az igazabb?

K. Most is azt mondom es hogy az dolgot mentül jobban meg-érthetd, vesd-ővé az Tevelygeft az igaz Tudomannyal es azt tedd-fel, hogy noha nem edgy Atyatul valok ezek; mind azonatal az időre nevezve mayd ollyak mint valami kettős gyermekek, a mivel az igaz Tudomány az Tevelygesnel idesb, az tsak igen kitsiny idő.

P. Hadd halljam bővebben ezt?

K. Ha mind az Paraditsombeli Anyaszentedgy-haziglan fel-

fel-mégy, meg-latod hogy az leg-elsőbb szózat mely ott hal-latek, Isten sava lón: mert az *Moses Első könyvének két első Részé-ben*, senki sávat nem olvasod, hanem csak ezt: *Deus dixit, Deus dixit &c. monda Isten; de mindgyarast az harmadik Rész-ben ez-is be-jő: Et Serpens dixit, A Kígyó-is monda.*

P. Nyilván így vagyon.

K. Igen akarom hogy erted: Azt kerde-m azért, ha valaki lehet-e olly balgatag, ki azt vel-lye, hogy az Satan szavat igaz-ság gyanant kellyen be-venni, mert annak immar csak nem hat ez ereztendeje vagyon?

P. Nem következik, mert noha elég régi az ő hazugsága, de ugyan regiebb a mint mondad, az Igasság.

K. Kerlek tehát el ne fele-ysted ezt hogy legye mivel az Sa-tán ellé magadat oltalmaznod, miko-

mikoron az Tevelygest Regi-segnek palástya alatt reytegeti előtted.

P. Remenlem hogy leszen-is.

K. No akar-e meg-int az Christ⁹ idejere le-jöni? nem ve-sed-e ebedben hog mihelt Id-vezitőnk Apostolokat botsata, az Satany-is mindgyart utanok erefte az ő követit. Alig küld-hete Urunk Simon Petert Evan-gelium prædikálni, s-Simon Magus tamada Eretnekség hirhetni.

P. Ez sints jól ertem különben.

K. Edgyezzünk-meg hát eb-ben, hogy mivel az Igasságot Atyainktul kell értekeznünk az berint a mint hagyvan-is va-gon mi nekünk: Io es regi utat kövess, értekezzük tehát ezt az leg-regiebb Atyainktul.

P. Ugy kell lenni; Ugy-is iti-lem hogy nem sokat ér akar melly Pa-ternek-is mondasá, ha az elsőbb A-tyak-

tyaknak Tudományokkal nem ed-
gyez.

K. Bezzeg helyyen tapogatz
most. De minek-előtte derekas
bizonyitást tennék, ezt akarom
előben adni, hogy ama régi
Pater-is Iustinus Martyr, midőn
azt lobbantának bemere, hogy
ez *sz-Pater* így *sz-am* úgy ta-
nitot, ezért felelte: *Sed Pater*
Patrum Apostolus aliter sentit: de az
Patereknek Attya az Apostol
ugymond, más keppen értet.
Es hogy ezarant bizonyosra te-
hesselek, hogy ha ma-is az Val-
las felől- való veselkedések, az
kerint igazittatnának el. a mint
Idvezítőnk az sok-felesegűség-
nek vetke felől valót el-igazi-
ta; az *Romai Ecclesia* es mikő-
zöttünk levő visszázkodások-
nak könnyen vegere-mehet-
nenk.

P. Mint igazita Urunk azt az
Sok-

Sok-felesegűségnek viszájat el.

K. Ez regula kerint *Ab initio*
non fuit ita. Nem úgy volt mind
eleitől fogva. Mely mondatat
mint tsalhatatlan nagy Igassa-
got úgy hagyvan nekünk a lel-
ki dolgokban, melyből a ha-
misságtul az igazat tudgyuk
meg-külömböztetni; mond-
gyuk azt hogy valami el-rege n
úgy nem volt, az mind Ujjítás
meg vettések. Ebben az régi
Paterék-is velünk edgyeznek.
kövesetek engemet, azt mond
gya az Apostol, a menyiben en-
is követtem az Christust: Hogyha
vagy en magam, sőt még ha Angyal
hirdetne-is más Evangeliumot, at-
között legyen. *Mihi Antiquitas Ie-* Ignac.
sus Christus est, cui non obedire ma- ad Phi-
nifestus est & irremissibilis interitus: lad.
Ennekem az Regiség az Iesus
Christus, kinek nem engedni
el-kerülhetetlen vesedelem.

Non

Non attendendum, quid quis ante nos faciendum putaverit, sed quid, qui ante omnes Christus prior fecerit. Cypr. l. 2. Ep. 3. Neq, enim hominis consuetudinem, sed Dei veritatem sequi oportet. Ibid. Non est de consuetudine praescribendum, sed ratione vincendum. Ad Quintianum. Obstinatio est & praesumptio, humanam traditionem divina dispositioni antepone, nec animadvertere indignari & irasci Deum, quoties divina praecepta solvit & praeferit humana traditio. Ad Pompejum.

Consuetudo sine veritate, vetustas est erroris. Ibidem.

Si ad divinae traditionis caput & originem revertamur, cessat error humanus. Ibid.

Frustra quidem qui ratione vincuntur consuetudinem nobis opponunt, quasi consuetudo sit major veritate. Ad Iubajanum.

Nec

Nec. Parentum, nec majorum error sequendus est, sed Authoritas Scripturarum & Dei docentis imperium: Nam Iudaei post Baalim abiierunt, quos didicerunt à Patribus. Hieronym. in Ieremi. Cap. 9.

Omnes haeretici aetati Ecclesiae universalis comparati, minores tempore congruè vocantur: quia ipsi ab ea non autem ipsa egressa est ab illis. Greg. in Iob l. 10. Sect. 37.

Sicut in omnibus veritas imaginem antecedit, postremo similitudo succedit: Ita prior veritas quam haeresis. Tert. Praescrip. ad Hær.

P. S-mit ártanak mind ezek az Romai Ecclesianak?

K. Igen-is artanak, mert ő minden uyjitasit melljeket magatul tanalt, es nyakara kötöt az Ecclesianak, az regi sokaśnak festekevel sinli, es ekkeppen igen ravaśul az regisegnek sine allat ellenkezik az Regiseggel.
P. Nagy

P. Nagy Credo kívántatnek ez!

K. Könyű, nekem ezt megbizonyítanom csak az edgy *Vincentius* nyilvánlagos bizonyítételeből-is, hadd-meg csak.

P. Mi vagyok *Vicentius*nak *Biven*?

K. Azt mondgya ő hogy ez az keresztényi fejedlégnek tulajdona, hogy ne a magaet állassa emberköz igaznak, hanem az régi Atyáktul vött Tudományhoz tartsa magát.

P. Igen jo: ellenetek esik az az intes, kik Atyáitoknak Vallását elhagyatok.

K. Vay nem mi ellenünk hanem az Romai Ecclesia ellen, ki az ő es a mi régi Atyáinknak Vallások mellől el-partolt, mint meg-mutattyak az idehatra maradok Savai *Vincent. Lyrinensis*nek.

P. Ol-

P. Olvashatza *Lyrinensis*?

K. *Lyrinensis* ez arant, az Apostolnak ez Savait magyarázza: Ha en avagy valamely Angyal, az Egből mas Tudomant hirdetne nektek azon kívül, mellyet már be-vőttek, Atok legyen.

P. Mit mond hozza?

K. Az ő Savai ezek: ha vagy Peter vagy Andras vagy pedig Iános, sőt meg ha az egész Apostoli sereg prédikalna-is nektek mas utat, azon kívül mely az Evangeliumban előtökben adatott, átkozott legyen: Az keresztényen Catholikusnak az bevőt Tudományon kívül egyéb más prédikalni soha szabad nem volt, most sem szabad, s-ez után sem lehet soha.

P. Bar úgy legyen; hissem az Romai Ecclesia, mas egyéb tudományra senkit nem tanít, hanem az mellyet ő-is másul vött.

K. Halgass-ra csak, im en
B sok

fok példák közzül, csak edgyet hozok-elő igen nyilván-valót. Az *Constantiai Concilium*nak tizenharmadik *Sessio*jában, az mint az ti *Caranzatok* meg írja, es Szent Törvényekben-is be-irattatot, ilyen vegezés lön: *Licet in primitiva Ecclesia huiusmodi Sacramentum, reciperetur à fidelibus sub utraq³ specie, tamen hac consuetudo ad evitandum aliqua pericula et scandala, est rationabiliter introducta, quòd à conficientibus sub utraq³ specie, à Laicis tantum modo sub specie panis suscipiatur.* Az az: Noha az Apostoli Ecclesiában elein, az Sacramentumot (az Ur-vatsorajat) mind ket sín alatt, az az, mind az Kenyeret es Bott veszik vala az Hívek, de neminemű veselytül es botrankozástul feltünkben, ez szokást mostan vyjontaban igen jó okból talaltuk

talaltuk-fel hogy csak az Papok vehessék azt mind ket sín alatt, az kötség penig csak az kenyeret foghassa-el, az pohart ne. No mint tessék ez neked? Avagy nem taníte à *Romai Ecclesia* oly Tudományt mellyet nem vött? Nem de nem nyilván való Valtozas-é ez az *Christus* szerzesen, es à magok vallas tettek szerint, nem valóságossá tapastalható el-sakadások-e ez az Regisegtől? Mit mondát te ez edgy nagy bökkenőre?

P. Gondolkodom valla.

K. Miert? no ám gondolkodgyal bar: de kerlek ne harczoly ostan à nyilvánlagos világság ellen; meg-is emlékezzel, hogy noha az ti *Doctortok*, mindenkoron Regiseggel halozzak à dolgot, Regiseg, Regiseg, az Atyak, az Atyak

30 MET NAPOKI
rajanak dolgaiban) a mit ő az
Urtul vőtt.

P. Ióltndom.

K. *Timotheus*nak azért több
minden edgy-házi Szolgakkal
egyétemben azt hadgya, hogy
ők-is hasonlatoskeppen tsele-
kedgyenek.

P. Ugy-is kell lenni.

K. Notthát, honnan vette
az *Romai Ecclesia* azt az szabad
sagotmaganak hogy külömben
tselekedhesék?

P. Miben tselekszik külömben?

K. Illyen hamar el-felelytet-
ted? Szent Pál mind a Kenye-
ret, s-mind penig az Pohárt ki-
osztogatta az Kőlségnek mert
maga-is úgy vőtte volt az Urt-
tul: hogy hogy vagyon azért
hogy az *Romai Ecclesia*, el-von-
sa az Pohárt az köz-nepnek a-
jakaarul?

P. Miert nem vohatná? avagy
az Ec-

BESZELGETÉSEK. 31
az *Ecclesia* nem szabad-e tör-
venyt?

K. Nem szabad az *Christus*-
tul adattattak ellen valokat:
mert illyetén formán ám hal-
lad mint allatta *Vincens*°, hogy
né Törvény-sabók ők hané Tör-
venytartók. Kerlek adgy-helyt az
igasságnak, es vedd-éssedben,
mely keves közők vagyon ne-
kik az Regiseghez, kik illyetén
dolgokat mérnek tselekedni.
Noha az *Christus* es az ő Apo-
stoli: ezt s-ezt tselekedték, ők
mindazáltal nemely fines o-
koktul viseltetven, külömben
tselekednek.

P. Semmi ez edgy, hissem edgy
fa nem erdő.

K. De mivel né tagadhadd,
hogy ők az regi közönséges hi-
tet edgy dologban meg-seg-
ték es vestegettek; mint hi-
hetz atőbbiben-is nekik, s-an-
nál in-

nál inkább hogy állathatod, hanem ha tudva es sem-látomást akarnal Istenednek, az Ige toldozoira es el-lopoira vetett átkában részt venni.

P. Isten oltalmazzon.

K. Amen. De elsőben azon kell könyörögnöd, hogy az Ur az ollyatén átkot érdemiő büntül oyjon-meg.

P. Oyjon az irgalmas Isten.

K. En-is sibiől azt kivanom: de kerlek esedben-vegyed, hogy a mikeppen ti az *Sacramentum*nak edgyikében Szent seg-törő Orvok vadtok; azon-keppen mind az kettőben, ugyan Szentseg-törő toldozofoldozoknak, es változtatónak talaltattok; így azért sem-mikeppen el nem kerülheted, Istenednek átkát, ha az Romai *Ecclesianak* tevelygéseben maradtz-meg.

P. Hogy

P. Hogy hogy az Isteneri?

K. Mikeppen hogy az Ur Vatsorajában, a Kenyertől a Bort el-šakaštyatok, akkeppen a Bort vízzel zurbollyatok, mely dolog uy talalmány es lelemény; noha *Dočtoritok* palástolni akarván, ezt az első *Alexander* alá vetik; de bizonyos az hogy nem volt az *Christus* szeresi közöt, hanem magatok Vallas-teteletek šerint-is, *Christus* Urunk Születése után, sok eštendőkkal tsušot-be az *Ecclesiában*; es ez okkal mint uyjitás meg-vetendő dolog.

P. Nem nagyban áll ez, könnyű ezt el-enyegetni.

K. Valamiben áll, de ugyan ne legyen es illyetén lelki dolgokban az Ember Istenenel ešessebb. Ki meresełheti az *Christus* rendelését toldalekokkal raggatni? De még ennél-is
B 5 nagyub

nagyub Szentseg-tőrest miveltek az Keresztlegén, mert abban az tista Vízhez, Nyalat, Olayt es Sét toldottak? Vallyon ezeket az *Christus*, avagy az ő Apostoli Szerzeték-é? Az Olayt Sylvesterre kenitek, de azonban meg-vallyatok hogy nem élt legyen ő előtte azzal az *Ecclesia*; es így ihol az másik regi Ujjital-is,

P. Voltak az *Ecclesianak* erre okai, mellyeket en nem tudok; de nem valóságára tartozik è dolog az Keresztlegének, azért nem-is tétetetik ezzel semmise?

K. Bár ne tétések-is, de bizonyára magok-menthetetlenek azok, kik az leg-kissebb dologban-is meg merik változtatni az *Christus* Szerzetet: nem de nem az ő Szövetsegek petseti-é az *Sacramentumok*?

P. Azok.

P. Azok.

K. Szentseg-tőrő nagy vakmerőség tehát, valamit vagy el-venni vagy hozzá-tenni az *Christus Sacramentum*hoz, holot csak edgy Király petsetinek, hozzá-tétel, változás avagy belőlle el-Ékafásztás által lőtt tudomasos meg-bantafasis, ily nagy hitetlenség. *Notajanak* tartattatik è vilagon. De hogy azt ne itellyed, hogy csak ez dolgok felől vagyon az viszátkodas, eÉedben vedd még, hogy az edgy Szent háromságrul-valo Hit-ágazattul megvalva, csak edgyetlen edgy Agabugat-is az igaz Vallásnak, az Romai mai *Ecclesia* véstegetetlen nem hadgytas; Ez az *Romai Ecclesia*, ez mai napi tudományaval es hatalmaval, nem volt az Elcinten-valo Anyasentedgy-hazban.

B 6

P. Ok.

P. Oh Uram, tudom en mit hallottunk edgyßer edgy Doctörunktul ez illyetén dolog felöl: hogy tudnia illik nagy külömbseg volna az Ecclesianak tsetsemökori es meg-rögzött állapotja közöt, mert mikeppen nevekedni szokot idejeben az Ecclesia, így sok dolgaiban-is nevekedhetik, mellyek tsetsemökoraban nem talattanak ö benne.

K. No látom en hogy Iesuita Mesterid voltak teneked, kik ez illyetén tselhányast, nagy munkával gondollyak föltyak az ő Rabjoknak elmejekben; es mivel ez utolso mentsegetek, ezentúl elődben adom en Vincentius Savaibul (kinek bizonyítása, tudom hogy Szazamenal többet ér előttetek) hogy semmit nem told ez Sikeretek rudgya mellett.

P. Örömeft meg-hallom Vicentiuft.

K. Meg-

K. Meg-engedi ő hogy lehet nevekedes a hitben, de változas nem lehet.

P. Tsuda distinctio!, mindazáltal oly értelmes, hogy en ellene mondani nem merek.

K. Háld-meg azért mint magyaraza distinctiojanak mindket ágazattját: Az Nevekedes ugymond, az, mikor ugyan azon dolog magában maradván, nyilvánba, világosba es kiterjedtebbé lesz; az változas pedig az, mikor az dolog maga sarkából ki-vettetik, másra fassartatik. Hogy ezt inkább velünk meg ertettebbe, igen szép hasonlatosságot emlit: Kövesse így Boll, az Leleknek Vallasa az ő Testének termeszetit; az Test noha az idővel edgynt nevekedik, mindazonáltal mindenkoron ugyan azon az Test; azonok az az Emberben gyermek-koraban a tagok, azonok az ösve-foglalások, mellyek nagy korban,

ban, noha edgyut gyengébbek es kisebbek, masut pedig erősbek es nagyobbak: de az Abrazat változik el mas idegen kepre, avagy ha valami toldoztatik az tagoknak samok közzé, vagy valemellyik az Testuletsakad: a Test avagy el-vesz, avagy Monstruma Bertelen rut-tsudara le-szen, avagy pedig tehetetlenségre jut. Így a Vallas dolgában-is, ha ujjitasokat kezdünk az igaz Regiség közze egyelétetni, az Ecclesiát, mely azelőt az tiszta es motsoktalan Igasfagnak volt Templuma, otsmany es iszonyatos Tevelygeseknek tessük Bordellyava; Minekokaert az Christus Ecclesiájának, az nalla le-tött tudománynak Borgalmatos örízőjének kell lenni, nem szabad semmit abban, változtatni, tölle el-venni, avagy hozzá-tenni. Ezek az Vincentius Savai. Immár lelke-efmeretire kénszeretlek, mit mondhatz ellene.

P. Bi-

P. Bizony hogy jeles állatas, en mindezeket helyen-hagyom.

K. Gondold-meg hát mit mondas az Romai Ecclesia mellett, holot tagathatatlan dolog ez, hogy az regi igaz Vallason sok változást cytet, hól el-vött abból, hol pedig hozzá sokat adott Sok Szer-tartási es velekedési vannak olyak, mellyeket az igaz Regiség nem tudot; es sok dolgokat, mellyeket az regi Ecclesia tartot, el-hagyot, edgy Boval: ugy el-változtatot mindenkét, hogy Romában semmi egyéb Regiség már nintsen, hanem csak az edgy regi neve.

P. Ha ugy vagyon nem kicsiny dolog; de hissem ha az Szer-sartásokban változást, hozzá-adást es tsonkítást tött-is, az nem a derekban vagyon.

K. Önnön magában az derekban

40 HET NAPOKI
rekban-is sok változást tőttek.

P. Miben?

K. Az Idveffegnek legnagyobb dolgaiban, a mint a többi között im ez edgyből clódban adom, Azt kerdek azért, mitsoda Vallas arra tanítani a Népet, hogy az Isten őket, az edgy közben-jaro Ur Christus vere kívül valo más vér által idvezitse, vigye Meny-Országban?

P. Oh nem lehet az.

K. De ugyan tsudalod-e ezt, hiszem a magatok Mises-könyvetekben vagyon ez Imadság:

*Tu per Thomas engvinem
Quem ille prote pendit,
Fac nos Christe scandere
Quod Thomas ascendit.*

AZ AZ:

Iesus, Tamás vereért
Mellyet érted ontot,

Oda

BESZELGETÉSEK. 41

Oda vigy erdemeert
A hova ő jutot.

P. Nem hallottam en még ezt; en az en reffemről, az Frigy-kötefnek verét soha meg nem változtatom, sőt tsak nem-is akarom azt többel meg-toldani.

K. Iol tselekeded: mert egyedul tsak az Christus vére által lőtt az engeffteles. De mit itils az Bizodalomrul? Kell-e nekünk valakiben Istenünkön kívül bizodalunkat vetnünk?

P. Bizony nem kell.

K. Mitsodas könyöröges hát ez?

Iura ergo omnes Gentes

In te Sancte confidentes

Confessor Armigile

AZ AZ:

Segits meg minden Nepeket

Kik az te Nevedben hisznek

Confessor Argimile.
Vallyon

Vallyon az Imadság, es az Segitsegre-hívás, nem az Isteni Solgalatnak-é edgyik fő része?

P. Az igen-is

K. Hát miért ruhazzatok még-is az Szentekre? Es az Soltarokat, mellyekben Istenbeli Imadságok es dicsiretek vannak, miért bevezetik mind Mariara? Avagy az emberi Találmányokat (mellyekről Isten bizonyfagot nem tött) *patri pietatis affectu & reverentiâ*, olyan Isteni félelem beli nagy indulattal es betsúllettel kel-é vennünk mint az Isten Igéjét?

P. Ki állattya azt?

K. Az *Tridentinum Concilium* motok. Vallyon az negy *Concilium* motokat, ugy tartozunk-é bévenni mint az négy *Evangelistak*at; avagy a Pápák Szent Törve;

Törvényinek s az *Decretumbeli* Leveleknek, olly nagy méltóságoknak kell-é közönnök lenni mint az Szent Irsnak.

P. Még azt sem tudom en mitso-dak azok az *Decretum* Levelei.

K. Im en meg-tanítalak rea: Christus Urunk Születése után Tizen-két száz éftendőkkal, edgy *Gratianus* nevű Benedek rend Bárát, az *Concilium* motoknak, az Atyáknak es az Pápáknak, az vallás dolgai felől sok utal tött vegezéseket edgyűve be-degette s ki-botsatotta, mely Könyv közönséggel *Decretum* nak mondatik, es *Gratianus* után nemely Pápák, mint az Kilétsedik Gergely, az Nyolcsadik Bonifacius, az ötödik Kelemen, az Huszon-kettődik Iános, *Gratianus* nak példáját követven, hasonló-keppen tselekedtenek, s ezek nevezetnek *Decretum* Leve;

Leveleknek; ezekhez adtak az *Extravaganst*; es mind övé-
seggel ezeket *Canonicum Ius*-nak
Szent Törvénynek nevezik,
mellyet már mostan egyenlő
fontban vetnek az Isten Igije-
vel, s-ugy vetetik-be mint ha
Szent Peter maga saját bájával
adta volna eleikben, mind azo-
kat valamelyeket ott fel-jegy-
zettenek. Nem de nem a *Vin-*
centius arany-alma *Regulaja* el-
len esik-é, az Regisegnek uyji-
tasokkal-valo elegyítése? No
mit mondasz rea?

P. Igazan mondom hogy a mi-
hez nem tudok nem tehetek arrul
iteletet.

K. Im tsak edgy *Decretum*ot
hozok abbol az *Ius*-bol elő-
s-lásd-meg mint artsul-tsapjak
az Apostolt; s-abbol az többi
felől-is gondolkodhatol. *Caus.*
31. q. 1. c. 9. *Secundam accipere U-*
xorem

xorem secundum Apostoli praecep-
tum licitum est; secundum autem
veritatis rationem verè fornicatio
est. Másodikszor hazafulni
(ugymond) az Apostolt tanita-
sa szerint szabad; de igaz ok se-
rint merő paraznaság. Azt en
most nem disputalom, ha az
Edgy-hazi Szemelyek hazaful-
hatnak-é meg vagy nem: ma-
gok meg vallyak C. 26. q. 2. 5. 1.
Copula namq; carnalis vel Consang-
vineorum, nec legali nec Euangeli-
ca vel Apostolica auctoritate prohi-
betur; Ecclesiastica autem lege pe-
nitus interdicitur. Hogy sem az
O Törvény, sem az *Evangelium*
avagy az Apostolok Irasi nem
tiltyak; de ok ugyan nem en-
gedik-meg. Kerlek mitsoda
Theologia ez? Az Apostol paran-
tsolattya szerint szabad haza-
fodni, de igazság szerint parazi-
naság, az az, (a mint mondani
akar-

akarjak) az Istennek a Biblia-
ban-való Igejeként igaz do-
log; de az Canonbeli Igeje se-
rint, mely Christus Urunk Szü-
letése után 1200 éftendőkkal
költ, hamisság. Vallyon az A-
póstol adot-é igaz ok nélkül
parantsolatot? Hogy merik azt
nem szabadnak mondani, a mit
az Apostol szabadgyaban ha-
gyot? *Iay a ki a jot gonosznak mond.*
mf. s. gya. Tsak halgatafssal éred te
itt meg, s-én azt nem tsuda-
lom, mert mitsoda jo lelki-
meretű Ember javalhatná eze-
ket. De hogy a leg-nagyubb
képtelenségekre terjek; Azt
mondom te neked hogy min-
den ez mai vesckedéseket az
Religio felet, ez kerdesben elő-
fordithatni: *Ha a Iesus a Ma-*
ria Fia-é az Christus? Avagy a
mint Keresztelő Iános formala:
Te vagy-é az a kijövendő vala, a-

vagy

vagy most várjunk?

P. Nem tudom en ki tagadhat-
ná azt.

K. Nem, Vay az Törökök
es az Poganyok azt mondgyak,
hogy a minemű *Christust* az Ke-
restyének hisznek, az sem el
nem jött, sem nem jó: Az Si-
dok meg azt állattyak, hogy
még el nem jött de el jó: Az
Rimai Catholikuskok soval ötöt
vallyak de tselekedetekkel ta-
gadgyak; *Quem predicant impug-*
nant, mind Szemellyeben, mind
penig Tiszteiben.

P. Nagy dolgot sebesgetz, en még
éselet nem hallottam.

K. Bizony hogy nem ki-
tsinyt; adta volna Isten, bár ne
volna okunk rea, hogy ily dol-
gokat lobbanthatnank seme-
kre: Mivel penig nagy terhes
dolog ez, jer hálássuk mas il-
lendőbb időre.

P. Nem

P. Nem banom, tudvan már
hogy nem jadtól beßeddeddel.

K. Ha mi eßemben nem jut-
na-is eßemben jutásd. Mostani
Disputantionkat, penig à Regi-
segről ez Ignatius mondasával
fejezem-be: *Mihi antiquitas Ie-
sus Christus est, cui non obedire
manifestus est & irremissibilis in-
teritus. Epla. ad Philadelphos. Ne-
kem az Regiseg az Iesus Chri-
stus, à kinek nem engedni nyil-
vanlagos es orvosolhatatlan
romlás: es à mit Agoston-is
monda az Pelagianusoknak: Quia isti differunt & disputat nescio
quas impias novitates, etiam nos co-
nantur arguere, quod aliquod no-
vum dicamus. Mivel ugymond,
ezek az Emberek nyilván-valo-
rusnya Ujjításakat tartnak, mi-
reank-is azt akarjak kenni,
hogy mi-is neminemű ny dol-
gokat állatunk, de erről ha a-
karod,*

De verb.
Apl. ser.
14.

karod, többet-is érthetz.

P. Igen-is akárom, el-is varlak
ha el-jöhetz mind az hét orákra.

Külömben se legyen.

MASODIK NAPI BESZELGETES.

AZ SCOTIAI ECCLESIANAK
regisegeről, tudnia-illik hogy
az Romai Ecclesia az ő épse-
geben-is nem Anyya, ha-
nem tsak Attya-fia volt
az Scotiai Eccle-
sianak.

K. **M**IT mondas már az do-
log felől, jut-é eßedben
mit beßellünk vala tegnap el-
utollyara?

P. Eßemben tartottam mind ed-
dig à mint lehetet.

C

K. No

K. No indult-é hát sive-
valamiben hogy mihozzan-
ternel?

P. Erzem hogy indult, de még a
Római Ecclesiától el nem fajult.

K. Mond-meg kerlek mile-
het a mitartoztat?

P. Hogy jól meg-értse; holot az
Római Ecclesia az Anya Eccle-
sia, jó lelki-esmerettel hogy hagyhat-
ná-el ötet?

K. Ha csak è vagy on sive-
den, erre azt remenlem kön-
nyen válaszod lehet. En Isten
kegyelmességéből meg-muta-
tom-még-ma teneked, hogy
mi itt Scotiában soha a mi Hi-
tünket Romától nem vöttük;
sőt Roma még lég-epjebb álla-
potyában sem volt egyebe a
mi Ecclesiáknak hanem csak
Attya-fia, Anya pedig soha
sem. Holnap azt-is tudodra-
dom, hogy Roma è mai állapot-
tyában

tyában hittúl-sakadt Ecclesia,
nem az a mi regen az Aposto-
lok idét volt; es hogy nem
csak magában lőtt, ő immar
paraznava, hanem ugyan An-
nyava változott az paraznasag-
nak.

P. Beg nagy saban vágád a sey-
sét!

K. Ura lesek Isten kegyel-
mességéből savamnak csak be-
sedemet által ne ülsed.

P. Szintén a míg akarod addig
súly, végig el-halgatlak.

K. Hogy sok szóval ne ter-
helylek, csak azt értetem-
meg veled, a miben főkeppen
a dolog áll; ha mit benne nem
érthet sábadossan meg-kerd-
hetz.

P. Bátor.

K. No tehát, először azt ál-
latom-meg hogy Roma sem az
Ásiai Ecclesiáknak nem volt An-
nya,

nya, mert azokat magok az Apostolok s-Apostoli emberek, plantáltak volt; sem az *Africabelieknek*, mert az keresztényesség ő közzejek leg-elő. Sőt-is Szent Mark-Evangelista s-Philep Apostoltul kerestel. terettamà Szeretsen *Eunuchus* által ment, s-azt-is meg-állathatom hogy 500 egesz esztendőig nem akarták az *Africai Ecclesiák* az *Romai Püspököt* ő Előüknek esmerni.

P. Nem az vagyó most kérdésb; mert tudom en azt magam-is, hogy *Asiabol* vötte *Roma* az ő Hitit nem *Asia* *Romabol*. Ami *Africat* nezi arról-is akar ki mit állason en azt most nem disputalom, mert edgyik sem ide-valo dolog.

K. Oh Uram, meg-engeded hát hogy az *Romai Ecclesia* az *Asiainknál* sokkal utolsobb: es ha azokkal edgyben vettetik, tsak

tsak *Filialis* Leány, nem Anya *Ecclesianak* talaltatik.

P. Mit tagadok neki. De ugyan azért az *Europai Ecclesiákat*, nevezetserint az *Nap-nyugatiakat* *Roma* teretete elősor meg.

K. Tagadom azt, s-az az ámben igyeneffen ellened mondok.

P. Ellenem tudom oknelkül nem mondasz.

K. Valamint s-valahogy; de ezentúl meg adom latnod, hogy még az *Europai fő Ecclesiák* sem vöttek. (à mint à magatok *Historicusai* állattyak) Hitőket *Romatul*; az után à miéinkről-is szóllok.

P. Tudom hogy nem edgy két sorval lesz az.

K. Szoval hidgyed nem tartak. Az *Tridentinumi Conciliumban* nagy visszázkodas tamadt vala az *Frantz* es *Spanyol* edgy-

hazi fő Rendek között az első helyfelet: Leg-nagyubb erősegek mind az két felnek, Ke. reátyensegeknek Regisege lén, melyben mindazáltal, sem edgyik sem másik nem állata hogy Romatul vötte volna Hittit elsőben, noha ez időkor, mind két fél az Papa lova farka után fut vala.

P. Honnan vöttek volna hát, ha Romatul nem?

K. Az Spanyolok azzal álltak, hogy őket Szent Jakab terítette volna meg, ki minckutanna Spanyol Országban az *Evangeliumot* el-prædikálta volna, az után tért vissza Sido Országban, s-ugy *præsident* volt a obstan Ierusalembe, am az Apostoli Conciliumban Act 15. fennakutanna *Martyrum* ságot senyvedven *Compostellában* vittetnek az ő Tsontyai s-ott temet-

temettettek volna el. Az Frantzok erre azt felelték hogy csak költött befed volna, es hogy sokkal hihetősbb az hogyha valamely Apostol Spanyol Országban ment, tehát inkább ment volna Sarazon Frantz Országban által (mely ha csak hamarjában-is tanítás-nelkül nem lött volna,) hogy nem mint vizen: Es ha (i. e. lőlnak vala) é fele *fabula* vak valami hitelek lehetne, s- is említhetnék hihetősbb keppen pedig *Lazarus* es *Nathanael*, kik által ő közöttök-is prædikáltatott volna az *Evangelium*. S-igy állatá edgyik fél-is másik-is magagyét. De az nyilvánlagos *Historiakból* ezt-is állathatni föllők, hogy *Philep* Apostol Frantz Országban prædikallott, *Crescens* is Szent Pál Tanítványau gyan ott; mert ilyen Irás

vagyon. 2. *Tim.* 4. *Titus Dalma-*
tiában ment ugymond, *Crescens*
 pedig *Galatiában*, mellyet *Eusebius*
1.3. cap. Gallianak az az, *Frantz*
Orbának mond. Ennek felet-
 te *Trophimus* ugyan *Szent Pál*
Tanitvanya Aurelianumban ta-
 nitot: *Photinus* s-utanna *Irene-*
us Lugdunumban, mely mind
 kettők *Frantz Orbáni* városok:
 Nemet Orbánót *Lucius Cyrenen-*
sis *Szent Pálnak* *Rokona* es
Tarfa, terítette-meg. Sőt ő
 magok az *Olási Orbáni Ecclesiák*
 sem találhattak *Romat*, Anya
Ecclesiáknak lenni, mert *Bar-*
nabas előőr-is Mediolanum vá-
 rosában *prædikallot*, a mint
Sabellicus állattya, *Apollinaris*
 pedig *Ravennában*. De hogy
Romáról-is bollyunk, jer mond-
 sa-meg ki terítette *Romat* el-
 sőben meg?

P. Ki? *Szent Peter.*

K. Nem

K. Nem viszálokodom arról
 noha igen kérdésben forog,
 ha volt-e *Szent Peter* *Romában*
 avagy nem, hanem a magatok
Tanítói Clemens s-Dorotheus ál-
 lattyak, hogy leg-előőr-is *Bar-*
nabas *prædikallotta Romában* az
Evangeliumot. De hogy ha u-
 gyan *Szent Peter* ment *Roma-* *Clemens*
 ban mondhatsa-meg mitsoda l. 1. Re-
 időben ment? cogn.

P. Nem mondhatom-meg szintén
 az idejét.

K. Meg-tanítlak en mind-
 gyarast. Azt írja *Irenaeus* hogy
Szēt Peter akkor tában ment Lib 3. c. 3.
Romában, mikor *Szent Mathe* 8c. 3.
 az *Evangeliumot* írta, harmadik
 ebtendejében *Cajusnak*, *Christus*
 Ilrunknak pedig *Negyven ed-*
 gyedikében. A mi pedig *Szent*
Pált illeti, nem írta ő az *Roma-*
beliekhez az ő levelét *Claudius-* Cent. 13.
nak tizenhárom ebtendejéig, l. c. 10.
 maga

Cent. 2.
c. 2.

Aventinus
Annal.
Bojorum.

Sabellic.
Ennead.
7. 1. 4.

maga sem ment Romában
Christus Urunknak egész ötven-
 nyolcz évtendejeig-is

P. Mit akarsz ezekből ki-hozni?

K. Azt hogy avagy azt kell
 meg-engedned hogy Romát
 nem Szent Peter terítette
 meg, avagy hogy Romában
 Urunk negyven edgyedik éb-
 tedejenek előtte *Ecclesia* nem
 volt, mert az időtáiban ment
 Szent Peter Romában.

P. No legyen úgy bár.

K. Vedd-ébedben hát ker-
 lek hogy ez Országunkbeli *Ec-
 clesiai*nk, tsak igen kitsínnyel
 lévén az *Romai*nal utolsobbak,
 nints semmi módgya benne az
Romai Ecclesianak, hogy min-
 ket az Regislegnek sinevel la-
 ba-ala tapodgyon, avagy azzal
 bossontson hogy ő volna a mi
 Anya *Ecclesiánk*; holot minket-
 is ugyan azon idő táiban teri-
 tet-meg

tet-meg az Isten az keresztények
 igaz hitre, s-még penig nem ő
 általa hanem mások által, ki-
 ket ugyan az Isten küldött volt
 hozzánk.

P. Még meg sem fogtad *simmar*
 mellyezted.

K. Mindgyarast meg-fogom.
*Claudian*nak második évtende-
 jében, Urunknak penig negy-
 ven negyedikében, *Simon Zelo-
 tes* Apostol *Britanniában* jött
 s-prædikálta az *Evangeliumot*.
 Mely dologtsak három ébten-
 dőkkel eket *Simon Peternek*
Romában menetele után.

P. Honnan bizonyíthatnád ezt
 meg?

K. Bizonyfagom nekem eb-
 ben *Dorotheus in Synopsi: Simon*
Zelotes peragrata Mauritania &
Aphrorum regione, Christum pra-
dicavit tandem in Britania ubi cru-
cifixus, occisus & sepultus est.
 C 6 De.

Doroth. Nicephorus-is l. 25. 40. azt mondgya, hogy Simon Zelo-tes minckutanna sok Országban praedikallot volna, vegezetre *Evangelij doctrinam ad Occidentalem Oceanum Insulasq, Britannicas perfert.* Mely mindkét *Authorokat Baronius-is, tincetek régi Cardinaltok és Historicustok* cital.

P. Mind ez-é a többi?

Baron.
Annal.

K. Nem, merr többet-is talalok. Az *Arimatheabeli Ioseph-is* Urunknak ötvenharmadik esztendeje tayban, *Britannia-ban-is* el-jött s-praedikalta az *Evangeliumot*; Bizonyfagok erre *Balaus, Flemingus, Capgravius, Scopus, Polidorus Vergilius*; és a mint sokan vélik, *Phileptúl* küldetett *Frantziabol: Britannia-ban.* Tovabba *Theodoret* azt is bé-bizonyította, hogy *Szent Pál* maga-is *Nero* idejebeli fog-sagabol

sagabol meg-Babadulvan, be-jött ide *Britanniában*, s-itt-is tanította az *Evangeliumot.* Ezent bizonyította *Sophronius* ki *Ierusalemi Patriarcha* volt.

Cent. 11.
l. c. 10
Holius.

P. Emlekezem ugyan rea, hogy *Szent Pál. Rom. 15. 24.* volt ilyen sandekben hogy *Spanyol Országban* menne.

K. Am meg-gondolhad ha *Britanniában-is* ment-é vagy nem, holot ily sava-hihető régi *Doctör* bizonyította; mellyet annal inkább eszedben vehetz, ha meg-érted miisoda dolog felől Bollot bebellet akkor az *Doctör*, mikor *Britannia* felől így emlekezet.

P. Kérlek hát mond meg.

K. Az *Görögök* egykor azzal állattyak-vala az dolgot, hogy az *Evangeliumnak* első *Predikatori* tsak igen alá-valo emberek voltak, az kik semmikep-

pen nem hasonlítandók böltségekben és tudományban az ő Törvény-tudókhöz, *Lycurgushoz*, *Solonhoz* és a többihez. Ez *Pater* erre azt felelte hogy az ő Törvény-tudóknak Törvények, csak Görög Országban vétettének-bé; de az *Evangeliumnak* első hirdetői, igen rövid idő alatt, ez egész Vilagnak fő fő Országival és Tartományival vetettek-be az *Evangeliumot*: Mely dolog nyilvánlagos bizonyossága volna az vélek munkálkodo Isteni erőnek és hatalomnak: hi de himeteri halieis kæ hi telonæ, kæ ho skrytotómós &c. Mivel (ugymond) a mi Halásink, *Publicanusink*, *Sator-sinaloink* Szét Pált nevezven ekkeppen) nem csak a Romaiakkal s azok alatt-levőkkel vétettek-be az igaz Hitet, hanem még az *Scythákkal*, *Sauromatákkal*

Indu-

*Indusok*al, Szeretsenekkel, *Persakkal*, *Britannusokkal*, *Nemettekkel*; és edgy soval minden Nemzetsegeket meg-hajtottak dextra tu *Staurothendos* tus *nomus*, az meg-féhitetett (*Iesus Christus*) Törvényenek vételére. No mit itéli ez bizonyosság felől?

P. Bizony hogy igen örömet hallom, hogy az Isten az több Nemzetek közök, ez mi Földünkhez is irgalmaságát nyújtotta, hogy az Kegyelemnek *Evangeliumat* mivélünk is közlené.

K. Ezentúl még többet is hallás; *Aristobulus*-is kiról emlékezet vagyon *Rom. 16.* eljött volt ez Szigetben s Püspökséget viselt, a mint a felelyebb említett *Dorotheus* bizonyította. Laddé hogy è vilagnak ebben az Réfében levő Kerékben Országok közöt, mi sem utolsobak va-

bak vagyunk, es hogy nekünk is elégedendő nyilvánlagos Tanuink vannak Hitünknek regisége felől, sintén mint más akarmellyik Keresztien Országban Európában.

P. Bizonyára látom hogy sokkal töbeket számlálhatz; hogy nem mint ekeedig hittem; tsak hogy volnanak elég sava-hibetök.

K. Mi búkség hitelessegek felől ketelkedned, mert ha az Eleinten-valo Ecclesiabeli Paterrek, elégedendőkeppen bizonyithattyak, valamely Europai Ecclesiának regiségét, mi okon tetethtetnének tsak a mi Ecclesiaink felől-valo bizonyítások kétesekké?

P. Mert nekünk ugy adták értesünkre, hogy az Romai Püspökök voltanak ez dolgokban első, kik nemmellyeket az ő alattok levő Edgyházi Szemellyek közül el-bocsatottak volt ez

volt ez Szigetben, hogy az Keresztien Hitre teritenék azt.

K. Am meg-érthedd azokból a miket hallal, ha ugy vagy-on-é a dolog, de im még-is nyilvánban elődben adom. Ez Sziget Dél-felől-valo Rebenek Első Királya, ki az Keresztien Hitet bé vőve, Lucius Ión, Urunknak 124. éstend-jében. Azon idő táyban Ión Donald-is Eféaki Rebenek Királya, keresztienné.

P. Igaz az, de Luci^o maga találatta-meg az Romai Püspököt, hogy Tanitokat küldene ő hozzá, kik oktatnak ötet az keresztien Hitben, es a mint az Cronikaktartyak, akkor küldé Britanniában Damianust, es Fugatianust az Romai Püspök.

K. Mit akarsz már ebből kihozni;

P. Azt hogy ez Sziget oly Emberek által terítettet-meg, a kik Romai Pü-

mai Püspöktől küldettek.

K. Hogy állatható azt, hol az Király meg-terése előtt imar, fokak tertenek volt meg az Országban; az ti Baroniustok sem tagathattya ezt; ezek az ő Savai: *Cum diu alioquin ante Evangelium Christi illuc perlatum fuisset, ut testatur Gilda Sapiens, regem az előtt hogy Damianus es Fugatianus ide jötte nek, már az Evangelium itt volt, az mint az Bölts Gilda bizonyította. Holot azért a magatok Authoritok kényszerítettnek ezt meg-vallani; tsudalom en mitsoda ortzaval meri akar kitek-is állatni, hogy az Evangelium Romából jött volna elsőben mi közzenk.*

P. Valamiket ekedig elő hoztál, testnek ugyan Anglia mellett valamit, de Scotia mellett semmit sem.

K. Mind mi-f-mind ő kedgy Sziget-

Szigetben lakunk; annak okáért valami jó vagy gonosz dolog, kiváltsképpen az Vallás dolgaiban, edgyikünkön eset, másikunknak-is (mint sok tapasztulható példák bizonyítottak) igen könnyen jutot benne.

P. De ugyan mit ítélsz, ő közze-jek ment-e elebb az Evangeliumnak világa, vagy mi közzenk?

K. Ez Iesuita tsel, hogy el-fakasszad azokat kiket Isten edgyőve kötött; es őssve-kapathad azon, a miben ők edgyakarattal vonának az Romai Ecclesiával uyjat: valamellyik Rest vilagositotta legyen Isten ez Szigetnek meg, az a kérdés: Ha az Igaszságnak Napja ő rejajok terjesztette elsőben az ő fenyének sugarit, azt mi nem irigellyük; elég az hogy az Isten ez Szigetben-is olly hamar Ecclesiát

clesiat gyűjtögetet maganak, mint *Romaban*; es hogy sem ők sem penig mi nem *Romatul* vöttük *Hitünket*. Ha penig te, vagy te helyetted mas akar ki, az *Angliai Ecclesianak* Regiseget kéresse akaja tenni, bator-ságosan mérem igerni, hogy *Theologusokra*, mind *samolo-* *kra* s-*ing* penig *tudosokra* (melyben az *Anglai Ecclesiak* *Europaban* akarmely *Ecclesiak-* *nal*-is nem utolsobbak) talál elegendőkre, a kik magokert bűvön meg-felelnek. Es ha még-is nyilvánban akar a mi *Ecclesiának* regisege felől erteni, ezentúl ollyat mondok, mellyel ha okossagod leszen, meg-elégedhetel.

P. Vallyon mi lehet az?

Adversus
Iudæos.
cap. 7. 8.

K. Halhatna mit mond Ter-
tulianus ki ilt *Christus* *Urunknak*
két száz estendejében *Britannorū*
loca

loca Romanis inaccessa Christo
subdita sunt. Britanniarum fok
helyei, hova az *Romajaknak*
bűz vala menniek a *Christus-a-*
la hódolának. Mitsoda rešet
ertse penig *Britannianak*, a ma-
gatok *Gardinallya* *Baronius* e-
lőtőkben adgya, mert midőn
igy állana, *magnam Britannie*
partem fuisse liberam, Britannia-
nak nagy reše ugymond *sa-*
*bad*ságban maradot; ez dol-
got bizonyította arrul az köz-
rakasul, mellyet *Victorinus* es
Adrianus oly gyakorta fel-eppi-
tettek vala, mint ezt állatya
ex Aelio Spartiano in Adriano:
mas hantbol rakott falt-is ep-
pítettett volt. *Antonius Pius*
mint ezt-is nyilván-valova te-
si *Iulius Capitolinus*bol in *Pio.*
Ebből nyilván meg-tetűik ug-
mond, hogy *Britannia* bizonyos
köz-fal által *saka*statott két-
felé;

Baron. An.
nal. An.
Christi 18.
Sect. 6.

felé; edgyik Rest birtak az Ro-
maiak, a másikat pedig Britanni
liberè possiderunt, qui saepe mures
illos egressi Romanos praelis provo-
carunt, az Britannusok szabados-
san birtak, kik gyakran által-
mentek azon az köz falon, es
az Romaiakkal meg-tsatázta-
nak. Mit mondaß ez bizonsa-
gokra?

P. Vesszem-ebben hogy nem ki-
csiny bizonysga az mi Ecclesiaink-
nak regisegenek.

Cent. 2. c.
2. Cent. 3.
c. 3.

K. Mit mondhatz egyebet:
Ezen okért nevezi Petrus Clu-
niacensis Scotos Antiquiores Chri-
stianos az Scotusokat regibb
Kereftyeneknek. Neviszalkod
gyal tehát abból, hogy a mely-
bizonságokat Británianak meg-
téréséről elő hozánk, ez Szi-
getnek mind Dél es Észak fe-
lől-valo Tartományira edgy-
aránt nem tartoznanak.

P. A

P. Amint ugyan az elebb Ter-
tullianusból Baronius magyara-
zata szerint, meg bizonyítad, ugy
kell a mint állatod, lenni.

K. Ha tessék hald-még Ori-
genes ávat-is, ki élt Christus
Urunknak 260 Esetendejében,
ő-is azt állattya, *Britanniam in*
Christianam consentire Religionem,
hogy Britannia az kereftyen i-
gaz vallásra haylot-meg. Ori-
geneshez hozzá-adhattuk Hie-
ronymust-is, ki élt Anno Christi

Homil. 4.
in Ezech.

Ad Evang.

405: *Gallia, Britannia, Africa,*
Persis, Oriens India & omnes bar-
bara Nationes, unum Christum a-
dorant, unam observant regulam
veritatis.

P. Hát miért nevezik nemellyek
Palladiust Scotusok Aposto-
lának?

K. Szabad az Embereknek
kit mint s-hogy neveznek; de
és Servanus, Sedulus, Ninnianus,
es több-

es többek-is sokak, csak el őt-
szaz éstendejében jöttek U-
runknak, es è mi *Ecclesiaink*-
nak öntözői lehettenek; de à
bizonyos hogy első plantolói
azoknak nem voltak.

P. Igen hihető dolog.

K. Hogy à dologra terjék;
Diocletianus alatt 300. éstendő-
ben, nagy üldőzes tamada az
egész *Ecclesiában* mindenűt, à
előbbi között *Britannianak* Del-
rül való Rebe-is üldöztetni
kezdetek à maga *Deputatusi* ál-
tal; mely állapotban sokan fo-
lyamodnak vala *Crachlinthoz*,
akkori *Scotiai Királyhoz*, ki-
nagy örömeft fogada őket, es
ő nekik lakásokra az Ember
Szigetet rendele, holot *Templu-*
mot-is Christusnak benteltetett
éppitete, mely mas neven *So-*
dorensis Ecclesianak neveztetik;
ebben ostan tsendelsen ima-
dak az

dak az *Iesus Christust*, à mint à
magunk *Chronica*i mind ezek-
rül bizonyyságot tesznek. Ez
meg-leven *Fethelmacus* idejé-
ben-is, *Constantinus*, Tsabar-
nak ötödik éstendeje táján,
jött ugyan ez Országban, Gö-
rög Országának *Achaja* nevű
Tartományabol, edgy *Regulus*
Albatus nevű ember, de ekkor-
is imár meg-tert volt ez az Or-
szág regen az előt: Minekoka-
ert *Hiergust* Király, *Fyffében* le-
vő palotáját adá ez embernek,
az holot *Templumot-is* éppittete.
Akaré még több bizonyysá-
gokat hallani?

Holius
P. 8. 7.

P. Igen akarom hogy illy régi
Keresztyenek vagyunk; de még edgy
kétség vagyon *Sivemen*, hogy tud-
nia-illik az *Evangelium*, solon-
nan egyebbinnen ide nem jött ha-
nem *Romabol*.

K. Nem jut-é csak már-is e-
D scében,

Sedben, mit bizonyitek-meg az elebb; holot mi tsak három eöstendőni időtskével vagyunk Romanál utolsobbak, véled-e hogy illy kitsin idő alatt, terjeszthette volna ki ágait Roma ez földnek végső hataraira? Sőt ha az *Historiakat* meg-olvasod, fel-talalod hogy három száz eges eöstendőkig (mely idő sok három eöstendőkből áll) annyira-
 valo üldözés alatt voltanak az Romai Keresztyenek, hogy még a magok *Ecclesiájakat* sem állathatták helyben, ugy a mint az után oštán, hogy meg-pihentenek az üldözestől. De meg-is közeleb akarvan az dolghoz jőni, ám akar Apostol, akar penig Apostoli Embertől legyen, a ki a mi *Ecclesiáinkat* először plantalta, de en két tekintetes okokkal meg-állatom, hogy mi az mi Hitúnket az Gő-

az Görög avagy Nap-keleti *Ecclesiáktul*, nem a Deák avagy Nap-nyugatiáktul vőtük.

P. *A volna bezzeg a dolog, kerlek már ezt edgysser bizonyts-meg; mert ha ezt meg-bizonyítod, azt itelem hogy Roma leg-epjebb állapotában-is, tsak Attyafia volt nem Annya e mi Ecclesiáinknak.*

K. Első argumentumom Petrus Cluniacensis Apaturnal vagyon, ki Bernardnak írván azt allatya, hogy hét avagy nyolts száz eöstendőkben Christus Urunk után, az Scotusok mind az idő alatt, nem Romai Bokas Berint, hanem Görög formán senteltek Hufvétet.

P. Nem ertem en azt.

K. Im en meg-mondom: Tsak hamar az Apostolok idejek után, visskaldas tamada az Nap-keleti es Nap-nyugati *Ecclesiák* között az Hufvét Innepenek sentelese felet. Az Nap-

keletiek az Holnapnak tizen-
negyedik napján illik vala meg
az Húsvétot, Sintén mint az
Sidok: Az Nap-nyugatiak pe-
nig, nem akarván az Sidokkal
semmiben közösülni, az tizen-
nyegyedik nap után követke-
zendő Vasárnap illik vala meg
azt. Polycrates az Nap-keleti
Püspökökkel egyetemben, Szent
Ianoszal, Phileppel Polykarpal,
főtt az egész Evangeliumi Historia-
val állattya vala; Victor penig
es az Nap-nyugati Püspökök,
Szent Peterrel, Szent Pállal
fogjak vala: A kik közöttőlők
seledebek lőnek, azt állatak
hogy nem méltó volna ez ki-
tsiny dologert az Ecclesiaban
szabadásnak lenni: Irenaeus azt
itili *Observationes* illas esse liberas
hogy azok az szokások szabad-
sok Socrates ostendit nec victorem
nec Polycraten iustam habuisse cau-
sam, de

*sam, de Feste Paschatis tam odiosè
digladiandi: Nam nec servator
(inquit) nec Apostoli* νομῶ τῶ
τῶ παρὰ φυλατῶν παρηγγιλαν:
sem az *Christus* ugymond, sem
az Apostolok, nem adtanak
arrul Törvént mikor illyenek
Húsvétot.

P. Bizonyára meg-síráthatatlan
dolog hogy ily kicsiny okbal lőtt az
Ecclesiának illy nagy szabadása.

K. Igen-is az: es mindazal-
tal, noha ez Britanniai Ecclesiák,
az Nap-keleti Ecclesiáknak so-
kasokhoz tartották ez aránt-is
magokat: nagy erős jelensége
hogy ők Anya Ecclesiáoknak,
az Nap-keletieket tartották,
mint az kiktől szarmazot ő kö-
zéjek az Evangelium.

P. Meg-lehet; mert ha ezek az
Ecclesiák az Romaitul plantaltat-
tak volna, tehát Romai Ceremo-
niákhoz-is tartották volna magokat.

Hist. Bri-
tan. l. 8.
c. 4.

Cent. 2.
c. 2.

K. De még mas erősebb-
vagyon: *Galsfrid* Gardinal, ab-
ban az *Historiában* mellyet *Bri-*
tanniarul irt, hét száz estendő-
ben, azt fejegeti, hogy az *Bri-*
tannusok nem akartak *Augusti-*
nus Iuniort az Nagy Gergely
Pápa Követet be-venni, sem-
penig az Romai Püspököknek
semmi felsősegeket magokon
nem esmertek. Mely dolog
igen nyilvánlagos argumentum
annak hogy ők az Romai Eccle-
siat, Anya Ecclesiájoknak len-
ni nem vallották. Hogy penig
ezt jobban meg-ertsed, azt
vedd esedben hogy *Gregorius*
Magnus hat száz estendőben
küldötte volt *Augustinus Iuni-*
ort Angliában, hogy az Romai
Ceremoniakat vellek be-vétesse,
mellyeket ők mind az ideig-is
nem tudnak vala; az minemű-
vek az Oltarok, képek, Öltöze-
tek,

tek, Keresetek: mely dolog-
ban noha mindgyart elő nem
mehet vala, mindazaltal ostan
mind addig hitegeté őket,
hogy el-végtere el-hitete vél-
lek; *Scotiában*-is azont kezdé
tselekedni, de hatalmassan el-
lene álnak vala *Dáganus* es Co. Cent. 6.
lumbanus, qui nullam in ritibus l. 5. c. 17.
mutationem admittere voluerunt.
Visontag hét száz estendőben,
nagy Szakadás esek az *Britan-*
niai Ecclesiákban: nemelleyek
az Romai Ceremoniakat meg-ve-
tik vala, regisbókafokhoz akar-
van magokat tartani; ezek
dolgokat Szent Ianoossal állat-
tyak vala: Egyebek ismet az
Romai bókafokat tarttyak vala
meg, mely felekezet erősebb-
is vala, mivel *Osuvius* Király-is
ezekhez vonson vala. Az *Di-*
sputatio mindenkor, oly viszás
keppen végeződik vala, hogy

ab argumentis ad arma Bobol kardra kelnének, és tizenkét száz Edgy-hazi Embereket, az *Romai Ceremoniak* véget meg-ölenek. Ezlön minden háfnok az *Britanniai Ecclesiának* a Pápa Követében. De még ebben sem nyugvék-meg az gonosz, mert el-végtere nyoltz száz éltendőben edgy *Ecbertus* hitetgetése által, ez *Rebében*-is az *Szigetnek*, az *Romai Ceremoniak* bé-vetetének: az után az dögletes tudomány-is bé-férkeztek. Így kapa az *Romai Pápa* labra raytunk, s az *Britanniai Ecclesianak* régi ditsóséget, és tisztaságot, az ő utallatos Lelemenyivel így fertezteté-meg. Mind ezekből immar meg tessék nyilván, mely hijában és okotlanul tsergetik az *Romai Ecclesianak* enyegetői az ő régi Elsőségit, az több minden

Eccle;

Ecclesiák felet; nevezet berint pedig ez *Sziget* ellen mely nagy *injuria*, hogy erővel Anyai-Ecclesiául kötik magokat ennek nyakara: melyben edgy syllabát-is meg nem engedhetni. Mert bizonyára mostoha Anya a *Romai mai Ecclesia*, és edgy főval ő amaz híres neves *Babylonia Kurva*, ki mivel az *Ecclesiákat* sok utallatos babonaszagival meg-vestegette, nem tsuda hogy végtere minket-is törében keritet volt. Hogy pedig *Roma* legyen az *Babylon*, következő beszélgetésünkben bizonyítom meg, melyből ennél-is bővebben meg-lathattjuk Istenünknek ez *Szigethez*-való nagy irgalmaságát, hogy a miképpen mi voltunk leg-utolsóbbak, kik *Romanak* sem-feny-vestésemiat el-tsabultunk volt, a-

D 5

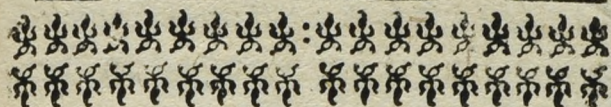
zon;

zonkeppen. (aldott legyen az
 Ő Szentleges nagy Neve) azok
 közze-is elsőknék mi bámlal-
 tattunk, a kiket Ő Fellege az
 Evangeliumnak vilaga által, a
 Romai vakfagból meg babadi-
 tot. Az Urinkabb inkább nyis-
 sa-meg bemeidet, hogy az I-
 gasságot te-is láthassad.

P. Adgya az irgalmas Isten.
 En nem tagadhatom mert oly nagy
 gondolkodásban kezd el eyteni, hogy
 ki nem mondhatom. Ha azért meg-
 bizonyítod Romát lenni Babylo-
 nianak, en igen boldognak fogom
 magamat itilni, hogy az Isten ez al-
 kalmatosságot adta volt ennekem,
 úgy mint ki akarván engemet-is töb-
 biveivel edgyüt Babyloniából
 hini. De holnap Isten engedelme-
 söl meg-telleyesítis igeretedet.

K. Ha Isten egességet
 meg-tartya, meg-is
 telleyesítem.

HAR-

HARMADIK NA- PI BESZELGETES.

AZ ROMAI ECCLESIANAK
 hit-bakadafarul, es mikeppen
 lőt immar Ő az Paraznal-
 kodasnak amaz An-
 nyáva Apoc. 17.

K. **N**O jo Uram, im ismet el-
 jöttem igiretem szerint,
 akarod-é azért hogy meg-bi-
 zonyítsam, hogy amà Babylon a
 Mennyei-jelenesben, Romát
 jegyzi?

P. Lassad: csak hogy igen sullyos
 munkatval lalß magadra.

K. Adgy kezec csak rolla,
 hogy ha en Romát Babylon La-
 tranak, az az Paraznázkodas
 Annyának lenni meg-bizonyi-

D 6

tan-

tandom, te-is az *Romai Ecclesia*-val-*valo* közösségeden feladtz.

P. Bizony hogy lesz-is modom benne: mivel latom hogy valamitso-da Babylon lehet az az Mennyei-jelenesben, de sok gonofsagok hirdet-*setnek* felölle; es hogy mindennemű istenes Népnak hagyva vagyon, hogy fiesse ki-menni Babyloniabol, ez *certificatio*val, hogy ha nem akar vesseßulni-annak tsapasiban.

K. Iol vagyon; ez legyen te-hát leg-először-is az *fundamen-*tum, hogy itt a Babylonnak ne-vezti nem betű-ßerint ertetik, nem jegyzi amaz *Ægyptum*-be-lit, mely ma immar *Cayrus*-nak mondatik, sem pedig nem az *Chaldaait*; hanem *figuratè* eze-ken kivől maft valamellyet je-gyez; mellyet a magatok Do-ritok-is meg-engednek *Ribera* in *Apos. 14. Hoc primum constet,*
nomen

*nomen Babylonis hñc non propriè sed figurate accipi: Cum dicit my-*sterium, mysticum esse indicat quod dicit, idest arcanum quippiam late-re in nomine Babylonis, nec ita de-*bere accipi ut sonat.*

P. Legyen ugy bár, mert latom hogy ez közösséges dologban, mind-ök mind pedig ti edgy értelmén vad-tok.

K. Azt lassuk hát már meg, mi értések itt az Babylonn: Hol ha azt halgatod-meg el-sőben, mint magyarázzák a Pa-pista Doctörök Babylont, oly nagy egyetledest veses ő között-tök, esedben, hogy Babylonnak nyilvánlagos esec-vesese Eppi-tóinek helyen őket nevezned, mert edgyik a mit mond a másik azt nem érti.

P. Hogy hogy vagyon az?

Gen. 11.

K. Ezentúl meg-érted. Az *Rhemensis Theologusok*, azt mond-
D 7 gyak

gyak hogy az à *Babylon*, es az *Babyloniai Lator*, az *Hitetlenek*. nek egész Gyülekezetit jegyzik *Apoc. 14. 8.* no mint tetszik neked?

P. Láttya Isten en-nekem helyes magyarázatnak ez nem tetszik, mert ez *Babyloniai Lator* felől ott az állattyak, hogy ő rebbegit minden Nepeket meg az ő paraznaságának Borával: Hogy hogy esnek azért, hogy az *hitetleneknek* egész serege, vesztegetne ekkeppen meg minden *hitetleneket*?

K. Penig hogy magad-is er-ted magyarázattyoknak képtelenséget: de ugyan ő magok-is vőttek ezt az után esékben, azért tsak hamar ismet még mas nyelben ütöttek a dolgot, az mint ki tetszik *ex cap. 17. 18.* ezek az ő Savok. If this great City be meant of any one City and not of the universal Com-

Company of the Reprobate &c. it is likely to be old Rome till the dayes of Constantine, az az: Ha ez nagy Varoson valamely edgy nagy Varos értetik, es nem az *Hitetleneknek* közönséges minden Felekezetek &c. tehát igen helyesen erthettyük ezt à regi *Romae* mind az *Constantinus* Tsászár idejeig. Ismet ugyan azon *Caput* ötödik versnek magyarázattyában: The first persecuting Emperours Were but figures of Antichrist, & it may well be, that the great Antichrist shall sit in *Romæ*, also as his figure fate in Rome, az az: Az első üldöző Tsászarok, tsak abraozoli voltak az *Antichristus*nak, meg-lehet azért hogy ama nagy *Antichristus*nak *Roma* legyen helye, mikép-
 § 4.
 é az ő ábrázoloinak-is ugyan *Roma* volt. P. U.

P. Ugyan azt mondgyak az Rhemistak hogy meg lehet hogy az Nagy Antichistufnak Roma le-
sz en ulö-Beki?

K. Bizony azt, hiszem lásd a magok saját Savakat.

P. En soha még külömben nem hallottam, hanem hogy az Antichristus Dan Nemzetiböl-
valo Sido fogna lenni, es hogy Ierusalem-
ben lenne helye.

K. Tsak olly bizontalan fabula az hogy (az mint hallad) magok sem hagyhattyak helyen, im latod mely igen mellettünk Bolnak; meg-lehet ugy mond-
nak, hogy Roma legyen az Antichristusnak helye. De elöbb akar-
van dolgunkban menni, ez magyarázatot Communis Expositio
voltara, arczul tsapjak ugyan a magok Feleke-
zeti: *In hac multa sunt, ad qua visio invita & repugnans trahitur*
igy Bol

igy Bol Viega Apoc. 17. &c.

P. Vagyon-is modgyok benne; de ök vallyon mint magyarázzak Babilont?

K. Bellarminus nem tsak helyen-hadgya hogy ez az Babylon Romat jegyzi, hanem ugyan al-
lattyá-is a regi Paterекből. Ribera penig így Bol: *Roma conveniunt aptissimè omnia, quæ de Babylone dicuntur hoc Libro, atq; illud imprimis, quod alijs convenire non potest: Septem capita sunt septem montes. azaz: Valami ugymond, ez könyvben Babylon felöl mondatik, leg-tulaydonabbul Romara illik, nevezet szerint penig im ez senki-
re egyebre nem illik: A hét fejek jegzik a Hét hatalmokat.*

P. Ez már ugyan nyilvánfagos mondas: Vay ki sok tzigansagot hallottam en ez Halmok felöl; edgy ö magok közül azt mondgya vala
nekem

De Pontif. Rom. l. 2. c. in Apoc. 14.

nekem edgyßer hogy ez Hét Halmok az Hét halalos bűnöket jegyzik; tudom mind azért, hogy ez Prophetiat Romara mutatni tagadhassak, de en soha még eddig ily mélyen nem értettem.

K. Mit tudtz egyebet-is mondani: mert az Rhemistak is az Protestansokat cstelennek mondgyak, hogy ez hét fejeket, betű szerint az hét halmokul ertik; az cstelenséget tehát, a magok felekezetinek nekünk tulaydonitsak: önnön magok kínszerittetnek ki-fakasztani, hogy ez a Babylon, Roma; es a hét fejek azok az hét halmok mellyeken az Parazna ül.

P. Bizonyara magam latom mely ingobingo állapottal vannak: ki tagadgya közzöllök hogy nem Roma az a Babylon, ki pedig nem tsak nem tagadgya, hanem ugyan állattya-is.

K. De

K. De mivel semmit tölled el-titkolni nem akarok, hald-meg minemű *distinction*al bernallyak-bé bantasokat: Bellarminus azt mondgya hogy Babylon értetik *Etnica Roma sub Imperatoribus*, az Imperatorok idétvalo pogány Roma. Viega meg azt mondgya: *Sermo non est de antiqua illa Roma, sed de illa que florebit extremo mundi tempore*, az so-beséd ugymond, nem ama regi Romarul vagyon, hanem arrul mely è Vilagnak utolso idejeben viragzik: De megh nem marad ebben, hanem miként Ribera-is, mind két vélekedesnek bajat fel-véti: *Quicquid mali de Roma scribitur in hac Apocalypsi, vel ad tempus illud spectat, quo Gentilibus Imperatoribus serviebat, vel pontificem suum a se ejecerit. Valaminemű nem-jo, Roma felől mondatik az Men-*
nyei

in fine c.
18.

In Apoc.
1

nyei-jelenesben, az avagy az ő regi állapotysra tartozik míg az pogány Tsásárok birtokában volt? avagy arra az állapotu Romara, mely még az Romai Pápatul el-šakad es azt varasabol ki-kergeti. Mert megengedik ők azt, hogy az Pápa Romabol még ki vettetik, es Roma tellyességeffen el püstul: Mindazáltal még-is azt állat-tyak hogy a mikor semmi Roma sohul nem leſen-is, az ő Pápa-jok Romai Püspök leſen: Mit mondaſ ez habozásra; nem látod-é mint kapnak imide amoda? Nemellyike azt mond-gya hogy Roma volt a Babylon; nemellyike pedig azt hogy Ro-leſen mindazáltal edgyike sem tagadhattyá, hogy ez a Babylon melyről Szent Iános ſol, az AntiChriſtusnak fő Szekes-hel-lye es Varoſa Romanal egyeb volna.

P. Azt

P. Azt itilem hogy valoban nya-kokban kerül a tsel, holot az ő leg-jobb Doctorok-is Roma oltal-mában többet nem mondhatnak ha-nem hogy Roma lött legyen az a Babylon, avagy ez-után leſen, azaz: avagy ekkedig űlt Roma-ban az Antichriſtus avagy pedig ennekutanna űlend.

K. Míg edgy maſtul el-va-lunk, még ennel-is többet ve-ſeſfelölle eſedben: Mert im mindgyart kezekben ſakaz-tom diſtinctiojokat, ſ-meg-a-dom látnod, hogy Balylonon, nem az Pogany Tsásárok idét-valo Roma értetik, ſem pedig nem az mely még ez után le-ſen e világ vegen, hanem az a Roma parazna Eccleſia mellyet az Hittúl-ſakadt Pápak birnak.

P. Bizonyíts-meg ſ-ám te legy bár a nyeretrs, tudnia-illik hogy Ba-bylon az Mennyei-jelenesben nem

az Po-

az Pogány Tsászarok idét-levő Romát jegyzi, hanem azt a mely edysse Keresztynné löt volt, de immár az Pápák alatt es mial, megint igen meg-vejszegettetet.

K. Nyilván vagyon az hogy Szent Iános Prophetal Romanak arrul az állapotyarul melyben az *Antichristus* idejeben lésen, azt mondgya *Viega Iesuita*: *Hac est quarta visio huius operis, eaq̃ illustrissima & ad Antichristi tempora pertinens*: *Iesuita Ribera*-is így bol a cap. 12. ad 21. *Est huius libri pars secunda, & tota ad Antichristum ejusq̃ temporapertinet*. De az üldöklő Imperatoroknak idejek, nem amaz *Antichristus* ideje: Ha ők így állatnák, a magok saját tudományat az *Antichristus* felől fel-burogattyak: Annakokaert nem erthetni *Babylonon* az regi Tsászarok idejebeli pogány

gány Romat. Masodszor a pogány Roma, míg poganyiságban volt, az *Evangeliumot* nem vőtte, es ezokaert az *Christusnak* jegyelse nem lehetet: Ergo nem mondathatik abban az ő állapottyaban ez Paraznanak, kit *Carthusianus* magok saját Felkezetek, *Parazna Kurvanak* magyaraz lenni: Nem találhattok az eges Szent Irásban tsak edgyetlen edgy Neper-is, melynek lelki paraznalkodas üttetnek fejehez, hanem tsak annak, mely már az elöt az *Christusnak* az *Evangelium* által el-jegyeztettet volt: Nē baka dhat a vallastul el, a ki az elöt már benne nem volt, búkszeges hogy elsőben *σάσις* legyen s-az utan lehet *ἀπὸ σάσις*. Ez parazna *Babylon* tehát nem lehet nem, az *Christusnak* még akkoron el nem jegyeztetett Pogány

gany Roma. Holot azért magok meg-enededik, hogy ugyan Roma ez à Babilon, sűkséges keppen az következik, hogy az à Roma legyen, mely már megtért volt, de ismét meg-vestetett; ki edgyſter *Apostolica* Hitben-valo; most pedig immár lőt *Apostaticava* Hittűl-ſakadta. Harmadſor, ez Baby-

Apoc. 17. loiniai Latornak kezében edgya-

4. rany Pohar vagyon tellyes az ő paraznasaganak utallasosagaval és tisztalansagaval, mellyel ez földnek lakosát réſegeti. Ez arany poharon *Berengandus* magok saját Felekezetek, erti *documenta erroribus plena* az tevelgyő tudományokat: Ennekokaert ez à Babilon nem jegyezheti az pogany Tsáſarok idét-valo Romát, mely ez vilagot Fegyverrel és nyilván-valo erő-ſakkal hayta magához; hanem az

Pápak

Pápakalat valót, mely hamis tudomannyal és tsalárd tsudakkal, s-ſem-feny-vestetékkel, tsabitotta volt el ez földnek kerekſégét. Negyedſor ez Babilon, paraznaság és utallatosság Annyanak neveztetik è földön, ki nem tsak maga paraznátkodot legyen az Isteni igaz tiszteletnak meg-vestetéseben, hanem vestetetesit és babonáit másoknak nyakara is rá kötné. Immár pedig tunni való dolog, hogy az regi pogany Roma semmit egyebet nem kereset, hanem tsak à testi be-holdolást, kinek kinek lelki-elmeretit akar minemű Vallason, ſabadgyaban hagyvan: Meg-haytak à Sidokat, és ado-fizetőkké tévék, de valásokban meg-hagyak: Sőt pedig nem hogy erővel köttek volna valaki nyakara, az ő Bal-

E

vanyo-

vanyozásokat, de inkább ma-
gokra ragadt reájok az több
Nemzetsegeknek balvanyozo
Babonájoknak martalekja;
mint ez nyilván ki-tetjük az ő
PANTHEONokból, melyet
mindenféle Isteneknek tisztel-
segekre emeltek vala. Azert
nem az Pogany Roma, a miitt
Paraznasag Anyjának nevezte-
tik. Otódbőr, ez Babylonnak
neve *mysterium in quo aliud cerni-*
tur, aliud intelligitur Quia enim
tot simulatis virtutibus decoratur,
non omnibus mulieris hujus pravi-
tas in notescet, sed viris justis &
prudentibus. Így azért ez Baby-
lonon valami titkas ellenszeg er-
tetik, mely valóban ellenszeg
levén, csak tettei az bekele-
get: es ez okaert ennekutanna
Gognak nem Magoknak, az az,
nem nyilvánlagos ellenszegnek
minemű az Török, hanem tit-

Carthus.

kon:

kon-valonak nevezetük. Ezen
okert abrazoltatot az előt-is
két sarvu Fene-vadon, mely
úgy néz vala mint a Barány, de
mint az Sarkany úgy bol vala.
Evegre mondgya Hieronimus:
Simulabit se Ducem fœderis Hilaris. in Dan. ii.
Az Antichristus ellen-
kezője lehen az Christusnak,
valami bineses nem igaz bent.
Segnek áll-ortzaja alatt Chryso-
stomus-is azt mondgya: Az An-
tichristusnak, tudományán búk-
leg meg-elmertetni, né Titulu-
sutsuda-tételin, sē penig né a
kegyeseknek savain. Minek-
okaert csak hívlag a mit a Iesui:
Papa-jok mellett himeznek
hímoznak: A Papa ugy mond-
nak, alazatosson könyörög I-
stennek, es magát *Servum Ser-*
vorum Dei Isten Szolgai Szolga-
nak mondgya; azért nem el-
ensége az Christusnak a Papa:

In Matth.
hom. 49.

E 2

De

De nem a forog kérdésben minnek hja magát az a Roma Fene-vad, hanem mitsoda valósággal. Edgy bebeddel nyilván meg-értetni mind zekből, hogy Babylon a Mennyei-jelenesben nem a pogány Roma, sem pedig nem az a mely el-vegre partolkodik (mert ez mind kettő nyilvánlagos ellenség) hanem az Pápák a lévő, a titkos ellenség. Hatodszor ez Mennyei-jelenesben két Asszonyi-állatok iratnak-le; edgyik c. 12. melynek öltözeti a Nap, (a Iesus Christus; sejeben tizenkét Tsillagok (az igaz Ecclesianak ditsósége az tizenkét Apostoloknak tudománya.) labái alatt a hold, mely ábrázolliya ez változanda világot. Ez Asszonyi-állat a magok-is meg-vallyak, az Igaz Anyasentedgy-házat jegyz

Az második Asszonyi-állatnak képe cap 17. Vagyon, Biborban, barszonyban, Scarletban jár az, aranyas es draga köves annak öltözeti; de belől minden sepségtől es tisztaságtól üres; kívül magát mindemképpen neki pipelgette hogy mentül több Szeretőket vonhasson maga után. Holot azért az első Asszonyi-állat, magokvalla-sa szerint is az igaz Anyasentedgy-házat jegyzi, mely az után Barany Felesége nek-is nevezetik; miért nem veszik ekekben azt-is hogy ez parazna Asszony, az hamis Ecclesiat ábrázolliya? Es mivel meg-engedők hogy a Babylon Roma; mi lehet egyeb a Babyloniai kurva, hanem Romanak parazna Ecclesiája? Annakokaert a magok Doctori, magyarázvan Szent Iánosnak a má Propheciáját: El-eset

Babylon es. Ördögök barlangjavalott: Ribera, Romanak utolsó el-pusztulásául magyarázza, Esaiának prophetiajához képest az első Babylonnak el-veése. ról Es. 21.9. *De Vinea Nobis etiam illud dicendū videtur, cum Aretba & Primasio, Ambrosio, Ansberto, Haymone, idololatriam Urbis significari, de secluramq, esse Romam à fide, atq, adeo, futuram esse habitationem demoniorum, ob execranda flagitia, & idololatriæ superstitionem Romanak hittúl-sakadására-is magyarázza, mely azt mondgya, ez után lehen, Mi penig azt mondgyuk à mely Roma most vagyon; az eleve meg-jövendöltetett Hittúl-sakadas el-jöt, az Antichristus, à bunnek Embere, à veszedelemnek Fia meg-jelent, kit az Isten Szentséges Bajanak lélegzetivel naponként meg emeszt.*

NYE-

HEGYEDIK NAPI BESZELGETES.

Melyben az bizonyittatik-meg, hogy Roma az ANTI-CHRISTUSNAK SZEKES-HELLYE.

K. **B** Onum manne Atya-fi, mint s-hogy vagy?

P. A mint látz.

K. Ugy tetzik mint ha nem bintén nyughattál volna eleget ez etbaka?

P. Mit mondhatok, à tegnapi beszélgetes sokszor ki-ugratta az álmod sememből.

K. Hát ugyan nehez-é hogy hallad Romanak rea-rakogatott Hittúl-sakadását?

P. Hogy ne volna, s-à lehen mind addig-is, valamig ez visßas kerdest-is el

E 4

is el nem igazítod: Mi tudnia-lik az oka, hogy még-is ily sok ebes és Tudos Emberek vannak az Papista Hitön, az Igasságot ebsékben nem veszik?

K. Veszik-é az Papista Tudos emberek az Igasságot ebsékben vagy nem en meg nem mondhatom; de jól tudod mit mond az Apostol: *Atyámfiai lattyatok azt a hivatalokat, hogy nem sokan vadtok böltséket test-Berint, nem sokan hatalmassok nem sokan nemessek. Ha nem az kik bolondoknak alittatnak ez vilagon azokat választotta Isten, hogy az Böltséket meg-Begyenyitse.*

P. Tudom én hogy azt mondgya az Apostol; de azon tsudalkozom, mit tartoztathattya őket, hogy az Igazat ne ertsek.

K. Nem tsudalkozol ha edgy dolgot meg-értes.

P. Milyhet az?

K. Midőn az Christus, önnön magat

magat ez vilagnak meg-mutatná, mennyi Nemessek és Tudos Rabin-sok esmerék őket? találk-é az Nemessek között, Arimatheabeli Josephus, az Tudos Phariseusok között pedig Nikodemus-nal többet?

P. Tudomásom Berint nem.

K. Io erőseggnek veled hát ő tollók az Christus ellen ezt: Hol mellyik Fő-ember avagy Iras tudo hitt az Iesusban, ez átkozott nepen kívül, a ki törvenyt nem ért?

P. Nem velem.

K. Most se gondoly hát véle, mikor a Papisták azt mondgyak: Oh vay mennyi sok tudos f-ertelmes Emberek vannak a mi Hirünkön! Minden Embertermészetiben á uórtos es-telen az örök-eletre tartozandó dolgokban, mind addig-is valamig kegyelen által meg

E S nem

nem vilagossítatik. Legyen bár valaki az természet szeri dolgokban oly éles-elmeű mint *Aristoteles*, avagy az külső okosságban oly tanatos mint *Achilles*, de ugyan csak mérő balgatag mind addig, míg Isten-től meg nem taníttatik: Minnekokaert edgy *Salvator* se tudallyad inkább, hogy az tudos *Iesuiták* az igazat nem érthetik, mint hogy az értelmes *Rabbinus* *Sidok*, az *Christust* nem ismer-tek, noha közöttök volt.

P. Adando tehát az Urnak ne-ve, hogy az életnek utat nekünk ki-mutatta, mely illy sok világi tudos Emberektől el-rejtetett. Ezért Ur Isten tégy bennünket haladatosokká!

K. Ugy legyen oh Uram Isten! Te pedig bűvöb erőf-segert még-is vedd esedben, imez következendő bizony-ságokat-is, ez dologról tudnia il-lik:

Amint

Mint mutatták ki az jövőendő *Antichristust* az első időbeli *Atyák*, es miképpen intetnek-meg min-ket hogy Romából varnok azt.

Senki tetteket valami módon meg ne 2. Theff. tsalljon, mert nem jö-el az Urnak 2. 3. 4. 5. Napja addig, míg meg nem léssen először a Hittul-szakadas, es míg meg nem jelenik amaz bűnök Embere, az veszedelmnek Fia. Ki magát ellene-ve és fel-emeli mind az ellen vala-mi mondatik Istennek, avagy Isten gyanánt tiszteltetik: ugy annyira hogy az Isten Templumában mint Isten gyűllyön, Isten gyanánt tart-van önnön magát. Immar az álnok-sagnak tika tselekecsik, csak hogy a ki mostan ellene-áll, mind addig el-lene-áll, miglen az el-töröltetik.

No mit itél ez prophetiáról?

P. Azt értettem en erről hogy ez a Római Imperiumtól való El-sa-kadást jövőendőli.

K. Nem, mert a leg-ertel-mesb

E 6

v. 7.

mesb Doctörök, mind az Regi-
ek s mind pedig a mostaniak
közzül, ezt az Hittül-Sakadaf-
ra magyarázzak. A regiek re-
sérül tekints-meg Agostont
*de Civit. Dei. 20. c. 19. Nulli du-
bium est eum de Antichristo ista di-
xisse.* A mostaniak közzül ne-
zed Aquinast ez Helyneck ma-
gyaráz tiyaban

P. Bár ugy legyen; de ez pro-
phetia csak edgy Emberrül sőt;
azert nem magyarázhatni az Ro-
mai Pápakra.

K. Ez-is csak tsel-vetes.
Nem ugy vagyon, mert azt ker-
dem tölled, hogy mikor az ti
Doctörök az Pápat Christus Ma-
sikjanak Vicariusanak nevezik,
vallyon csak edgy Pápat ert-
nek-é?

P. Nem, hanem az Papaknak
egeß Statusat Rendit, es edgy-mas
után következeseket.

K. Igen

K. Igen jól vagyon, hat mi-
is mikor azt mondgyuk hogy
az Christus Pápa Urunk Ellenke-
zője, vallyon csak ezt avagy a-
maz Pápat ertyük-e? Bizony
nem, hanem azoknak egeß
rendit avagy Companiajokat,
hittül-Sakadáfok-ulta.

P. Nem latom mint ilhessek vagy
a Pápara vagy az Romai Ecclesia-
ra ez prophetalas: hanem ha u-
gyan hittül-Sakadáfot jövendöl-még
abban sent Pál-tehat erti Luthert,
Calvinust es több illyeténeket, kik
a Romai Hittül-el-Sakadianak.

K. Vold-óssze ezzel, mas e-
zenrül-valo prophetalast-is
ugyan ezen Apostolnak; s ved-
esedhen mint magyarázza
maga a maga mondatot

P. Hol mi helyyen?

K. Halgal-ra a maga tulay-
don Savaira: *Tim. 4. v. 1. Az*
Szent Lelek nyilván mondgya, hogy
E 7 az utol-

az utolsó időben el-szakadnak nemel-
lyek a hittől, kik hitető Lelekhez és
ördögi tudományhoz figyelmeznék.
Igyezd-meg azt-is minemű
nevezetes tudományokat em-
liti az ollyatenoknak, mellyek
az Hittől-szakadással jönnek-bé,
tudnia-illik kik meg-tiltyak az ha-
zaszágot, és az eledeleknek etelét,
mellyeket az Isten teremtet, hogy
azokkal baladatosszon éllyenek az bi-
rek. v. 3. No mellyikünkre illik
ez, mirenk-é vagy ő reszok?

P. Ti ugyszetűk sem edgyiket sem
masikat nem tiltyatok.

K. De ugyan ezen prophe-
talaft hátra az Marcionita Eret-
nekekre sem vihetni, sem pe-
nig masokra kik az Apostolok
utan csak hamar támadtanak,
ámint az Iesuitak ez propheta-
las magyarázattyan az tselt
roka módon forgattyak: mert
azt mondgya az Apostol, hogy
ez a

ez a Hittől-szakadas az utolsó
időben lehen. Az első prophe-
tia-is azt állata hogy elsőben
meg-romlana az Romai Imperi-
um I-ugy fogna ostan a Hittől-
szakadas az ő leg-nagyubb hat-
hatolagára nevedkedni. Azt
mint hogy ez meg-is tellyese-
dek, mert mihelt az Imperium-
nak feki Constantzinápolyban
altal-vitettetek, az Imperium
mindgyart Gallian kezde, az
Romai Pápa penig nevedede-
sehez foga: Igy tehát nem az
Apostolok idét utan hamar
tamadott Erenekekről va-
gyon az 60-betűd, hanem oly-
rul, mely az Romai Imperiumnak
elcsúggedése utan volt követ-
kezendő. Mondhatba-meg ne-
kem ki nevededet az Romai Im-
periumnak fogyásával, vagyon
nem a Pápa-é? Ove az Imperium
feki, öltözeti, Koronaja, has-
na &c.

2. Theff.
2. 7.

na &c. Ugy annyira hogy az Imperatornak egyeb az edgy Nevnel es az Két-fejű Sásnál az Imperiumban semmi avagy igen kitsin maradot. Ennekokacst Aquinas, ki ez locustnak értelmét ekeben-veve, ketesse akarja azt tenni: Mit seletünk (igy bol) holot a Romai Imperium im szintén el-fogyatkozot; hogy tagadhattyuk hogy az Antichristus el nem jött volna? Erre maga ily felel: Azt kell mondanunk hogy az Romai Imperium még szintén oda-nintsen, hanem tsak Idősebbi hatalma változot Lelki hatalomma. No mit monda erre, nem de nem jeles fortely-é ez?

P. Mit tudok mondani? Igazan mondom el-ijettem hogy mentul tovább pantolodom veled, annal-in-kább ki mutattatod velünk fogunk fejeit.

K. Hát hogy iteléd? De hogy

hogy ennel-is erősebb lehels a dologban, vedd-ésedben mint magyarázzak az Regiek ez prophetalaft es Romara mint rea-fordittyak. Irenaus l. 5. Boban-jutvan az Fene-vad Neve nek Sama felől mely hat száz hatvanhat. Apoc 13. 18; Noha nyilván meg-mutattya hogy nem ő jövendőlcse hanem betelylese az prophetianak, mellyet az Nevnek Samabol kel ki-talalni: es noha mas Neveket-is említ, ugymint: Euan, Teitan; mindazáltal, azt mondgya, Sed & λατρευος valde verisimile est. Tertul. contra Marcionem. Babylon apud Ioannem, Romana Urbis figura est, proinde magna, regno superba & Sanctorum Dei debellatricis. Tertul. de Resurr. Carnis. Nezhetsé mint 2. Thess. 2. v. 7. magyarázza az prophetianak edgyik részt: Tsak-hogy a ki mostan

stan ellene-áll, mind addig ellene-
 áll, miglen az el-töretik. *Donc de
 medio fiat quis, nisi Romanus sta-
 tus? Cujus abscissio in decem Reges
 Antichristum super inducet & tunc
 revelabitur iniquus &c. Ambros.
 in 2. Thess. 2. Non prius veniet
 Dominus quam regni Romani de-
 fectio fiat, & appareat Antichri-
 stus, qui interficiet Sanctos, red-ita
 Romanis libertate, subsuo tamen
 nomine. Et iterum. Post defectum
 Romani Imperij appariturus est
 Antichristus. Cyrill Cath. 15. Ve-
 niet Antichristus cum impleta fue-
 rint tempora Romani Imperij. Hi-
 larius contra Auxentium. Anne
 dubium est in eis esse futurum?
 Ketelkedhetik-e ugymond valaki,
 hogy az Antichristus ugyan azon
 Templumban es hazban nem ülne, a
 mellyet ti mostan annyira szerettek
 es bősüllötök? Item. Sub specie
 Evangelicæ prædicationis, Christo
 contra-*

contrarius erit. ibid. Ez bé-bizo-
 nyította hogy Hilarius itileti be-
 rint, az Igassagnak valloja sőt
 ugyan Prædikatora leßen az
 Antichristus. Primas. in Apoc.
 c. 16. Tunc cadet Babylon, quan-
 do novissime potestatem persequendi
 Sancto acceperit. Innen-is azért
 ki-tetbik hogy ő nem az regi
 Romat érti. Vallyon nem eleg
 nyilván jelentik-e ez bizony-
 sagok, hogy az Hittúl-sakadas,
 melyről az Apostol itt prophe-
 tál, az Romai Imperiumnak el-
 tsüggedése utan fogna követ-
 kezni. Es mivel magok-is az
 Papistak nem tagadhatak,
 hogy az Romai Idő-beri Imperi-
 um oda nem volna; hogy hogy
 tagathatnak az Hittúl-saka-
 das-is?

P. En nem tudom mint tagad-
 hatnyak, kiváltképpen a mit Am-
 brus Doctor monda, melyben en
 edgyz.

sup. Thoma
 Aquina

ez edgy néhány dolgokat jegyzem-
meg: Hogy tudnia-illik elsőben
az Imperium tsüggedne-el,
s-ugy jelennék-meg az Anti-
christus, s-az állatna osten Ro-
manak szabadasagat helyben,
de nem az Imperatornak neve-
alat, hanem az maga-é alat.

K. Iol jegyezted, mert a Pá-
pa sokkal hiresbe tötte Roma-
nak nevezetit, hogy nem mint
az Imperatorok; es az lelki ha-
talomnak sine alat, többire
minden Ecclesiakat Romához
hodoltatot, s-az ő neverül ne-
veztetnek Papistaknak. Hieron.
*in Dan. ii. Antichristus simulabit
se Ducem fœderis, hōgy est Legis
& Testamenti Dei. Es noha az
Antichristusrol szóló prophetia,
nem vala még az ő es a több
akkori Paterek idét oly vilagos,
mint most már ez mi Időnk-
nek az idő-forgasa ki-jelen-
tette,*

tette, mindazonáltal magya-
razvan az Apostolnak é savait:
*Az Istennek Templumaban ul mint
edgy Isten, az az (azt mondgya)
Hierosolymis ut quidam putant, vel
in Ecclesia ut verius arbitramur q.
ii ad Aglasiam: Ang. de Civita-
te Dei l. 20. 5. 19 Rectius putant
ali, dictum Latine sicut est in Gra-
co: sedebit in Templum Dei, quasi
ipse cum suis esset Ecclesia Dei.
Theophylactus, Haymo Lombardus-
is ezen értelemben vannak. Az
Rhemista Iesuitak, elő-hozvan,
menyi Paterek magyarazzak é
Templumot, az Ierusalemi Tem-
plumrul, vegtère ugyan ők-is ez
másodikon állanak-meg mint
bizonyosban, az elsőhöz mint
bizontalan vélekedeshez nem
bizhatvan: That Antichrist,
if euer he Were of or in the
Church, shall bee an Apostata
or Runnagate out of the
Church,*

Church, and shall usurp upon it by tyranny, & by challenging Worship, religion, and government thereof: so that he himselfe shall be adored in all the Churches of the World; this is to sit in the Temple of God; If any Pope ever did so, or shall doe, then let the Adversaries call him Antichrist. az az: Az az Antichristus (ugy-mondnak) ha ugyan az Ecclesiából-valo, avagy abban lévő fog lenni, Hittűl-Sakadt es az Anyaszentegyházból ki-fajult leszen, mellyen uralkodni-is fog, erőszakos kegyetlenkedes, bűns imadás vallás, es az Ecclesiának (hogy-már) igazgatása által; ugy hogy önnön maga fog imádatni ez egész Világon lévő Ecclesiákban; ez az Isten Templumában ülni; ha valamely Pápa valaha így tselekedet

kedet avagy tselekedendik, ám bár Antichristusnak hívják azt az Ellenkezők. Bizonyára ez a magok saját Vallás-tettek, mellyel Pápákat akarják az Antichristusagból ki-tisztítani, nyilván belé-hozza őket. Mert a Pápa az Isten Ecclesiájában ül, de csak állatással, valósággal pedig abból ki-fajult Hittűl-Sakadás által, még-is mindazáltal nyakan uralkodik annak erőszakos kegyetlenkedéssel: mindenik Ecclesiában föl is Isten gyanánt imádatik. hatalmat vévén magának a lelki-esmereteken, es mind azokat, valakik neki fejet nem haytnak, az Emberi-társaságból ki-átkozvan. Mit itt is mi-torezt mondgyak Pápa Uramnak: Tu es Deus in terra.

P. Ki mondgya azt?

K. Marcellus Christoph, mondta azt

da azt neki az Lateranumi második Gyűlésben.

P. Bizony nagy semtelenseg volt ez, az Hízeltkedoben, az Pápa ellen pedig merötsüfsag, ha jo füllel hallgatta.

K. Ho ho! nem ez még a naggya; a maga Canonikji, o Urok Isteneknek mondgyak az Pápat.

P. Boldog Isten! ugyan oly nagy karomlast solnak:

Tit. 14. de
Verbor
significatio-
ne in Glo-
sa,

K. Magok lajat savok. Extrav. Ioan. 22. c Cum inter etc. Dicere Dominum Deum nostrum Papam non potuisse statueri prout statuit, haereticum est. az az: Merö Eretnckleg azt mondani, hogy az mit az mi Pápa Urunk Istenünk edgyker elvgezett, nem véggezhetett volna akkeppen. Ismet, hogy ugyan Istent tsinalnak o belöle ez helylekből ebedben veheted:

hated: Si Pápa sua & fraterna salutis negligens, innumerabiles secum ducat catervatim in Gehennam huiusmodi culpam nullus mortalium praesumat redarguere. Ismet: Est instar sacrilegi disputare de factis Pápa; Szentseg-törés

ugymond, az Pápa tselekedett hantorgatni, hanem azt kelmondani Quod facta Papa ex-

cusantur, ut homicidium Samsonis, furta Hebraeorum & adulterium Iacobi; Hogy az Pápaknak istentelenlegek bintén ugy mentsegessek, mint az Samson gyilkossaga, az Sidok lopasa, es a Iakob paraznasaga. Vallyon ez az Pápanak nem törvenytelen állatta-valo tétettetése-e?

P. Mit mondhatok, az igen-is.

K. Hát mit mondas még erre: Canonibus sacris auctoritatem ita praestat, ut se illis non subjiciat. Az Szent Irsnak oly formán

F

ad ugy-

Dist. 4.
cap. Si Pa-
pa &c.

Dist. 40.
cap. Non
nos in
Gloss. &c.

adugymond, meletfogot, hogy mindazáltal önnön magát az alól ki-vonja. Es miként hogy az *Christus* némely dolgokat törvény ellen láttatott tselekedni (mint mikor az Belpoklost illette.) így az Pápa-is némely dolgokat, az Törvény véstesegevel-is meg-tselekedhenik. Es noha olvassuk hogy Balámot, a Szamár meg-fedette, mely Szamáron értetnek Alattunk-levőink, Balámon pedig raytunk uralkodóink: mindazáltal nem kel minden Alattunk-levőinknek példát venniek meg-feddetesünkre.

P. Nyilván jeles hasonlítás: Legyen Balámon bár ő, es a kiknek nyakokon uralkodik bátor Samárok legyenek; a mi en ream néz, en raytam többet edgy átallyaban nem uralkodik.

K. Min;

K. Mindenkoron bé-bizonyosodik ennyi, es több Samtalan bizonyosságokból, hogy az Törvénynekül-valo Ember, ki fel-emeli önnön magát mind áfelet valami mondatik Istennek, es hogy az ő vak Foglyai őket Isten gyanánt imadgyak. De terek az több bizonyosságokra. *Fidenter dico*, Greg. 1. 9. *quod quisquis se universalem vocat* Ep. 30. *Sacerdotem, aut vocari desiderat in elatione sua, Antichristum praecurrit.* Vallyon nem látomásos jegye-é ez az Antichristusnak, Gergely Pápatul az ő Successorinak orcza-pirulásokra, mert ugyan-is kik neveztetnek ő raytok kívül Universalis Sacerdosoknak?

P. Azt felelik erre az Papistak, hogy ezt Gergely Pápa, az Constantinapolyi Iános Püspökül mondotta, ki magát ez idő-töyben Universalisnak

F 2

lisnak

Symma
Angelica
de Casibus
Conscien-
tia Dicit
Papa.

lilnak nevezi vala.

Dist. 99.
Ecce. &c.

K. Igaz de mikoron az *Alexandriai Patriarcha* az *Eulogius*, ezzel az *Titulus*sal compellálná *Gergely Pápat*, erőssen megfeddette erette: *Recedant verba quae vanitatem inflant & charitatem vulnerant*, hadgy-béket nyomd, effele fel-fuvalkodtato, es berettet-sértő bebesednek. De még ennél-is világosban bol masut *Gergely Pápa*: *Rex superbia propè est, & quod dici nefas est, Sacerdotum ei exercitus prapatur*, közel vagyon az kevelységnek Kiralya, es a mellyet csak ki-mondani-is bõrnyűség, Papi Sereg kélsitertik neki. Azt mondgya a *Sybilla* hogy ez a Kiraly *πολύκεράνος* az az: fejér-fejű leben es az *Pontusi* nevezhez igen hasonlo nevel neveztetik: avagy maskeppen, *πολύκεράνος* az az, sok-Fejű vagy sok-

l. 4. Ep. 35.

Oras. c. 9.

sok-koronaju: Itt neki edgyik neve *Fejerül*, másik pedig nevezül vagyon: mely mind két-tő a *Romai Pápara* illik. Ki sokas berint fejer ezüst Mitrat három koronákkal es draga kővekkel ékesítettett visel-fejében, es ő Deákul *Pontifex*nek hivattatik. Es ismét ugyan az *Sybilla* mondgya, hogy annak az kevelység Kiralynak leges-legnagyobb rettenetessége s-dühösége az *Tyberis* mellett leben.

Ibid.

Mint jelentették ez utolsó időbeli Atyak, hogy az *Antichristus* el-jött; es *Roma*-ban üléset uyjal mikeppen mutugatták?

Kilents báz estendőben *Theogandus Episcopus Trevirensis Pontificem Romanum Antichristum & Lupum vocat, & Romam Babylonem: Cum sis Servus, Servorum,*

Dominus Dominantium esse contendis, libidine dominandi in praeceptis, quicquid tibi libet licet; fuscusque factus es Christianis, à Romai Pápat Antichristusnak, Farkasnak erő-sakos Urnak, à Kerestyenség. Meg-tsalojanak, Romat pedig Babylonnak hívja. Ugyan azon idő tájban Guntherus-is Episcopus Colonienfis, ad Nicolaum Pontificem Romanum hasonlót mond: Tu Pontificis personam praeteferis, ad Tyrannum agitas, sub cultu Pastoris Lupum sentimus, Titulus parentem mentitur; tu te factis Iovem ostentas: cum sis Servus Servorum, Dominus

Ep. 3. *Dominantium esse contendis. Bernard pedig azt felegeti hogy Bestia illa in Apocalypsi, cui datum est os loquens blasphemias, & bellum gerens cum Sanctis, Petri Cathedram occupat, tanquam Leopardus ad pradam, az az: AZ Fene-*

vad

vad mellyet az Mennyei-jelenes emlit, kinek karomlo bay adatatot, es a ki az Szentek ellen hadat-visel, mostan az Szent Peter sekiben ül, mint az praeda utan vérhedet Oroslán. Mit itilés te ez mondas felől?

P. Mit itilek, en tsudalom hogy Bernardot a Pápa Eretnekgyanánt meg nem egettette.

K. Am lassa lsten: De hally még többeket-is; Ioachimus Abbas, ki ezek utam háromszáz éstendőkkel élt, így szól: Antichristus já dudum natus est Roma, & alijs extolletur in sede Apostolica. Az Antichristus regen búlettetet Romában, es ennel-is sellyebb veszi magat, az Apostoli sekben. Franciscus Petrarcha Parmai Archidiaconus, ki élt ezer háromszáz ötven éstendőben. Ep. 5. 14. 17. 18. 19 &c. az Pápat Iudashoz hasonlítja,

F 4

littyá, ki Urunkat csokkal arulá
el; az Pápa Edgy-hazi Szolgait
penig az Sidokhoz, á kik ezt
mondgyak vala neki: *Ave Rex
Iudaorum. Prælatust* az Phariseu-
sokhoz, kik tsufszagbol Bibor-
ban, bársonyban öltöztetéek
ötet, annakutanna penig meg-
fésíték. Visont. Tagadhatssa ha-
lehet, hogy nem te volnál amaz, á
Szent Iános sok vízeken lata ülni Lé-
leekben: Te vagy es nem más, amá
Babylon, é Föld paraznalkodásának
Annya ki az Iesus Martyrinak vé-
rekkelmég-resegettel; te vagy az, á
ki é Földnek minden Királyit, mér-
ges italodnak poharabol meg-itattad
es resegettetted.

Ezer háromszáz estendőben
l. 2. c. 5. In Synodo Regino-
burgensi, habita est hæc Oratio
à quodam Episcopo contra
Pontificem Romanum. Sub Pon-
tificis maximi titulo, *Pastoris*
pelle,

pelle, lupum sævissimum (nisi
cæcissimus) sentimus: Romani
Flamines arma in omnes ha-
bent Christianos, audendo, fal-
lendo & bella ex bellis seren-
do; magni facti, oves trucidant,
occidunt pacem, concordiam
terris depellunt, intestina bel-
la, domesticas seditiones ab in-
feris eliciunt, indies magis ac
magis omnium vires debili-
tant; ut omnium caputibus in-
sultent, omnes devorent, uni-
versos in servitutem redigant
&c. *Ingentia* loquitur, quasi
verò Deus esset: nova consilia
sub pectore volutat, ut novum
sibi constituat imperium, leges
commutat, suas sancit: conta-
minat, diripit, spoliat, fraudat,
occidit perditus ille homo,
quem Antichristum vocare so-
lent, in cuius fronte contume-
liæ nomen scriptum est: Deus

sum, errare non possum, in templo Dei sedet, longé latéq; dominatur. Ezer négy ház csendőben l. i. c. 4. Ioannes XXIII. Pápa, írá az Nap-keleti Ecclesiának edgy levelet, melyben azt jelenté, hogy tsak edgy volna az Kereszten Anyaszent-edgy-ház, s annak-is Feje ő volna, az Christusnak pedig Hely-tartója. Az Görögök ezt írák Levelere: *Potentiam tuam summam erga subditos tuos firmiter credimus, superbiam tuam summam, tolerare non possumus, avaritiam explere non valemus; Diabolus tecum quia Dominus nobiscum, az az. A te nagy hatalmadat Alattad-lévőiden nyilván hívjuk, felettebb-való kevelységedet nem benyvedhettyük, fölvenységedet meg nem elegithettyük: Örök pokol*

hellyed,

BESZELGETESEK. 131
hellyed, mert mi velünk az Isten vagyon.

P. Isten irgalmazzon nekünk.

K. Amen. Kerlek jo Uram meg-botsas, mert nemely Baratim varnak oda-haza erre az orára, el-kell mennem.

P. Bár el-menny, tsak két kérdésekre felely az Pipistaknak meg.

K. Micsoda kérdések lehetnek azok?

P. Edgyik ez: Hól volt Luther előtt az ti Ecclesiatok? a másik: Hát a ti Atyaitok, kik mindnyajan Papistak voltak mind el-karhoztak-é?

K. Örömet s-jo sível. De hatetik halasuk holnapra a feleletet.

P. Nem bánom. Mostan legyen Isten hozzád.

F 6

Ó T Ó

ÖTÖDIK NAPI BESZELGETÉS.

Melyben az Ellenkezőknek
amaz kőz kérdésekre tesznek
valást: HOL VOLT A TI
ECCLESIAIATOK LU-
THER ELŐT?

K. **H**allád jó Uram jut-é.
Hedben minemű két
kérdéseket támasztottál vala
tegnap este előmben?

P. Iut igen-is, s valóban akar-
nám, ha bővebb epületemert meg-
felelnél. Mit mondasz azért, mert
la az Papistafagot Eretnek/segnek
mondgyatok; azt tartod-é hát hogy
az mi Atyaink mind el-karhozza-
nak volna, es tsak edgy Papista em-
ber sem idvezülne?

K. Nem

K. Nem tehetek-iteletet az
Embereknek Szemellyekről:
mert sokak neveztetnek Papi-
staknak, kik azt sem tudgyak
mitsoda az Papistafag, es sokak
elnek Papistafagban, kik papista-
fagban meg-halni nem mer-
nek; avagy ha meg-proballyak-
is de magok sem tudgyak mi
fejeben. Az mi az papistafagot
nézi, a felől azt mondom, igen
veszedelmes Tevelygesnek tar-
tom en azt; sőt a mint az Apo-
stol nevezi, ördögi-tudomány a
papistafag mely meg-öli azok-
nak lelkeket az kik annak his-
nek. De ez a masodik kérdes-
re tartozik, mellyet holnapra
kell hallastanunk.

P. Nem tartok semmi ellent ben-
ne. Mit felelsz hát az elsőre: Hol
volt Luther előtt a ti Ecclesia-
tok?

K. Ott a holot Tudoman-
nyunk

nyunk volt; néhánykor itt a mi Földünkben, néhánykor másutt, az mint az Isten bűlts iteltinek jobbnak tetszet; ki az ő Evangelinmanak világosságot ug horhozza mint a napot, szer-teserint ez egész vilagon, hogy azzal a Nepeket, külön külön-való időben, jó akarattyanak tetszese serint világosítsa.

P. Icles köz állatas; azt mond nekem meg kitsodak voltak ezek? mellyik Ország, mellyik Nép, mitsodas Doctorok a kik egy tanítottanak volna mint ti?

K. Tekints az *Africai, Afiai* es *Europai Ecclesiákra*, es vizsgál azokat, minek előtte az álnokságnak miika derekas erőt nem venne, s meg-latod hogy ugyan azon tudományok volt, es Anyaszentedgy-hazbéli sokasokat-is oly formán tartottanak, az vallásnak derekas Agabugai-

bugaiban, mint mi.

P. Hatsak edgyet sem nevezhetek az ki Luther előtt mindenekben egytanított volna mint ti.

K. Ugyan-is ezzel szokták a ti Altatóitok a Tudatlanoknak szemeket bé-kötni.

P. Hát nem bukseges az Igasság Hirdetőinek, minden dolgokban edgyformán érteniek s edgyeznek?

K. Igen-is bukseges, s-ilyen hálal Istennek edgyeznek is minden derekas dolgaiban az Hitnek. De azt kerdem hogy mivel nemely Doctorok, edgy-néhány vélekedésekben különbet értenek, mellyek nélkül mindazáltal az Idvesség meg-lehet; ebből mondom kijő-és, hogy nem Igasság-tanító Doctorok azok, es azoknak Ecclesiájok nem igaz Ecclesia?

P. Nem vehetem-esemben.

K. Im

K. Im en előben adom: Edgy időben *Victor* az Nap-nyugati Ecclesiával edgyút, külömböző Vélekedesben vala *Policratestul*; es à Nap-nyugati Ecclesiának, s-*Hieronimus*nak is volt Agostonnal nem kitsin sámvetések ez parantsolatnak magyarázattya felet: Hamis tanu-bizonyfagot ne foly *in Quast. de Mendacio*: Az Elődédin-való Ecclesianak Doctori-is Chiliafak voltak; Nosza már, következik-e mivel ez arant nem ugy tanítottak à mint mi; annakokaert az ő Ecclesiájok nem igaz volt?

P. Hogy következnek?

K. *Cyprianus Doctör*, az visza-kereftelésnek dolgában, nem ugy tanított mint *Cornelius*; hogy im? vallyon kísül-e onnan hogy ő nem volt volna hűseges Lelki-Pastor; avagy hogy

hogy az *Carthagobeli Ecclesia* nem volna igaz Ecclesia?

P. Semmikeppen nem.

K. Hát mit erőltetz te engemet, hogy en neked valakit állassak, à ki *Luther* avagy *Calvinus* előtt, az Vallasnak minden tsikkelyiben akkeppen tanított volna, mikeppen mi? Az Doctörök-is mind à Regiek, s-mind penig à mostaniak gyarloság alá-vettetett Emberek. Mert senkinck è Vilagon tökelletes ertelme nintsen; s-innen vallyon hogy sok dolgokban edgyik à másiktul külömbkeppen ért. De à mi az Keresztyeni vallasnak derekat, es az Hitnek azokat az Aga-bugait nezi, melyeknélkül az Idvesség megh nem lehet; bizonyos az hogy *Tertuliam*, *Cypriam*, *Ambrus*, *Agoston*, *Luther*, *Calvinus*, többire mind edgy tudomanyt hirdet-

hirdettek, es az Istennek utai-
ra igazan igazgattak az Embe-
reket.

P. Azt hiszed-e hát te, hogy az
Elődedin-*valo* Ecclesianak Do-
ctori, mind a ti Hiteteken voltanak
volna?

K. Azt en, s-ugy-is remé-
lem hogy valamely Hitben ők
éltének es holtanak, mi-is ab-
ban fogunk meg-halni.

P. Ugy dolog ez en előttem, hogy
Olaß Országban az Elődedin-*valo*
Ecclesianak Doctori, Prote-
stansoknak Vallasan voltanak volna.

K. Edgy-tsepncre sem tsu-
dalom en hogy ez Ulysagot,
a hol maga az Igasság-is Uy-
sag: De azontfelelem neked,
a mivel edgy Doctorunk, mind-
nyajotoknak edgykor meg-fe-
lele: *Patres in maximis sunt no-
stri, in multis varij, in minimis
vestri.* az az, A mely régi Do-
ctorok

ctorok a ti es a mi időnk előtt
éltének, a derekas dolgokban
micink, egyebkent pedig so-
kakban különbözök magok
közöt, es csak a leg-approle-
kosban tiéitek.

P. Iel vagyok, nem feleylem ezt
el, ha Isten éltet; de azt kerdelem, az
Papistasagnak derekas viragzása-
ban, mellyel ez vilagot seme-bé-kö-
tötnek lenni állattyaok, hol volt a ti
Ecclesiátok?

K. Felely edgy kerdesemre
s-az dolgot meg-latod.

P. Mi lehet az.

K. Az ti Doctoritok állat-
tyak, hogy mikor az Antichri-
stus el-jövend, az Anyasent-
edgyhaz el-sut az Pusztában,
az az, a mint magok meg ma-
gyarazzak: *The Church shall
be Without publice state &c.*
Az Ecclesia ugymondatik, kö-
rönseges igazgatásnak állapottya
neikül

Rhenes.
Rev. 12.
v. 6.

nelkül *les*sen, nyilván az Isteni Bol-
galatot szabadon nem tehetni,
mindazáltal az a Híveknek, kik az
Igazat követik tudokra fog-lenni:
A mint é mai nap a Római Catholi-
ca Ecclesianak, Angliában sok hel-
lyet-*val*o állapattya*bol* meg-tapaf-
talhatni.

P. Mit ha*ss*nal a neked?

K. Igen-is ha*ss*nal: mert a mit
ők mondanak hogy lenni-fog,
mi a felől azt mongyuk hogy
immár meg-vagyon: Az *Anti-*
christus már az Ecclesiát el-ker-
gette az Pü*st*ában, s-ugy-is el-
nyomta vala hogy alkalmas i-
deig nem lehetet nyilvánfagos
igazgatas alat, es az Szent Bol-
galatot-is szabadon nyilván
nem tehatték: de mindazáltal
a melly Hívek azt követték a-
zok előtt ő el- reytettetvén
nem volt, sem pedig azok
előt a kik őket üldözték, a mint
az Ke-

az Keresztýen Catholicusok Eccle-
sianak, Frantz Országok sok
Tartományban-*val*o mai álla-
pottya*bol* ki-tanulhatni.

P. Magyarázd-meg ezt jobban,
s-legy bár nyereses.

K. Mitsoda magyarázat ki-
vantathatik ennél világosab?
mert ha jo felelet ez az Papas
Ecclesianak mentsegere, a mi-
kor ők azt mondgyak, hogy az
ő Ecclesiájok az *Antichristus* idét
homalyban *les*sen (a pü*st*ában
süt) mindazáltal-is a felől u-
gyan *les*sen: miért nem volna
az mi Ecclesiának-is elege-
dendő igazitas, midőn mi-is
azt mondgyuk, hogy noha az
Antichristus miat sok ideig az
Pü*st*ában, az az, reytekben volt
a mi igaz Gyülekezetünk, de
mindazáltal ugyan volt.

P. Igen helyes felelet, tsak hogy
ha lehetne bár nyilvánabban adnád
ezt előmben.

K. Nem

K. Nem mult *Christus* Urunk ideje ulta, tsak edgy *seculum* szaz esztendő: idő-is è mai napig el, melyből bizonyos Tanukat, vallásban mi-velünk edgyezőket es egy értelműveket nem állathatunk: de mivel az tekéted, kiváltskeppen az Papistafag derekas viragzasanak ideje felől vagyon, meg-adom en neked erzened hogy nem süksleg ezt a Papista Ecclesiának mitőlünk tudakozni, hol lőtt legyen a mi Ecclesiánk akkor? Mert mindenkor köztök találtnak minket Hitűnkre nezd, még mikor *Luther* es *Calvinus*nak tsak hírek sem volna-is.

P. Igen akarnam ezt erteni.

Apoc. 17. K. Reinerus Papista Inquisitor, ki ez előtt három szaz esztendőknél többel élt, soban jutvan az Galliai Lugdunumban

ban lakozo Szegeny Emberek felől, kiket ő utaltsagbol Valdeneseknek, Leonistaknak nevez, azt állattya hogy ezek az Emberek, egyeb minden Székfelet leg-nagyubb irtalmassal voltanak az Romai Synagoganak ez három okokért:

Elsősr, mert igen régi ugymond az Secta, bintén az Apostoloknak idejek-ultatul fogva való. Másodszor mert a több Sectáknál leg-közönsegesb, mivel mayd alig talaltatik olly Ország melyben nem tsuót volna. Harmadszor mert az egyeb minden Szakadatok iszonyatos rutlagokates rettenetes káromkodásokkal tesznek Isten ellen; de ezek az Leonistak, nagy jelenlegit mutogatnyak istenes Kegyessegeknek, mert igazan élnek az Emberek előtt es az Isten felől mindeneket hisznek, mind a zokkal

zokkal az Hűnek Agabugaival egyetemben, valamelyek az Apostoli Credoban foglaltatnak: csak a kár benne hogy az *Római Ecclesiát* rutul gyalazzák és karomolják. Ihol saját ellenfe-
gúnknak bizonyfag-tétele ez, melly minden Papista Embernek szája-bé-dugására bintén eleg, valamikor azt kerde-
dezik; Hol volt *Luther* előtt a ti *Ecclesiátok*?

P. Igaz de lá Sectának, Bakadós Szerzetnek és Anyaszentegyház karomloinak nevezi azokat *Reinerus*.

K. Az Sido Papi Fejedelmek-is Nazariták Szerzetinek hívják vala az Keresztysenleget. *Act. 24. 5.* De azzal azzá ugyan né lón. Elég az hogy oly Szerzetnek monda *Reinerus* azoknak Vallasokat, mely 1. eleitől fogvan volt; 2. mely min-
den

den Országban találtatik. 3. mely tisztességes életű és igaz tudományu, az edgy kívül hogy az *Római Ecclesiát* *Babyloniai* Paraznának állattya lenni. De hogy *Ecclesiánk* felől valo pra-judicium od-is dolog értés előtt vött bal itilated, ugyan tőstől gyűkereftől, ki-gyomlaltassék bivedből, kellek vizsgál-meg, ha nintsené edgyeségünk nekünk azokkal, kik mi előttünk ugyan ezen Hitet vallották, a melyet mi? Ha vallalunk az el-múlt időkben fel-találtatik, nem tagadhaod hogy *Ecclesiánk* is fel nem találtatnek.

P. Nem tagadhatom.

K. Ha azért akarod, nevezzennekem valamely Hit dolga felől-valo vetelkedeft mely mi közöttünk és è mai Papisták között fenn-forog, s-meg adom semednek larni hogy az Regi

G

Pate-

Paternek mi rebünkrol vannak,

P. Uysag a mit hallak, hissem a Papistak fundallyak Hiteknek minden erőseget az Paternek irasiban.

K. Szabadok velle a mivel kerkednek: igaz, pipeskedhetnek bennyekben a Paterneknek, szazokból tevelgyeseknek palastot tsinalhatnak; de mi finum aranyakat hozzuk-elő a regi Paterneknek. Emilit tsak edgy derek Controversiat s-meglatod hogy igaz a mit mondok.

P. Anyi Controversia vetelkedes vagy on közöttetek, hogy hirtelenséggel nem is tudom mellyiket kellyen elsoben emlitenem.

K. Ihol vegy ertelmet ezek felől, mellyeket en magam edgyes habnaert bedeggettem öbve.

P. Örömeft: tsak hadd lassam.

K. Im ez kis Könyben vanak, mellyiket en igaz Hitemben

ben-valo erősségemnek okert gyütögettem edgyben. Mert mikeppen en mindeneknek előtte az Idvelességnek utat az Szent Irasbol tanultam, skikeppen, midőn az Eleinten-
valo Ecclesiabeli Doctzoroknak Iras-magyarazasokat, a mi Tanitoinknak Tanitasokkal edgyezni vennem ebenben. felette igen meg-erősödtem vallasomba: mert ez két dolog leges-leg-erősebb tamakba hitünknek az mint Vincentius minden Eretneksegek ellen nyilván előnkben adgya. Cap 2.

P. Bizony hogy nem semmi oka is ez Hitednek, mert hogy ha az ti. Tudománytok mind az Isten Igejének méltóságával, s-mind pedig a regi Ecclesia joxamb ertelmu Doctornak edgyező biznysag-teretlekkal meg-erősitetet, igen megitatlan illet.

ben vannak a kik nektek ellenetek mondnak.

K. Iol mondod. Hogy azért befedemnek állyak ihol ne az Könyvetske, olvasd mikor rá érkezel.

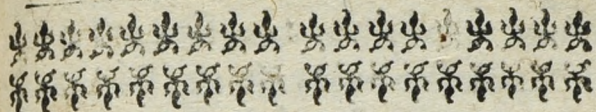
P. Nagy neven vessem tölled, de mivel itt ez városban sokkaig immar nem mulathatok, kerlek adgy edgyet az pariakból, had olvasgassam masut-sa mikor érkezem.

K. Mindazáltal is míg itt lessek olvasgassad, avagy ha lehet ird-lé; ha pedig ugyan nem lehet, en mihelt modot talalok benne más part szerz-k magának f-ezt utannad küldöm, csak mondgyad nova?

P. Am bator ugy legyen, de kerlek meg ne felelkezzel.

HA.

HATODIK NAPI BESZELGETES.

Melyben az Ellenkezőknek edgy köz Ellen-vetések fejtetik-meg: Holot (igy mondnak) nem tagadhattyatok hogy Eleitek mindnyajan Papistak nem löttek volna; no mit itilß, mind el-karhoztak-é a mi Eleink, avagy nem; mert ha nem karhoztak, mi okon nem maradhatnank mi-is az ő vallásokon?

P. **I**STE N bozot édes Barátom, csak faradiz miattam.

K. Semmi faradtság, csak inkább tudnék miben tolgalni.

P. Io neven vessem tölled: No mit selelß hát a kerdesre; Mind edgy labig el-karhoztanak-é Eleink; avagy ha nem, miért nem lehetnének-vesteg az ő Vallásokon?

G 3

K. Mely

K. Mely kérdés, s-ezzel nyalattyak fopattyak az Pápazast az edgy-igyű Kössleggel az tsalárd Iesuitak; mivel nemelylek az ő Attyok közzől, ugyan az Papistafagban éltek, holtak a mint magok-is állattyak.

P. *Miert nem volna-is éjo ok?*

Zach. 1. 14. K. Azert nem, mert nehanykor meg-tiltotta Isten az ő Nepet, hogy *ollyan ne lenne mint Attyai (Elei) voltanak*: holot azert a mi Eleink-is el-hagyták volt az igaz Vallast, nem tartozunk mi őket követni.

P. *Szollottunk már eleget erről Első Beszelgetesünkben.*

K. Ugy vagyon, de magad hozatod megint elő velem. Minckelőtte azert az dolgramennenk, im edgy fűp ide-valo Historiat mondok, ha akarod.

P. *Örömet meg-hallom.*

K, Edgy:

K. Edgykor edgy Rabaldus nevű nagy Ember Frislandiaban, Urunknak 900. életendeje tayıban, arra vőve magát hogy Keresztenelenne. Indul azert a Keresztsegre, es immar edgyik laba ben-is vala az vizbe. Azt kezde az Püspöktől kérdeni, *hogy ha mind el-karhoztanak-e ugymond az en Eleim?* Az Püspök hirtelenszegeben, eleit utollyat a dolognak meg nem gondolvan, azt talala felelni hogy mind el. A fő Ember hamar ki-rántya lábát az vizből s-mond: *nobát en-is vellek karhozam; lo valónak veled-e ezt?*

P. *Nem. Sőt igen nagy balgatagsag ily felelni.*

K. Ezen fűp tudományra tanittyak az betsületes Iesuiták az edgy-igyűveket, hogy inkább akarjanak Attyokkal kar-

hozni hogy nem azokneikül idvezülni.

P. Hát ugyan azt állatod te mi felőlünk á mit az a Püspök monda; hogy egész Eleink mind el-karhozának?

K. Nem állatom mert az Valasztas es Meg-vetes felől-valo itilet-tétel egyedül csak az egy élő Istené. Szemellyekről azért az Pápazoknak nem szól- van, tudományok felől batran mondom, hogy bizonynyal halalos Tudomány az Papistafag, örök karhozatot berez a Lélek nyakában az Pápazas.

P. Nem téveszthát Szemellyünk felől itiletet?

K. Nem: mert á mi Szemellyeket nezi az Papistaknak, tudom en jól hogy sokak á kik ma Papistaknak neveztetnek, azt sem tudgyak micsoda az Papistafag; A mi azért Eleinket illeti,

illeti, noha ők-is Papista. Híet valottak míg éltek, de sokan közzöllők halalog orajan, á mi vallasunkban kenberítetttek vigasztalást keresni.

P. Hallatlan dolog azt mondani hogy sokan Eleink közzöl á ti vallasokban holtak volna meg.

K. Ha te előtted hallatlan- is de igaz, á mint meg-érthedd az Betegnek Látogatásának egy kisdéd rendiből, mellyel akkor eltenek mikoron az Antichristus se tetleg leg-nagyubb lön, ugymint tizenedgy századik es-tendő cayban akkor az Edgy-hazi Emberek ilyen keppen gyontattyak-va az Embereket: *Fateris te malè vixisse, ut meritis tuis poena aeterna debeatur?* Meg-vallod-é hogy az te gonos életteddel örök halált érdemled? Az Betegnek ezt kell vala felelni: *Etiam meg-val-*
G 5 lom.

lom. Malodbor meg azt ker-
dik vala. *Pœnitete horum?* Ban-
kodol-é rayta? Melyre ugyan
csak *Etiam* mal kel-vala felelni,
Bankodom ugymond. Tovab-
ba meg è ion a kerdes: *Credis*
quod pro te est mortuus Dominus le-
sus? Hised-é hogy az Ur Iesus
te eretted holt-meg, es hogy
kü. ōmben nem idvezülhetz
hanem csak az ō halala által?
Felelet: *Hissem bizonyara.* Ak-
kor à Tanito ekkeppen fejezi
vala-bé az vallas-tetelt: *Age*
ergo dum in te superest anima, in
hac sola morte totam tuam fiduciam
constitue, in nulla alia re habeas fi-
duciam huic mortis totum te commi-
te, hac sola te totum contege, hac
morte te totum involve. Et si Domi-
nus valuerit te judicare dic: Domi-
ne meritem Domini nostri obsecro in-
ter me & iudicium tuum, aliter te-
cum non contendo. az az: No
azert

azert míg a Lelkek benned va-
gyon, tellyes minden bizodal-
madat ez edgyetlen edgy ha-
lalba helyhezteszed, es soho-
va egyebbúve ne bizzál, bizd
tellyeséggel ez edgy halalra
tenen magadat, csak ebben öl-
tőzzel, es egyedül ebben leled-
zel. Es ha az Isten meg-akar
itilni teged, ezt mondgyad:
Uram az Ur Iesus Christus ha-
lalat állatom az te Ilteted elei-
ben, egyebkent veled nem
pörölk. Latod-é hogy itt elő-
ször is arra intettek az Népet
hogy éltekben viselnének gon-
dot magokrul, magokat ha-
sontalan remenséggel ne ki-
tegetnék, az mint a Romai-
mai Doctörök tseleketnek az
Neppe. Ők a Lelkeket *Purga-*
toriumban küldik, de azonban
azt igerik nekik, hogy onnan
visont ki-fabadittaknak; el-

sőben lakolni kell ott, és ottan vagy magok vagy pedig más jó akarójoknak költségek által fizettetnek-kionnan.

P. Isten tudgya rut tudomány, maga el-vontya ez magát.

K. Latod-é továbbba hogy abban az említett vallás-tételben, minden egyéb idegen-elegtételeknek, mellyek vagy az Purgatoriumbeli benyvedések által, vagy pedig egybekent akar-mint lennek, ellene mondhatnak. Harmadszor, ladd-é azt-is, hogy az mint a Tanító elő-famlallya, s-á Beteg-is meg-vallja, bizonyos bizodalomnak nem kételkedésnek kellett az edgy Christus valóban lenni?

P. Iol latom.

K. Azt mondom tehát hogy az illyetének az Papistafagban Papazo nevel halhattanak-meg,

meg, de tudomannyal papistafal nem: mert lábotsut vőttek minden érdemelsegektől, magokétul és másokétul, és egyedül csak az Christus érdemében nyugottak-meg.

P. Hát mit mondaß azok felől, a kik ugyan mindenkeppen Papista vélekedésben voltak meg?

K. Azt mondom a mit hasonlo igyben Cyprianus felele: *An damnati sunt majores nostri, qui hunc vel illum articulum non intellexerunt? El-kárhoztak-é ugyan mond mind edgyúl e igyis a mi Eleink, a kik az Hitnek ez a- vagy amaz Agazatiyat nem értettek?* így felelt Cyprianus: *Potest Dominus Deus, misericordia sua indulgentiam dare, non tamen quia semel erratum est ideo semper errandum.* Aohat Isten Kegyelemet az ő fejeknek, de abból nem jó azt ki hozni, hogy mi-
G 7 vel a-

vel azok edgyſzer ugy tevelyeg-
tek, mi-is tevelyeghetünk ak-
keppen.

P. Igazán mondón valoban ke-
reſtſyen felelet.

K. Hald-megtsak mit mond
tovabba: *Si quis ex Antecessori-
bus nostris, vel ignoranter vel simpli-
citer non hoc observavit & tenuit,
quod nos Dominus exemplo suo do-
cuit, potest simplicitati ejus, de in-
dulgentia Domini venia concedi;
nobis vero non poterit ignosci, quia
à Domino admoniti & instructi su-
mus az az: Ha valaki Atyánk
közűl vagy tudatlanságból
vagy penig edgy-igyűlegből,
nem tartot szót arra á mire
minket á mi Urunk maga pél-
dájával tanított, kegyelem le-
het edgy-igyűlegeknek az Ur
engedelméből; de minékünk
nem lehet mert mi immár az*

Urtul

Urtul nyilván meg-intettet-
tünk es tanítottunk

P. Ez a felelet már kemennyebb
de igen helyes; sok dolgok mentse-
gessek es űaka, mellyeket nappal sem-
mikeppen el nem űsenvedhetni; A
mely Szolga tudva mulattya U a
akarattya duplas vereſeget erde-
mel az.

K. űrűők űivem űerint
hogy érted, bár egyebeknek-is
űemek fel-nyitnának s-lának
űk-is az igazat; azoknak tud-
nia-illik kik az Papistáságot
űintén oly űenvedhe ő dolog
nak itűk lenni az világság
idet-is, mint űintén az űetetlen-
nek idejében vala: akkor űem
volt fogyatkozás nélkül, mert
ugyan nem kerűlheti-el az dor-
gást az ollyatén Szolga-n. á
ki űlra akarattya nem értette;
de á ki értette l-nem tseleked-
te duplas vereſeget rayta.

P. Im

P. Im ki nem mondod voxodat à Papistaknak Szemellyek felől, ha idvezülé vagy edgy benne, vagy mind edgy labig el-karboznak.

K. Nem akarom in ez két okokert: először, mert à mint mondám sokan vannak nevel Papistak, kik valóság szerint nem azok: nemelleyek tudatlansagbol, nemelleyek vilagi ditsőségert, avagy egyeb akar mi külső állapotert. A mi azokat illeti, kik ugyan valósággal, papista Eretnekséggel vesztgettettek-meg; holot nem tudhattyuk ha ugyan mind végig abban maradnak-é meg, vagy nem, mert az Isten tudalatossan sokot tselekedni azokkal, kik az Valasztottaknak sámkok között valok, hogy noha ma bűnben hevernek, s-tudatlansagban élnek, de ki tudgya holnap mitsodalok lesznek: oly igen

igen sok titkos utai vannak az Urnak az bűnösöknek, akar betegsegeknek idején, akar penig sinton halalok orajan-is magához teretésekre; mellyek el-reytettek mi túllúnk. Igen nagy tulajdonitas lenne azert, ha valakinek El-valasztasa; avagy Meg-vetése felől mi tenőnk az itilletet.

P. Bizonyara igen javallom feleleledet, mint józan értelmű Keresztien Ember úgy állass à dologhoz.

K. Mindazáltal valamint s-valahogy álllok az Papistaknak Szemellyek felől külön, de maga felől à Papistásag felől bátorságossan merém mondani, hogy oly eretnek Tudomány à Papistásag, s-oly igyenessen ellenkezik az Evangeliummal, hogy valamely Ember à Papistásagnak minden pontyait hísi, s-azokban poenitentia tartat;

tartatlan végiglen meg-marad,
semíkeppen nem idvezülhet.

P. Ez volna, ez a dolog, ezt bis
zonyítsad-meg ha lehet.

K. Nyilván vagyon ez, mert
a Papistafag úrdögi Tudomány,
Istennek tsapafa s-igazságos i-
tiletí az bűnert az Meg-vettet-
teken es uyjal érhető Hop-
mestere avagy elől-jaroja ray-
tok az következendő nagy ha-
ragnak.

P. Mit mondaß a hatalmas Iste-
nert, nám a vér-is ugyan meg pos-
dula bennem.

K. Mind rojok rakom én e-
zeket tzikkelyenkent az Szent
Irasbol: Leg-előbör-is penig,
edgy prophetia vagyon az Apo-
stolnál az akkoraban követke-
zendő. Hittül-sakadafrul, ez
1. Tim. 4. Igckben: A Lélekpenig nyilván
v. 1. 2. 3. mondgya, hogy az utolsó Időkben el-
sac. sakadnak nemelлык a Hittül, kik
hitetö

hitetö Lelekhez es ordögi tudomány-
hoz, figyelmeznek. Es ollyakhoz, kik
kép-mutatás által so'nak hamissagot,
kiknek lelkek-esmereti meg-belyegez-
tetet, kik meg-tiltyak az hazassagot,
es áffele eledeleknek meg-éitelét, mel-
lyeket Isten Teremptet hogy azokkal
haladassal Ellyenek az Hívek.

Veséd-é ebedben hogy az
mely tudomay tiltya az Hazas-
sagot, es az eledelektül valo
meg-tartozást parancsollya,
itt az, ihon ördögi Tudomány-
nak neveztetik?

P. Iol ertem, de ertette nek azok
az Ereinekek, kik mindgyart az A-
postolok után tamadtanak, minemü-
vek, az Ebionitak, Marcionitak,
es több illyen is sütek voltak.

K. Ne hidd magad-is, mert
im nyilván mondgya az Apo-
stol, hogy ez illyetén Tanitok
az utolsó időben sognak ta-
madni; es a Hittül-sakadas,
melly

mellyrül az Apostoljövendöl,
nem lött volt meg mind addig
is, míg a Romai Imperium el
nem csek. De Ebion s-Marcion
idejek-kor, az Romai Imperium
nagy ditsősségekben lön.

P. Ha azért más egyéb Hit-
kadasról értetik az a Prophetia,
tehát netalam ti rollatok értik a Pa-
pistak, kik a Romai Hitűl el-
kadtatok.

K. Mi rullunk semmi lött o-
kon nem érthetik, mert mi sem
a hazaságot, sem pedig az ele-
deleknek ételeit religionak oka-
ert nem tiltyuk:

P. Ugy nagyon, de vallyon az
Ecclesia nem hagyhat-e nemine-
mű igyben börtöt?

K. Hadgyhat könyörgésnek
es áhitatoságnak okaert de
csak ideig, s-nem azért mint ha
valamellyik eledel tisztátalan,
avagy csak edgyik a másiknál
ben.

se több volna: a mint a Papi-
stak azokat a Barátokat az kik
soha húst nem esnek s-ente-
beknek velik a többinél: u-
gyan-is miért egyebert, hanem
hogy nem a Hal, hanem a Hus
átkoztatott-volt-meg Noé ide-
jében.

P. De csak babonáság az.

K. No en most több neve-
zet-sérint-valo dolgokat ez
kerdesről elő nem hozok. Im
nyilván nagyon, hogy az a Ha-
zaságnak es az Eledeleknek
álalma felől-valo két Papistai
tudomány, ördögi tudománynak
neveztetik az Apostoltul. E-
lebb megyek azért.

Tamadnak hamis Christusok es
hamis Prophetak, es nagy je-
leket es tsudokat tesznek, ugy
annira hogy el-hitessek, ha lé-
hetleges volna, még az valas-
tottakat Matth. 24. 24. Az Anti-
chri-

christusnak el-jövétele vagy on az Satanynak hatalmas ereje által, minden hatalommal és jelekkel és hazug tsuda-tételekkel 2. Theff. 2. 9. Es az hamissagnak minden álnokságával azokban a kik el-vátnak, mivel hogy az igazságnak biseretene nem vöttek-bé az ő idvesége-re. v. 10. Es azért botsátja az Ur Isten rajok az tevelyzőnek erejet hogy hidgyenek az hazugságnak. v. 11. hogy károztassanak mind azok, kik nem hittének az igazságnak, hanem engedtenek az hamisságnak. v. 12. Imadgyak őtet és földnek minden lakosi, az kiknek nintsen nevek be-írva az életnek könyvében, amaz Beránynak könyvében, mely meg-őlette-tett az földnek fundamentumának fel-vetésétől fogva. Apoc. 13. 8. Es el-hiteti és földnek lakosát

köfít a jelekert, mellyeknek tselkedeti engedtenek ő neki a Fene-vad előtt v. 14. Ha valaki imadagya amá Fene-vadat, es annak képét /-bellyegét fel-ve-endi, vagy homlokára vagy kezére; az-is iszik az Isten haragjának borában, a borban mely az ő haragjának poharában töltetet, es kínoztatik tűzzel es kénkövel ecc. Apoc. 14. 9. 10. Füstök-kí Babylonia-ban Ne-pem, es ne legyenek rébesek az ő hőneiben hogy az ő büntetésével ne büntetessetek. Apoc. 18. v. 4.

Ez Szent Irasheli bizonyságok eleggé meg-mutattak, hogy tsak azok az el-fordult elméjű meg-vettettek mellyert és föld-lakosinak-is neveztetnek, az kiknek nevek az eleknék könyvében be nem irattattanak es vesedelemnek fiai; egyedül

gyedül csak azok (mondom) az kik tellyefszeggel edgyátalan veggel, térhetetlenképen megtsalattattanak az *Antichristus* lelkeiről, es az Istennek igaz iteletiből, magoknak hagyattak, hogy hidgyenek az hazugságnak mivel az előt már az igazságnak beretetit meg-vetetek.

No mit mondasz ezekre?

P. Mit mondok, el az Isten hogy ugyan dobog az szívem ez rettenetességen.

K. Mégennél-is nyilvánban meg-erthetni ezeket Agoston Doctornak ez Szent Pál 2. Thess. 2. irásának magyarázattyaol: *Ad occultum Dei iudicium pertinet, quod impij ab Antichristo seducuntur.* Az Isten titkos itéletire néz hogy az Hitetlenek az *Antichristus* tul el-tsabittatnak *Seducuntur, qui seduci merebuntur, pro eo quod dilectionem veritatis*
non

non receperunt. Azok tsabittatnak-el, a kik a fele el-tsabulást erdemlenek, mivelhogy az előt az igazságnak beretetit nem vőtték: de még-is retene-tesebb *sententia* mond: *Iudicati seducuntur & seducti iudicabuntur,* Mikoron itiltetnek el-tsabulnak, es mivel el-tsabulnak ismét meg-itiltetnek; először az Istennek igazan titkos, es titkos-keppen igaz itéleti vagyon fejekén, mellyel è világon sok embereknek bűnöket bünteti, az tevelygesnek Lelkenek advan őket, azért hogy az Igazságnak beretetit nem vőtték: es mivelhogy ekkeppen el-tsabulnak, ismét meg az utolsó iteletkori nyilvánfagos itélet le-ken raytok az Ur *Iesus Christus* tul, kit ő magat-is hamissan meg-itiltek volt, de ő minde-nyeket igazan fog-itilni. Innen

csebben-vehedd nyilvánlag, hogy az *Papistaság* nem csak bűn, hanem edgyűser s-mind kezzel-erhetőni büntetése Istennek Emberen a bűnert, kiváltsképpen pedig az *Evangéliumnak* meg-vetéseért; és amà következendő rettenetes bossu-állásnak el-hozója; mellyet ha kiki jól csebben venne, nem tartana az *Papistaságot* illy köz dolognak, a mint sokan tartják.

P. Legyen kegyelmes Isten azokhoz, a kik még tevelyegnek; engemet-is tegyen ő Felsege haládozó, hogy ekkeppen az *isetségből* ki-hozni méltóztatot; Ennel-is pedig inkább inkább világosítsa-meg az ő világozságával, hogy érthezzem az ő utat, és az kegyelmet mellyet akkor kötöt, el-vehezzem.

K. Adgya Isten. Im jól jutás-
csebben, ígértém vala magam-
mat.

mat, hogy en tencked meg-bizonnyitom azt-is, hogy az *Papistaság* az *Christusnak*, mind Sze-mellyet s-mind pedig Tísteit el-rontya, és valóság-gal tagad-gya hogy az *Mariatul* szület-tett Iesus volna az *Christus*.

P. Eleg elég.

K. Nyilva így vagyok, ma-gad-is így találod, csak vigyűk az Hit-ágazatinak proba-kö-vere őket. Kezdyűk pedig c-lőbör-is (hogy mindent elő ne hozzák) csak az *Christus Sze-mellyen*; Erről hissem azt his-sűk hogy az *Iesus Christus* Isten és Ember edgyűser s-mind!

P. Ki tagadgya azt?

K. Tudod jól hogy az *Arri-anusok* Istenséget, az *Papisták* pedig Emberiséget tagadgyak az *Christusnak*.

P. Micsoda orozával mondasz olyat felöllok?

K. Mivel az Papisták oly Christust imadnak, aki nem jött-el a Testben: Hogy ezt meg-értesed, jér vizsgál-meg kerlek az Apostolnak imez reguláját. 1. Ioan. 4. v. 1. 2. Szerelmesim ne higyetek minden leleknek, hanem megproballyatok a lelkeket hogy ha Istenül vannak. Mert sok hamis Propheetak jöttek e világra erről ismeritek meg az Isten Lelket: valamely Lelk vallyá hogy az Christus az testben el-jött, Istenül vagyon az. Ihon arany alma Regula ez mind nekünk, s-mind penig ő nekik annak kell-lenni; hald-meg azért a mit ellenben ugyan Szent Iános Apostol mond v. 3: De valamelly Lelk nem vellyá hogy az Iesus testben el-jött, Istenül nintsen, hanem az Antichristusnak amá Lelke.

P. Hogy im; mit árt ez a Papistáknak?

K. Sokat

K. Sokat, mert az Ige arratanit minket, hogy oly Christust imadgyunk a ki Szent Lelektől fogantatott és Mariától születet: de az Pápasok oly Christust tisztelnek, a ki Paptul teremtetett, nem Szent Lelektől fogantatott; ollyak tudnia-illik kinek Teste kenyerből lőtt az Transsubstantiatio Altal-állatozás által, mellyel az Testesülésről való Hit-ágazattyat általánfogva fel-fordítottak.

P. Ha azt mondgyak hogy ugyan azon Christus az, a ki Mariától születet.

K. Ha annak vallanak tehát meg kellene azt engedniek, hogy az ő Teste nem kenyerből teremtetett: mert az a Christus az ki Mariától születet, az David magvából lőtt annak Teste az Szent Léleknek munkája által; de annak

H 3

az Chri.

az Christusnak, kit ők az Míscben imadnak, kenyerből változott teste vagyó; mely okert nem-is hegyenlik az Papazók az ő Papjokat *Creatorem sui Creatoris*, Teremtőjök teremtőjének nevezni.

P. Vallyon à Christus nem maga mondotta-é, hogy az Sacramentumbeli kenyér ő Teste legyen?

K. Ő mondotta f-mi-is ugy hiszük; mert nem púta sem penig nem közönséges kenyér mellyet nekünk ad; annak a kenyérnek adása *Korvovia és σωματός* az ő testével-valo közösülés.

P. De ha kenyér, hogy-hogy lehet ő Teste?

K. Nem bűkség annak modgyat tudakozni, hanem mivel ő mondotta, en el-hiszem hogy ő Teste.

P. De vallyon nem meg-lehet-é az Chri-

az Christustul, hogy az ő Mindenhatósága által, az Kenyeret ő Testévé változtassa?

K. Ezenkeppen az ő mindenható erejéből es igasságából nem meg-lehet-é, hogy az ő Testet ennekem adgya, ha az Kenyeret Testévé nem változtattya-is.

P. En nem mérem mondani.

K. S-laddé à Pápiszok, minket orczaznak azzal, hogy mi az Istennek Mindenhatóságát tagadgyuk, de ő bennyek ez; ők állattyak hogy semmikeppen az Christus, az ő Testét, az Sacramentumban, külömben nekünk nem adhattya, hanem ha az kenyeret bñt Testévé változtattya. Avagy nem határolylak-é itt meg az Urat?

P. Igen jól vagyon; most latom en mely nagy okosság, minden dolgokat mellyeket hiszünk, az Isten Ig-

jenek Serpenyőében meg-szentolni. Soha meg sem tudtam en azt gondolni, hogy ilyen nagy Semlatomasos karamkodas seküldgyek az Transubstantiationnak Kenyer-állatozásnak tudománya alatt, az Christus Szemellye ellen, de már most az Apostolnak elő-bőzött proba-kőven, nyilván meg tapasztatalom.

K. Más igen erős bizonyfod-is lehet, Hebr. 13. Az Iesus Christus ugyan azon ma tegnap, es mind örökké.

P. Kerlek mi jö onnan ki?

K. Az hogy az Papisták igen meg-vakultanak, mivel oly Christust imadnak ma, a ki tegnap Christus nem volt: mert hiszem magad jolt tudod, hogy önnön magok állattyak azt, hogy az Sacramentumbeli Kenyer, az Ige rá-mondása előtt ugyan csak kenyér.

P. Ugy vagyen.

K. Erő

K. Erthedd hát hogy csak emberi mesterfeggel tünle Christus az a kit ők imadnak, nem amaz igaz. Lárod melly bősűjara termet emberek az Papisták az Christus Szemellyenek: Azt mondom azért nyilvánlaggal néked, hogy az Papazók, tükleges következés terint, tagadgyak az Iesust, a Maria bűlötttyét, igaz Christusnak lenni. A mi pedig tiben illeti-is az Christusnak, azok mind ez edgy Christusi nevezet alatt be-foglaltatnak; mert ő fel-kenetett Kiralya, Prophetája es Papja az ő Anyakentegy-hazának.

P. Ők is mind vallyak azokat.

K. Tudom hogy vallyak bayjal, de valofaggal Tibtul őtet meg-fobblyak.

P. Hogy lehet az?

K. Ezentul meg-latod, Azt kerdem, micsoda tibt a Prophetának? H S P. Az

P. *Az hogy tanítsan.*

K. *Iolmondád, s-ezert ne-
Deüt. 18. veztetik az Christus Nagy Pro-
phetának, ki az ő Atyáskai körzül
tamadando vala: es az Isten tana-
tsanak nagysagos Angyalának, ki
azert jöve è vilagra, hogy tö-
kéletessen ki prädikallja az
Anyasentedgy-haznak, az I-
stennnek mind a magatisteleit,
s-mind penig a mi idveffegünk
felöl-valo Szent akarattyat.*

Hebr. 1. 1. *Szallot-è immár az Isten nekünk ez-
utolsó időben az ő Fia által, ugy an-
nyira hogy sohonnán már több
valást az Isten akarattyá felöl,
nem varhatunk.*

P. *Nintsen keresztyen ember è
ki azt tagadná.*

K. *Meg-látod ezentúl ha
nints, tsak adgyam vilagosan
elődben a dolgot: tudod hogy
az Atya az Egből kiálta először
a Iordan vizenél, masodszor a
Thabor*

*Thabor hegyen, Ez ugymond,
az en szerelmes Fiam kibén én meg-
bekellettém, ötet balgassatok. Ve-
fed-é-efedben mely nyilván
parantsollya itt az Isten, hogy
neki idveffegünk felöl-valo a-
karattyat, az ő fiatul tanullyuk?*

P. *Vessem igen-è; hát hogy le-
hetne egyéb-keppen?*

K. *Ha szert meg-akerod er-
teni mit mondgyon idveffec-
günk felöl a Fiu, meg-láthadd
hogy a-mikeppen az Atya min-
ket az Fiura igazit, ugy a Fiu
ugyan minket igazit az Szent
Irasra: Ha idvezülni akarunk
az Szent Irást vizsgállyuk. Oda a- Ioan. 5. c.
labbb penig ugyan nyilván állat- 17. 8.
tya: Az mely beszedeket en ream
biztat nekik adtam, értven a Ta-
nitvanyokat. Holot ha ismét a
Tanitvanyoknak beszedekre
vigyass: Az Szent Iras (azt
mondgya Szent Pál) az Isten
H 6 embe-*

emberét tökéletesse teheti. 2. *Tim.* 3. 17. I-ezert-is téssen *Act.* 10. tudományt, hogy ő egyebet a Prophetaknál és Moysesnél nem prédikallott mindazáltal az Istennek egész tanatsát nekik megprédikallotta legyen. Latod mely bűn egyenlőség van itt? Az Atya az Fió parantsollja halgatnunk; az Fiu tudományt téssen, hogy a mely beszédeket neki az Atya adott, azokat ő meg Tanítványinak adta: és mind két reből minket az Szent Irasra igazítanak, mint a melyben az Istennek idvelségünk felől-való egész tanatsa bé van foglaltatva.

P. Iolértem en mindezeket.

K. Mitsoda Lelektől viseltetik tehát, a ki azt meri állítani, hogy jobb volt volna az Ecclesiának, ha az Szent Iras jobba ki nem adatott volna.

P. Ki

P. Ki mondgya Istenert azt?

K. Magam hallottam az Papi- és állatoktól: de magok a Doctörök-is, ugyan irásban hadtak ez nagy karomkodást: *Lectio Scripturae non tantum est inutilis, sed pernitiōsa multis modis*: az Szent Iras olvasás, nem csak hasonlatlan úgy mondnak, de edgybár f-mind veszedelmes-is. Ennekokért, nem hadgyak ok a Nepnek az Szent Irasról olvasni, sem vizsgálni, noha az Christus mindenneknek parantsollja: és az Szent Iras helyet, oly decretumokat és más egyéb Találmanyokat kőrnek az Ecclesia nyakára, mellyeket méltóságból az Szent Irasal egyenlő fontban vetnek. Latod-e mint fosztyak-meg az Christust Prophetai Tisztitúl. Ha pedig Papi Tisztitól emlékezünk: tudod a Papi Tiszt két

H 7

féle

féle vala; először áldozni kel-
vala a Papnak a Népeért; ma-
sodszor ugyan az Nepert imad-
kozni-is kell vala.

P. Ha vallyak ezt mind kettőt a
Papisták, hogy mind engesztelő ál-
dozat-lót az Christus a mi bűnein-
kert, mind pedig hogy esedezik mi e-
rettünk az Meny-országban.

K. Igaz de azért ugy vallyak
ők ezeket, hogy ez mind két
Tisztben az Ur Iesus Christus mel-
lé egyebeket-is bé-állatnak, es
igy őket a Nepnek tellyes es tö-
kelletes Idvezetőjének nem
tesik, hanem csak félnek, res-
serint-valonak.

P. Nem érthetem en ezt.

K. Ezt így érted. Illyen bi-
zonyfagot olvasunk az Sz. Iras-
bá az Iesus Christi verének, elég-
seges érdemességéről: Az Iesus
Christus vere-tisztogat ugymond
meg minket minden bűneinkből.

P. Nem

P. Nem mondanak annak ellene
az Papisták.

K. Vay igen-is ellen monda-
nak, midőn illy *distinctio*val el-
nek, hogy *principaliter* főkep-
pen az Iesus vere tisztogat meg
minket minden bűneinkből,
de *secundario* másodszor, más
egyeb dolognak-is, főképes
az bűn tisztogatashoz járulni,
mineművek az elég-tevő tsele-
kedetek ez életben, es az pur-
gatorium tüze ez élet után. E-
zek által-is tisztíttatnak az ő
vallesek szerint, a bűnők.

P. En az en ressemről az Chri-
stusnak ditsőséget mindenkor magá-
nak tartom, tudom azt hogy ugyan
maga sem engedi azt semmi terem-
pett állatnak.

K. Igazán mondod: s-mayd
még többet-is mondasz effelét,
csak figyelmezz velem edgyút
imez két bizonyfagokra.

P. Mel-

P. Mellyek azok?

K. Első Hebr. 1. 3. Hogy a Christus önnön maga által szerzet tisztulást a mi bűneinkert.

P. Mit hoűss-kí abbol?

K. Felette búkságes tanuságunk vagyon itt, jelen-válo vételkedésünkre nezendő; tudnia-illik hogy az bűn-tisztító erő, tulaydon tsak az Christus Szemellyere néz, ő vezette az tisztulást önnön maga által: mellynek hasonlatosságát úgy vagyon hogy egyebekkel-is közli, a kik tudnia-illik meg-térnek es hívnek; de az erdemes erőt mely által az Isten meg-engeszteltetett, es az ő igazsága meg-elegedet sohova nem engedő, sem valaki Szemellyenek, sem pedig egyebbűve semmi dolognak nem adgya.

P. Nyilván az en kitsiny értelmem szerint-is, úgy vagyon a dolog, mely-

melyben minden Keresztyen Ember meg-nyughatik; nints-is ennel nagyobb batoritása lelkünk-esmeretinek; holot sem egeszsen sem pedig véűsszerint mi, bűneinkert meg nem fizethetünk.

K. Bizonyára úgy vagyon; es hogy mentűl erősebb lehet ez igaz vallásodban, jer veddedben, az Iesuitak (kik az világosságtulirtoznak, mivel tulaydon a feddi az setetsegrőlőket) mint ki hadgyak é betűt Önnön maga által, az fordításból: fordíttyak ugyan hogy ő szerzet tisztulást bűneinknek, de tsak fűlek-lefűtve el-muldogálnak ez Ige mellől, Önnön maga által: kerlek tekints magad meg Fordításokat.

P. Latom nyilván hogy az ő Fordításokban nintsen; de vallyon a Görögben ott vagyon-e?

K. Itt vagyon, ihon ha olvasni

valni tudod: $\delta\iota\epsilon\acute{\alpha}\nu\tau\omicron\varsigma\ \kappa\acute{\alpha}\theta\acute{\alpha}\rho\iota\sigma\mu\omicron\nu\ \pi\omicron\iota\eta\sigma\acute{\alpha}\mu\epsilon\nu\omicron\varsigma\ \tau\omega\nu\ \acute{\alpha}\mu\alpha\rho\tau\iota\omega\nu\ \hbar\mu\omega\nu.$

P. Igazán mondom ez edgy bizonyosság, egész minden tudományokat az Christus érdemességének toldaleki felől méltan gyanússa teheti; mert holot ő önnön maga által szerzet tisztulást bűneinknek, mi szükség hogy az bűn masek által töröltessek-el?

K. Io okoskodas.

P. Ugy söllek a mint ertem; a vagy sbanakozásra méltó tudatlanságok azért hogy nem lathatyak az igazat; a vagy sban-sbandekos gonoszságok, hogy az Irasnak illy vilagos bizonyosság-tételel meg-merik lopni, ki hadgyran a Bibliából a mi igyenessen ellenek esik.

K. De vesd-edgyben tsak ezzel mas bizonyítást-is az Irasnak, ezt tudnia-illik. Hebr. 7. 25. Az Christus meg-tarthattya tökel,

tökellelessen ($\epsilon\varsigma\ \tau\omicron\ \pi\alpha\nu\tau\epsilon\lambda\epsilon\varsigma$) mindenestül fogva mind azokat, valakik ő általa járulnak Istenhez.

P. Ez-is bizony nagy vigasztalható bizonyosság.

K. Az; mert miként az első, melyről most sölünk, azt bizonyította-bé hogy az Christusnak érdemes ereje, semely berint, tsak a Iesusé, ő benne vagy az, es masra ő belőle ki nem mehet; akképpen immár ez elő-hozott bizonyosság, meg azt adgya-előnkben, hogy tökellertes az: tudnia-illik hogy az Christus maga semellyeben tötte az tisztulást bűneinken, es edgyber I-mind, tellyesen s-tökellelessen tötte azt. Hova kívánhatz ennél többet.

P. En nem.

K. Isten nem tom hovategye hát amaz Papista regi roshatt tanítást, hogy az emberek
ma

mas egyéb erdemben-is vetetik bizodalmakat, es bizhatnak mas vérhez-is (mint meg-mutatam első napi beszélgetésünkben) az Ur Christus erdemes verén kívül.

P. En az en veszemről, soha mas erdemben bizodalmatat né vetem, hanem meg-nyugssom en mindenesztől, az Iesus Christus edgyetlen edgy engesztelő áldozattyában, melyet tölt az keresésen az én bűneimért.

K. Ha abban maradtz-meg, bizony jó fundamentumon épitesz meg-kell hát arrul emlékezned, hogy minden egyéb áldozatoknak, elég-tételeknek-el-lenc kellett mondandó, mert mind azok, az Iesus Christus egy áldozattyának, tökéletességet es elegséget gyalazzak.

P. Ellenek-is mondok bizennyal.

K. Ier hát bővebb erősségnek

nek okaert, jegyezd-meg ez edgy néhány irasokat: Az Christus most edgysser jelent-meg, ő magának meg-áldozása által, ez vilagnak utolsó részében a bűnnek el-törlesere. Heb. 9. 26. Meg-ßenteltettünk az Iesus Christus Testének edgysser-ülő áldozattyának általa Heb. 10. 10. Ez penig edgy áldozattal áldozvan a bűnökert, mind örökké ül az Istennek jobban. ibid. v. 12. Edgyetlen edgy áldozattyával tökéletessé-kétötte mind örökké azokat, az kik meg-ßenteltetnek. v. 14. Az hol az bűnnek bocsanattya vagyon nem kellett többé a bűnert-ülő áldozat. v. 18. Az Christusnak nem szükség minden nap, mint amaz Papoknak, először az ő maga bűnert áldozni, annakutanna az kösségnek bűnert, mert azt edgysser meg-tselekedte, mikor magát meg-áldozta. Heb. 7. 27. Vér-ontas nélkül nem leßen a bocsanatt. Heb. 9. 22. Veszed-é esedben

Érdeben hogy az Apostol az Christusnak bűn-el-törő áldozatyanak illy gyakor emlégetesével, más mindé fötől talalt bűn-törő áldozatokat, s-kivaltkeppé a Misedelit (mellyet a Papazok, holtaknak es eleveneknek bűnökert-valo engesztelő áldozatnak mondanak lenni) fenekkel fel-burogattya?

P. Véssem bizony; oly vilagos bizonyosságok-is ezek, hogy az Isten Fiai könnyen meg-érthetik, s-vayha az szegény kösseg-is, mely vakságból a Misen annyira ásit, azt velven hogy az által vagyon bűne-botsanattya; ez illyetén szegény vak kösseg (mondok) az Isten igéjének ennyire-valo hasznat vehetne, hogy ő-is annak világa által, juthatna az igazságnak ismeretire.

K. Adná Isten. De hogy te az igazságban még-is inkább meg-gyűkerezzél, kerlek jegyezd;

gyezd-meg, mely nagy karomkodas es nagy tsalardsag fekszik az ő Misedek alatt. Először nem de nem az Atya Istennel-valo jaczodozas-é, azt kivanni hogy kedvellye az ő Szent Fia? Vallyon nintse a Fiu Szent Attyának kedveben; nem maga mondotta-é: *Ez az en Szerelmes Fiam, kiben en meg-békeltem?* Lehet-é közben-jaro, a-vagy Bekefegben-tőrekedő az bűnnel tömött halando nyavalys ember, az Atya Isten es az ő Fia között, arra kérvé az Atyát, hogy vegye kedveben az ő maga Fia, es küldgye Angyalat az Egből, ki az ő Tektet az Egben fel-vigye.

P. Pírh undok karomkodas ez?

K. Másodszor nem vesede esedben mint el-forditya a Misede az Isten rendelését: mert az hol Isten Sacramentumot berzet, melyben

melyben minket Szent Fiával kínál, es ugyan nekünk-is adgya ötöt ott ők az *Sacramentum*at, áldozatta változtattak melyben ők kínállyak az Atyát a maga Fiával?

P. Iol látom.

K. Harmadsor, nem bossúság-é az *Christus*nak midőn felőlle azt állattak, hogy magán kívül mások-is meg-áldozhattak ötöt?

P. Igen nagy; mert miképpen hogy semmi egyéb áldozat az Isten Igasságát meg nem elégítheti; ezenképpen semmi egyéb áldozó, az ő meg-áldozására nem méltóztathatik, hanem csak tulajdon maga az *Christus*, mint az elebb elő-hozott bizonyosságokból meg-mutattatik.

K. Negyedsor, nem de nem merő semfeny-vesztés-é az neper azzal tartani, hogy az vértelen áldozat (mineműnek ők az

ők az Misset állattak) engedtet-lehet kinek kinek bűn-botsanattyanak vételére?

P. Mit tudok mondani, holot nyilván ellene vazzon ez amá bizonyosságnak, mellyet az előt Szent *Palira* sabel elő-hozal: Vért ontas nélkül nem lehet a botsanat. Önnön magok mondgyak az pápasok, hogy a Míseben semmi vér nem ontatik: hogy szerzhetne hát a Míse valakinek bűn-botsanatot?

K. Hálá Istennek, penigh hogy érted már, mint megmordalltak az Papisták az *Christus* edgy elégseges áldozattat, mely első része az ő Papi tisztinek; Immar azt-is tuttodra adom, mint jopjak-meg második részt-is ugyan ezen Papi tisztinek, tudnia-illik az eretünk-valo Esedezést. Iegyezd meg az Apostol mondatát: Edgy az Közben-jaro, Isten es Embert kö-

ber között, az Ember Iesus Christus.

P. Vay hogy distinguálják ok azt; azt mondják hogy edgy az valtsagnak közben-jaroja, de esedező Közben-jarok többen is lehetnek.

K. Kerlek vizsgál-meg az bizonylagot, mert midőn az Apostol azt mondgya, Edgy az Közben-jaro, soll az Esedezesről es könyörgésről; ennek kell hát az ő értelmének lenni: Edgy az Esedező Közben-jaro. Olvasd az helyet s-lásd magad.

P. Ugy vagyok, látom.

K. No add chez Agoston Doctor mondatat: *Qui pro omnibus interpellat, pro quo autem nullus, is verus & unus Mediator est.* A ki mindenekert esedezik ugymond, es a kiert mas senki nem esedezik, az egyedül az Közben-jaro. Es ugyan ott azt mondgya, nagy keptelenség volna,

volna, ha Szent Pál Közben-jaronak mondanok, mert eképpen sok Esedező Közben-jaróklennének.

P. Hát a Keresztények edgy-másert nem esedezhetnének, holot bagyva hogy edgyikünk a másikunkert könyörögjön?

K. Igen-is esedezniek kell, de azt vedd-ebedben, hogy az ollyatén parancsolatokban, ez igaz életben vitezkedő Keresztényeknek solnak, az kik edgy-mást könyörgésbeli segítség-gel-is értetni tartoznak.

P. S-az ditső Szentek, kik az Egben vannak, nem esedeznének a kereszt alatt itt földön vitezkedő Anyaszentegyházert?

K. Ugy hiszem hogy közönséges képpen az Anyaszentegyházert Esedeznek, de hogy valamellyikünknek külön külön valamely süksége felől, értel-

mek lehetne, s azért külön külön könyörögnének, abban semmi nintsen.

P. Hogy lehet az?

K. Így érthedd-meg: mert ha a dicsőült Szentek főültűre mindeniteknek külön külön-valo bibéteket ertik; avagy kijátozástoknak hallasabol, avagy gondolatitoknak erteseből, avagy pedig valami olly Ielenesből ertik. Azt-véled-é hogy ertik gondolatitokat?

P. Hogy vélnem, hissem az gondolatoknak által-értése csak Isten tulajdona.

K. Hát azt gondolod-é hogy kiáltastok mennek fülökben, midőn tudnia-illik gondolatitokat imádságtokban, soval jelentitek?

P. Nem gondolhatom azt-is holt nintsen nekik testek, es ekkeppen fülök fints hogy ugy halhatnanak.

K. Vala-

K. Valami Ielenesből kell hát szükségiteket tudniok.

P. Ugy itilem, hogy mikor könyörgünk, az Isten nekik-is értesekre adgya, szükségünket.

K. Mi szükség hát néktek őket azon faggatnotok hogy ertetek könyörögjenek?

P. Hissem ha tsak edgy földi Kiraly eleiben még-is, valamellyik Béjaro által mehetz-elő dolgodban,

K. Mitsoda geromba tsavargas ez? Im az elébb a mit felelel ki fittyent már az agyadbol. Nezhette mely jeles hasonlatosság vagyon itt: Míkeppen ugymond a földi Kiralyhoz nem mehetni, valamely mellettünk forgolodo Ember nélkül: ugy az Mennyei Kiralyhoz sem mehetünk egyebként hanem valamely mennyei Uldvarlo által; Azt mondad hissem az eléb hogy Isteni Ielenesből

értik az Szentek a mi búkségeinket: mi búkség volna hát őket firtatnunk hogy búkségeinket az Istennek hirté-tegyék, holot az Isten tési nekik-is (az mint allattyatok) hirté, ő jelenté-meg a mi nélkül búskódunk. Ez földi állapotban maskeppen vagyon a dolog: Itt az mellettünk-bolloink által jelentyúk búkségünket a Királyoknak; de ott az Mellettek-bollok-is, az Királytul értik-meg (az mint bollowok) az dolgot. Ha így vagyon azért, értelmetek szerint a dolog, mitsoda nagy gorombaság, akkor (világ szerint-is) a Szolga után járni, mikor magaval az Urral-is mindgyart szemben-lehetz, es csak kelete szerint könyörögy neki meg-is hallya befededet?

P. Nem-is mondhatok en-is egyebet:

egyebet: de hogy hogy könyörögnek hát az Szentek csak közönségesen-is a Keresztényeknek?

K. Hald-meg. Négy nemű Könyörgések vannak, mellyek az Görög nyelven mind külön külön nevel neveztetnek. Edgyik *δέησις*, melyben az gonosznak el fordítására kérjük az Istent: a másik *πρόσευχη*, melyben a búkséges jokat kívánjuk: az harmadik *ἐντεύξις*, melyben edgyikünk a másikunkert esederik: a negyedik *ὕψαισις*, az el-vőtt jokert-valo hals-adas. Immar a kik az Egben vannak, úressek minden gonostul; azért *δέησις* nekik nem tulaydonithatik; *ἐντεύξις*-t-is az Iras nekik sohul nem tulaydonit: meg-nyugottak ők minden munkajoktul; nem terheltetnek azzal hogy

külön külön Országok Patronái,
Varosok és Tarfalagok Tutori
legyenek, kivaltkeppen valo
gondgyok lévén imez amaz
nyavalyakra, mellyeket magok
közöt el-ostottanak volna,
mert ez csak mind papista balga-
taglag, ők látták ezeket álmok-
ban. De az ευχάριστία-t tulaydo-
nithatni az Szenteknek, tulay-
donithatni az προσευχή-t is, az
az, az hala-adást és az jokert-
valo könyörgést közönséges-
sen, mert ők is búkölködnek
még, de varjak hogy el-veszik;
az mint ki-tetők ez ő magok
savaiból: Meddig Uram!
Mert ez ollyaknak sávak a kik
valami nélkül búkölködnek,
és örömeit el-vennék.

P. Mi nélkül búkölködnének az
ditsóult Szentek?

K. Először az magok Teste
nélkül, melly nélkül, minden-
keppen

keppen tellyes elegsége nekik
nem lehet, mert az Lelek és a
Test edgy tarfalagra teremtet-
tek, és az ő tellyes tökéletessé-
gek, áll mind az kettőnek uy-
jonnán-valo edgyesülésében.

P. Akar ki- is tudgya azt: s- csak
ez a miért így kiáltnak: meddig
Uram!

K. Nem, mert búkölködnek
minden Fele-barattyok nélkül-
is, valakik az Szenteknek Ed-
gyessége közzé valok; Azert
az ő kívánságok mind addig-
is bé nem telik mindenestül,
míglen minden Felebarattyok
ot nem lesznek a holot ők van-
nak: mert az Isten ugy végezet
hogy nallunk nélkül a tökéletességre
ne jutnának.

P. Edgyátallyaban nagy vigas-
talas nekünk, hogy Adam, Abra-
ham, és az Első-Bülotteknek több
gyülekezetek addig a tellyes tökéle-
tességet

teffezet el nem értik, miglen mi-
hozza-
jek nem megyünk, sőt miglen
a Szenteknek tellyes báma ki nem
tellyesedik. De nints-e több dolog,
amin ohaytoznak?

K. Az Christus el-jöveteli-
ert-is ohaytoznak es imadkoz-
nak: Ióvel Uram Iesus. Mely i-
dőben joltudgyak, hogy az I-
sten minden igeretit az Szen-
teknek meg tellyesíti. Így ek-
keppen már látod es érted,
mint s-hogy könyörögjenek
ők az Egben, s-ez földön lévő
keresztényeknek.

P. Hát ugyan azt tartod, hogy
ne kellyen nekünk az Szenteket ki-
valikeppen-
való buksegeinkert kö-
nyörgesünkelertetnünk?

K. Nem kell bizonyara, mert
az elő-hozott okakon kívül-is,
nints semmi tanuságunk arról
a dologról az Irtásban, es így
hitből meg nem tselekedhet-
tyük.

tyük. Mond-megkerlek, ha le-
het-e nekünk jobb könyörge-
nitanto Mesterünk mint az
Tellyes Szent Háromságbeli
Szemellyek? ennekfeletre ha
lehetünk-e valaha könyörge-
sünknek kellemetessége felől
bizonyosbak, mint mikor az
berint könyörgünk a mint az
Istentől meg-tanitattunk?

P. Azt senki nem tagadhattya.

K. Vedd-étedben tehát, az
Atya Isten báva ez: Hiy engem Pl. 50. 15.
segerségül; ez penig a Fiu Isten
parantsolattya: Mikoron könyö-
rögtök így bollyatok: Mi Atyánk,
etc. ez meg az Szent Lelek I-
sten sugallása, ki midőn min-
ket könyörögtet, ezt hadgya
kiáltanunk: Abba Atyánk. Mit Rom. 8.
mondás te ezekre? talál-e
csak edgy bötikát az Cherubi-
mok Seraphimok után-
való supplicálás felől? Vagyon-e itt

tsak leg-kisebb tanuság arról,
hogy minden Imadkozásokat
az Soltár könyből mind Maria-
ra fejezzünk: Oh, ugymond,
Ájsszonyom ki vagy en igazságom.
Psal. 4. Oh Ájsszonyom ne fedgy-
meg engem haragodban. Psal. 6.?

P. Semmit ellene mondani nem
tudok, mert magam látom hogy leg-
batorságosb és bizodalmasb az az
ist, mellyen Istennek, az Közben-
jaro Iesus Christus által könyör-
günk.

K. De im edgy vilagos je-
lenseget hozok, melyből meg-
érted, hogy az Papisták az
Christus esedezését, mindene-
stől fogva el-foszták, és edgy
átallyaban őtet hijaban-ülőve-
tesik az Egben.

P. Mi lehet az?

K. Azt mondgyak hogy az
Egben a Kiraly az Atya Isten; a
Királyné Szűz Maria. És hogy
a Ki-

a Kiraly *dimidium regni* Orsága-
nak felét a Kiralynénak adta:
maganak tartya az igazságnak
ki-bolgatatafat, az irgalmasság
adást pedig egészen Szűz Ma-
riara fordította. A kik azért
igazságot kívannak, mennye-
nek a Kiralyhoz, de az irgal-
masság nélkül-valok az Kiraly-
nét borgalmaztassak, mint ki
az ő méltóságos voltából, Szét
Fianak-is a mikor akar paran-
tolhat.

P. Igazán nyakokban kerited;
mert a mint mondad azzal az Chri-
stus, hivalkodva teszik, az Egben,
avagy mint valami Tutor/ság alat-
való Gyermekeket úgy tartják. Ami
engemet illet, en Szűz Marianak
erdemes betsületét meg-adom, de az
idvezítésnek és közben-jarásnak di-
csőséget, az Iesus Christusnál e-
gyebnek nem tulajdonítom.

K. Ugy legyen. Tsak ezt
17 muta;

mutatom végtére már meg,
hogy az *papistaság* miként sok
hit-ágazatokat, kiváltkeppen
az *Christus*nak Szemellye es
Tífti felől el-ront: úgy akkep-
pen a polgari avagy közönse-
gessen az emberi tarsaságnak-
is merő dőgi az *Papazas*, min-
den emberi tarsalkodásnak es
kötelességnek övé-foglalását
el-vagdallya.

P. Képtelennek látszik ez előttem,
mert lá menyisok viragzó edgyes es
bekés *Országok* vannak a *Papista*
biten.

K. Emlkezel-é rea, mit
mond a *Pelda-beszedben* Id-
vezítőnk: A míg az erős *Ferfiu*
bira az ő hazat, mindennek
tsendességben lőnek, de mi-
helyt az ő nallanal erősebb el-
érkezék hogy őtet meg-kötöz-
ne; mindgyarast had tamadr.
A míg a *Satan* a Vilagot az *Pa-*
pista-

pistaságnak letétsegeben tartá,
nagy boldogtalan boldogság-
ban lőn a világ, az átkozott ed-
gyesülés-is meg-vála azok kö-
zöt a kik *Sodomában* lakanak,
mind nagy kitsiny öreg es ifiu,
az városnak négy segiről edgy-
ben tanakodtanak vala az egy
istentelenségben: De immar
minckutanna az *Christus*-is az ő
ditsősleges *Evangeliuma* által
bő-érkezet, hogy az őveit an-
nak világoftagával meg világo-
sitáná; az a mi az előttsendé-
ségnek látszik vala az *Papistaság*-
ban mint edgy *Pokolból* tama-
dott tűznek kezdé tetőzni,
hogy azokat kik a regitevely-
gest farban akarják rugni s az
Evangeliumhoz ragaszkodnak,
mind meg-emebbé.

P. Ugyan ezzel terbelik azért
ők az *Evangeliumot*, mert (azé
mondgyak) mintha az *Protestan-*
sok az

sok az Evangeliumot kezdék praedikalni, az ultu jövének ennyi Szakada/sok es Eretnekségek é vilagra.

K. Kerlek vizsgál-meg minemű ravaság az Satanban az Evangeliumot ekkeppen vadolni! Menyi Samtalan sok Eretnekségek tamadának mindgyart az Apostolok utan, melyek az előt nem-is hallattanak. Akkor tamada Simon, Magus, Cerinthus, Ebion, Marcion, Basilides, Menander, Valentinus, Gerdon &c. Vallyon az Apostolok Evangeliuma bűnc-é ez? avagy inkább hogy nem vébed-cébedben, hogy őrdögi ravaság ezzel terhelni az Evangeliumot.

P. De bizony en ebből az Evangeliumot kisebbre nem betsüllöm. Mert csak egy az Igaz; a Tevelyges pedig Samlathatatlan sok. Ostan az is elmemben sorog, a mi felől Idvezítőnk a Példa-beszedben intést tön; Hogy

Hogy tudnia-illik a hol az jo Tseledes gazda nappal buzát vet, mindgyarast bé-tsuf az Ellenseg, amé Gonosz, s-ö-is el-hintezeti ott efsáko az ö konkolyat.

K. No immar, ha ezeket előttünk-állá dolgunkra sabod, mindgyart edgy-felé el-valik: A miglen é világ az balvanyozo vaklagban lön, az Őrdög véstegségben marada, nem burkalá senki meg az ő Orrát Országaban, ő-is semmi Zűrzavart nem tamasta ez világban: de mihelyt az Evangelium az ő Setecségét meg-kezde haboritani, mihelyt Orsága meghanyatlék, s-maga-is az Evangeliumnak praedikálása miat ballani kezdé, mindgyart megindula, es valamivel tuda, unasban igyekezé hozni az Evangeliumot, Eretnekségeket tamasta ellene, es még az Evangeliumot

vangeliom valloi között is sokakkal (a kik tudnia-illik foslet erkölcsűvek) ostromoltata. De látod hogy nem az Evangelium bűne ez edgyik-is; azért az Evangeliumot egyikevel sem vadolhatni.

P. Ugy vagyon. Im most jutessemben ugy tessék azon kezted vala ez utolsó beszédedet, hogy az Papistasag dőgi az Polgari-tarsasagnak es Országoknak, fel-ad a minden Emberi tarsasagon, es az edgy mas között lévő kötelesegeket el-vontya.

Grat. Caus. 15. 4. gloss. K. Meg-is bizonyitom en ezt te neked, magok saját Posztiojok ez: Szabad az Eretnekeket minden javokból kiserdítani: *melius tamen est, quod auctoritate Iudicis fiat* noha jobb volna ha az Biro által lenne az. Immar az ő itileték serink az egész Protestansok egy labig Eretnekek, azért szabadságot adnak raytok hogy

hogy ezeket az Papisták, szabadon nyuzhassák fosstahassák.

P. Tsuda dolog ugyan. Ithon nyilván e lehet oka a minn en sokszor tudalkoztam, tudnia-illik mitül viseltethetnek ez Szigetnek nemely el-vetemedet Lakosi, a Nyuzók, Fosstók, kik semmi vallást nem tudnak (-még is Papistasagot vallanak: De im most vessem már essemben, hogy az Papistasag tessék az ő raytunk való tolvaykodásokat jeles kevesstyensége.

K. Ihol a másik. Uxor Catholica, viro heretico bene valam se redere non tenetur! Az az, hogy nyilván ki mondgyam; A Papista Asszony nem tartozik az ő Ferjenek jo akarattal, ha Papista nem az ő llra.

P. Szemtelemb állatas ez már az elsőnél, edgyátallyabau ellene-esik, a mint rá emlekezem, az Apostol tanításának: 1. Cor. 7. 13. Az mely Asszonyi-állatnak hitetlő Ferje

Simanch.
Pacens. I.
Pist. In-
stit. Greg.
13.

Ferje vagyon, es ha á velle akar lakni, elne hagyja azt az Ás. Bonyi-állat.

K. Am lassa Isten; el-ron-tyak hiszem, im jól látod, az Főry es Feleseg közöt-valo tarsasagot es köteleltséget.

P. Látom nyilván, sinnen veszek más dolgot-is immar esemben, mert sokszorval álmodtam en azon, honnan vagyon az hogy illy sokan lesnek á fő ÁsBonyok között Papi-Itakka: de im most látom hogy az á Vallas igen kedvek szerint esik az Urokkal haborgo ÁsBonyi-állatoknak, mert fel-Sabadítja az őket az ő Ferjeknek köteleltsége alól, mely ala Istentől voltak vettettek,

Gard, Alan. K. Ihol á harmadik-is: *Pater qui Filium habet hereticum, ex-hereditare tenetur talem Filium. A mely Papista Atyanak Prote-Itans Fia vagyon, tartozik vél-le hogy Fiát az örökségből ki-tudgya.*

tudgya. *Ismét. Propter haresin Patris, Fili sunt sui juris: Ha va-lamely Fiaknak, Eretnek az Attyok, nem tartoznak az ol-lyan Atyanak á Fisk engedel-mességgel.*

Simanch.
Episc. Pac.
Instit. Ca-
thol. l. 46.
serni. 74.

P. Isten nem tom hova tegye az illyen istentelen tanítást!

K. De még sokkal isonya-tosb á mi következik: *Hereti-ci, Fili vel Consanguinei non dicantur, sed juxta Legem sit magnus tua super eos, ut fundas sanguinem ipso-rum. Az Eretnekek ugymond, se Fiaknak, se Rokonsagoknak ne mondassanak, hanem az törvény szerint, kezzel labbal azon légy hogy azoknak vére-ben fertezhessél. Ihol itt az Termeset, Sogorsag, Rokon-sag fővetsegeinek mind nyakat sakaftya az Papistasag, Sabad-sagot ad az Pápazóknak, hogy magok saját gyermekeket es*
vér-se-

Caus. 31.
4. 8.

vér-ferint-valo Attyok-fiait-is
meg-ölhessék ha *Protestansok*-
kalesnek. Mit itél, jo-é az il-
lyetén viperakkal edgyút lak-
ni? joltselekezik-é az *Protestan-*
sok, hogy hazafulas által, So-
gorlag avagy Atyafiságbeli ne-
met vetnek az *Papistakkal*?

P. Látja Isten magam begyen-
lem képekben magamat. Edgy
tsepnere sem tudalom már hogy az
Papistafogot Emberi tarsasag dőgi-
nek mondad.

K. De halhatſa még egyets-
két ſtöbbel ám ottan nem
bantlak. Az Népnek, Fejedel-
méhez, Kiralyához- valo köte-
leſeget-is fel-bontya az papiſta-
ſag: *Subjecti licitè poſſunt heretico*

Bellar. 1. 5. *Domino negare obsequium.* A. 1.
de Rom. pista Hivék, nem tartoznak en-
Pont. c. 6. gedelmesselgegel Protestans Ki-
7. & 4. ralyoknak. Ismét: *Non licet Chri-
stianis tolerare Regem haereticum.*

NCM

Nem szabad a Keresztényeknek
az Erceinek Kiralyt el-Senved-
ni hanem szabadon ki-üzhe-
tik, le-vethetik, sőt meg-is öl-
hetik az olyan Kiralyt. Ez pe-
nig azt mondgyak, edgyez az
Apostoltanításával.

P. Hogy hogy edgyezne, ha in-
kab merő ördögi tudománynak mőd-
batni ezt, ki Attya az hazugsá-
nak, a partolkodásnak a Bakadásnak
es az gyilkosságnak.

K. Ez ugyan az kőz letakó,
mellyet az Római parazna
gyűlekezetnek *Doctori*, es Ta-
nitványi, tanítanak, tanulnak
es el-is követni igyekeznek.
De mely hamissan nevezzek
ők ezt Apostoli tudománynak,
kedvük vizsgáld-meg mi legyen
ez dolog felől az Apostolok-
nak értelme, mint hadgyak
az Népnek à Királyhoz való en-
gedelmességet; olvasd Szent
Petert s-megerted. P. Ke-

1. Pet. 2. 13. 14. P. Vessém-eszemben hogy Szent Peter, az Kiralyoknak bészületire inti az embereket, azt hadgya az Népnek, hogy engedelmességgel legyenek az Kiralynak, úgy mint felső méltóságban helyezettnek, avagy penig az Igazgatóknak, kik az Kiralylul küldettek.

K. Igen jo. Immar azért mondhatós-meg ki-volt akkor a Kiraly es az fő Gond-viselő, mikor Szent Peter ezt írta, vallyon nem Nere-é, amà főrnnyű képtelenség, az Anyaszentegyhaznak vér-főpo öldöklője im még-is nem arra kisteti Peter Apostol, jól latod, az Népet hogy ki-vevűék őtet Kiralysagabol, annál inkább hogy meg-öllyek. Tekints az Elődédin-valo Ecclesiának Deſtorina

Apol. ad
Anton.

Iustinus Martyr: Deum solum adoramus, in aliis vobis inservimus lat.

Inse

inservimus lat, Imperatores & Principes bonum esse profitentes, & simul precantes, ut cum imperiali potestate, sanam quoq, mentem obtinere comperiamini. Istennél úgy-mond, egyebet nem imadunk, egyeb minden dolgokban nektek örömeit szolgálunk, meg-is vallyuk azt hogy az Imperatores es az Fejedelmek, az Emberi társasagnak nagy hasznalattysra vannak; Annakokért azon könyörgünk az Istennek, hogy az külső hatalomhoz jozan elmét-is adgyon tiennektek. Látod-é hogy itt mindenekben, az edgy Isteni szolgálaton kívül, engedelem tulajdonittatik az Tsasarnak es hogy könyörgések-is tetettetnek, még az keresztények gyűlölő cse-fordult Fejedelmekert-is, semminemű párt-útésre még tsak alkalmatosság sem

K

hinte-

Ad Anti-
ocli.

híntegettetik. Halonlot mond
Ignatius-is: Caesari subiecti estote in
ess, quibus sine periculo est ipsa sub-
jectio. mind azokban engedel-

L. ad Sea-
pul,

Tertulianus-is: Colimus Imperato-
rem ut hominem à Deo secundum,
solo Deo minorem. Tisztellyuk Tsa-
 sarunkat, mint Isten után ma-
 sodik Urunkat, kinél Istene-
 kívül nagyubbat nem esmé-

Tertul. A.
pol. c. 28.
29-30.

Christianus nulli-
us est hostis, nedum Imperatoris,
quem sciens à Deo suo constitui, re-
cesse est ut & ipsum diligat & re-
veretur & honoret & saluum vo-
lit cum toto Romano Imperio. A Ke-
 retyen Ember senkinck, lel-
 kal inkább az Tsasarnak ne-
 Ellensége, mert jól tudja hog-
 az Kiralt az ő Istene állatta,
 minckokart nem lehet egy

benné,

benné, hanem szeretni, betűl-
 ni, tisztelni, és az egész Romai
 Imperiummal edgyütt, szerentses
 elő-menetellel kell szerentsel-
 tetni őtet. Hogy nem általlyak
 hát a Papisták, hogy az Aposto-
 lokat avagy az Apostoli Embe-
 reket hannyak vetik, mint ha
 azok enyegetnék az ő véstő tu-
 domanyokat, melyben az köf-
 seget arra köfőrzülik, és arra sa-
 badittyak, hogy ha más valláső
 levő királyok vagyon, csak vért
 oltsanak a felől semekben.

P. Lassák mit tselekesnek, ám
 hallam mely jeles okokul viseltetnek.

K. Im jól jótá-ésemben, mi-
 vel holnap Szombat Nap, a-
 vagy Urunk Napja leszén, ha
 Templumban akarj jőni, ide-
 jővők én hozzád és veled el-
 megyek.

P. Igen jó neven vessem tőled,
 el-mennyünk bár.

K 2

HETE.

HETEDIK NAPI BESZELGETES.

Melyben az Scotiai Ecclesia rend-tartásának, az Apostól el regen sábor s-az Elődedin-le-vő Ecclesiátul meg-tartatott Rend-tartással való edgyezése sem-cleiben ter-jesztetik.

K. Isten adgyon jó napot jó Baratom, kesen vagy-e hogy el-mennyünk?

P. Valamihelyt akarsz.

K. Mellyik Templumban mennyünk, a Predikátort mellyiket szereted inkább!

P. Te rád bogyom en azt, en csak megyek utannad.

K. Mennyünk hát, mivel pedig lövevény vagy itt a mi helyünk.

helyünkben, kerlek meg-botás, előtted megyek, hogy meg-mutassam mellyre jőy es hova ülly.

P. Felette igen közönöm a jó akaratot; de vallyon mit teleteksek az nép, hogy bégyül?

K. Meg-haytyak az Ur előt magokat, s-mind terdekre esnek, hogy álaatos vallást tegyenek bűnökről, es az kegyelemért könyörgéseket nyujtsanak-bé az Ur Istenhez, mellyeket im hallod mely fenn es ssep halkva olvas az Lector. No mint tetbik?

P. Bizonyara egyebet ne mondhatok, hanem hogy olly könyörgések, mellyekre minden Keresztien Ember igaz szivel Lelekkel Ament mondhat: s-felette igen fel-is indit ez engemet hogy latom mely nagy álaatosaggal, betsüllettel, keserves s-haytasokkal mondgya az kösség az

K 3 Lector,

Lector, *mitan az Imadságot. De vallyon, mit akarnak immar?*

K. Ki ki enckes könyvét kezíti, hogy mindnyajan edgy szál mondhaslak az Soltárt az Istennek. Ihol ezt az Soltárt kiálta ki az Lector, ha akard vellek edgyút te-is enckelhetz a- vagy ha nem lehet, kövöldtsak szivedben őket.

P. Örömet. *Mit mivel már ismét az Lector, meg mas Imadságot keres-e?*

K. Nem, hanem az átúlso könyv mellyet most fel-nyita, a Biblia: ezentúl meg-hallod az Szent Irsának neminemű Rescit olvassa. Erte-d-e mit mond?

P. Isértem mert igen magyarul olvas.

K. Ezek azok az haró Szent-seges Gyakorlatok mellyekkel mi glünk, mindenút, minden Vasár;

Vasárnap edgy edgy Ora alatt, míg a Pradikátor bé-jő: első a Könyörgés, az után a Soltár-encklés, vagezetre az Szent I-ras olvasás: mellyek által az Népnek sívek, mint edgy cl-keztetnek, hogy mentúl nagyubb betsedelemmel halgaf-lak az Isten Igejét, s-latod-is hogy mind ezek nagy tsendes-seggel, ahétatossággal es be-tsúllettel lebnék.

P. Latom nyilván.

K. Im látod azt-is, hogy semmit itt idegen nyelven nem bollandak: a Tanító a Nép-nek nyelven szól, s-az Nép-is azon könyörög. De Uly formá-követnek a Romaiak, eges az Isteni szolgálatot Deak nyel-ven bologaltattak az Papistak.

P. Vay ki sokszor tsudalkoztam en azon, mitúl viseltethessenek saba e-szemben nem vehettem.

K 4

K. Vita;

K. *Vitalianus* Pápa volt ez újításnak találója.

P. *De vallyon* s-mit fognak már mivelni?

K. Halled-é ám a harmadik harangot meg-konditak, ihol azért az olvasás ezentúl megszönik, es mihelyt a Harangozást el-hadgyak, az *Pradikator* mindigart bé-jő. De mig a lenne, olvasd kerlek Szent Pál Apostolnak ez Irafat, es edben vehedd abból mi volt az igaz régi Rendtartás az *Ecclesiában*, es hogy ez a mi Rend-tartásunk, igen edgyez az regivel. olvassad 1. Cor. 14. v. 6. & seqq.

7. 6. Ha penig Atyamfiai, en ti hozzatok megyek, es nyelveken szollanék, mit használnék nektek, hanem ha szollandok nektek vagy jelenés által, vagy tudomány által, vagy prophetia által, vagy tanítás által.

7. Az

7. Az Oktalan-állatok-is a mellyek Zengenek, mint a Sip, vagy Hegedű, ha sepp valahást nem tesznek az zengésben, mi módon erthetjük-meg, a mit enckelnek, vagy a Sippal vagy a Hegedűvel?

8. Mert ha az Trombita bizonytalan Zengést teszen, kitso-da keűl a hartzra.

9. Azonkeppen ti-is, ha az ti nyelvetek által, bizonyos jegyző szót nem szoltok, mi módon érthetitek-meg a mit szoltok? csak hiában leszen szollastok.

10. Mint pelda reá; ennyi sokféle szollas vagyom a vilagon, es edgy-is nintsen értelem nélkül.

11. Hogy ha azért nem tudom az szónak jegyzését az elöt a ki ennekem szol, idegen nyelven lessek, es a ki ennekem ugy

K 5

szol,

Bol, ennekem-*is* idegen nyelven szóló lehen.

12. Azonkeppenti-is, mivel hogy a Lelki ajándékokat kívánnyatok, az Anyaszentegyhaznak épületire igyekeztek, hogy abban nevedegyetek.

13. Annakokért a ki nyelven szól, kerje Istent hogy megis magyarázassa.

14. Mert ha idegen nyelven könyörögök az Gyülekezetben, az Istennek Lelke által-*való* indulatom könyörög, de az en könyörgésemnek értelme hasonlatlan az Gyülekezetnek.

15. Micsoda tehát? Ha imadkozom az Szent Lelek indításból, értelemmel imadkozom, ha eneklek a Lelk által értelemmel enekeljek.

16. Mert ha az Szent Lelknek ajándeka által, halakat adt Istennek az Gyülekezetben, a

tudat-

tudatlan paraszt Ember, mi módon mond a te haláddádra Ament? mert nem tudja mit mond.

17. Mert se jol lehet jó moddal adt halat, de más nem épül abból.

18. Halakat adok az en Istennek, hogy mindnyajatoknál, inkább tudok en idegen nyelven szólani.

19. De az Kereszten Gyülekezetben, inkább akarok őt hódolani értelemmel, hogy egyebet tintsak, hogy nem mint tízezeret szólani idegen nyelven.

Latod jól innen hogy az Apostol parantsolattya szerint, oly nyelven kell az Isteni szolgálata az Szent Gyülekezetben lenni, mellyet az kösség érthessen.

P. Ugy vagy nyilvánfagga.

K. No ha akarod im meg-

K 6

muta-

mutatam bővebb erőseged-
nek okaert, hogy a mely Ken-
det mi mostan az Ecclesiaban
tartunk az Isteni Szolgálatnak
dolgai felől, ugyan azont tar-
tottak az Apostoli Emberek
idét, az Elodedin-valo Anya
Szentedgy-hazban:

P. Igen-is akarom.

K. Im előbben adom hát
Iustinus Martyr bol.

P. Mitsoda Doctor lehetet az a
Iustinus Martyr?

K. Igen regi Tudos Ember
volt, élt *Christus* Urunknak 150.
éktendejében, világi Böltséből
lőtt Keresztényenné: Ez két *Apo-*
logia Mentseg-levelet irt az *Re-*
mai Imperator nak es Tanatsnak
az Keresztényen Hitnek oltalma-
ban, mellyeknek masodikja

Apol. 2. adban ily irt: Die qui Solis dici-
Anton. Pi- tur, omnes qui in Oppidis
im Impe- vel agris commorantur, unum
nt. in lo-

in locum conveniunt, com-
mentariisq; *Apostolorum* vel
Prophetarum scripta leguntur,
quandiu hora patitur; deinde
ubi is qui legit desinit, is
qui præst admonet & horta-
tur, ut ea quæ lecta sunt bona
imitemur: tunc surgimus omnes
ac comprecamur: conclusisq;
nostris precibus, panis vinum &
aquæ offeruntur; tum is qui pri-
mum locum tenet, eodem modo
preces, gratiarumq; actionem
pro virili, mittit, populusq; bene-
dicit, dicens, Amen. Et his quæ
cum gratiarum actione consecra-
ta sunt, unusquisq; participat,
eadem ad eos qui absunt, *Dia-*
conis dantur perferenda. Qui-
bus copiarum suppetunt, is si voluit,
quisq; suo arbitrâtu quod vult
largitur, quodq; colligitur apud
eum qui præst reponitur, isq;
pupillis & viduis, & iis quos mor-

bus aliave causa inopes fecit,
 & iis qui in vinculis sunt, & hospi-
 tibus, subvenit. az az: Az Na-
 pon mely Vasarnapnak nevez-
 tetik, mind az egész Keresztien-
 seg, minden Falukon es Varo-
 sokon edgyben-gyúl, a holot
 az Apostoloknak avagy Pro-
 phetáknak Irási edgy ora alatt
 olvastatnak; mely meg-léven,
 a Tanito intett tesen, hogy
 az meg-hallott Igéhez tartsuk
 magunkat: annakutanna mind
 talpunkra állunk s-könyör-
 günk: hogy az könyörgéstől
 meg-sűnünk, a Kenyer, Bor
 es Víz elő-hozatnak, es a tani-
 to igen buzgóságos imedlőget
 s-haha-adást mond, s-a Nép az
 Istét áldágya mondvan, Amen:
 Annakutanna kiki, a mi hala-
 dással meg-áldatott abból reszt
 veszen, es a kik jelen-nintse-
 nek-is, azoknak-is az Diacon-
 sok ál-

sok által el-küldetik: A kiknek
 értékek vagyon s-kedvek tar-
 tyá, az búkölködők számára a-
 dakoznak, es a mi gyúl, az
 gondviselőnek kezében biz-
 zák, s-az ostan az Özvegyek-
 nek, Arváknek, s-mind azok-
 nak, kiket vagy betegség, vagy
 egyéb akarmi ok búkölködők-
 ké tört, ismét a jövenenyeknek
 es a foglyoknak oltogattya.
 Hasonlót mutathatnek Tertulia-
 nusbol-is, in Apol. adversus Gen-
 tes. c.39, csak hogy az idő rövid.

P. Nem-is bukseg, mert abból a
 bizonyosságból, mellyet az Apostoli-
 rasábol elő hozál, s-ebből az Iusti-
 nus Martyrébol, akar ki-is esében
 veheti, minemű vendet tartottak az
 elődedin-való Ecclesiában a Szen-
 tek: En nem látom hogy egyéb Rend-
 tartások lőtt volna, hanem az Isten
 Igéjének olvasása a magok nyelven a
 köz Olvasó által, az Tanitonak bé-
 mene-

meneteleig; annakutanna az Soltar
enekles az egész Nép által: vegezze
re a Tanítás az alamsíma-ídes es
a könyörges.

K. Igazan mongod, s-hala
legyen az Istennek, hogy mi
köztünk-is azt a rendet talál-
tad. Meg-ítelhedd hát immar,
ki a Papista tiszteletet, a Míse-
nek néma formáját, Deak nyelv-
ven-valo berbitélesek, es az
Ur Napjának a Szombatnak
betstelen meg-ferteztetését,
mely az Nép közöt az jó okta-
tasnak búk-volta miat találta-
tik, látad hogy noha Apostoli
Ecclesianak nevezik ők a ma-
gok Gyülekezetit, de regen el-
ugrottak az Apostoli Rend-
tartások mellől.

P. Ugy vagyon nyilvánfaggal,
mert ha valaki el-megy a Míse-
re, edgy kukkot a Pap íaraban,
ha Deakul nem tud, meg nem ért.

K. Igen

K. Igen helyyesen vagyon:
mert az első Babylon-is az gö-
gös tulaydonításert veretek
nyelveknek es-vefesevel meg,
hogy mikor az Epítők bollandá-
nak, ne erthetne az Nép, mit
kernenek: méltan eset ugyan
ezen, sőt ennel-is nagyub tsa-
pasa Istennek a Lelki Babyló-
non-is, az ő el-benyvedhetetlen
tulaydonításert, hogy mikor
a Pap bol, a Nép ne erthesse
mit bol.

P. Bizonyára hogy nagy vakfag.

K. Hogy nem nagy: mert
noha az Írásban semtúl-sem-
ben ők nem bilitattatnak, de
holot rend kívül már az Isten-
túl meg-ittettek, a méltok-
dásra méltó delog, hogy még
sem tartyak ahoz magokat.

P. Hón hallottad azt?

K. Magok saját Authorekban,
Ænem Sylvinban olvastam,
hogy

hogy tudnia-illik mikoron az Totok azon supplikálnanak Formosus Pápanak, hogy engedné-meg nekik az Isteni Solgaltót, a magok nyelven Solgaltatni; midőn a Pápa Gyűlésben é felől vetekednének, hozat adaték az Egből ezt mondván: *Omnis spiritus laudet Deum et omnis lingua confiteatur illi*: minden Lélek dicsérje az Istent, es minden nyelv vallást tegyen ő neki: Minckokaert akkor meg-engedek a Totoknak kívánságokat: vallyon s-nem fortélyoskodas-étőlők, hogy edgynek meg-engedik s-másnak nem?

P. Az igen-is, kiválkeppen holt az Ur az ő akarattyal, olyan nyilván kijelentette, mind saját maga Szent Igejében, s-mind illy rendkívül-való jelenésben. De ezt most hadgyuk ebben mert am ahon jó a Tanito.

Tanito. Kerlek taníts-meg mint viseljem magamat.

K. Ne forgalmatoskodgyal felettéb azon, tsak egyebekre vigyazz: mert először könyörög, s-akkor a Nép nagy alázatossággal követi őtet síveben; az után a Tanításra fel-veendő igeket el-olvassa, mellyeket a Nép nagy figyelemetességgel halgat; s-akkeppen ostan az prädikalashoz fog, mellyet né-mellyek süveg-vetve, nemellyek süveg fel-teve (a mint kinek kinek egészege kívánnya) halgatnak: a *Predicatio* véghez nemvén, haladással víbi végben a dolgot, es az után az egész Gyülekezet Soltarol, s-a meg-léven a Tanito áldást mond a Népre, s-minden nyajan el-ösolnak ezeknél egyebet már itt nem lattz.

P. Rea vigyazok forgalmatossan.

K. Ne

K. No mint tették?

P. Igazán Söp és helyes rendtartás, hala legyen az irgalmas Istennek, ennemég soha jobb Vasárnapom nekem nem volt.

K. Vővedé-csédben miről prédikálta a Tanító, és mint magyaráza a fel-vőttigeket?

P. Igen-is: Szent Pál mint terem meg, és mint vőtte őtet kegyelmében a Iesus Christus által, kiről bizonyítható és tön, hogy a Bűnösöknek megtartásokért jött legyen a világra.

K. Am meg-hallád mely Söpen ki-hozá, hogy az Istennek választott Fiai, nem különböznek az Ulyja-Bűletés előtt, az Hitetlenektől, hanem mikor az Ulyja-Bűlő Kegyelem erkezik, a különbözteti-meg őket, s a mondattya őstán az Apostolavát véllek: Karamkodo, szö, Balványozó &c. valek, de immár áldássek az Ur, nem a vasárnap.
P. Iol

P. Iol hallam, en-is tellyes Sívemből áldom az en Istenemet, hogy engemet-is kegyelmében fogadot: mert en az Balványozásnak setetsegeben és több egyebb tevelgyesekben leledztem vala, mellyek miat selette igen el-is nyomattattá volt; de immár az Ur mind azokból ki-mentet. Áldássek az ő Neve érette mind örökre. Tölled-is Szerelmes Anyamfia, nagy haladással vessem, hogy ez ream áradott Isteni irgamságnak eszköze löl ennekem.

K. Az Uré az hala-adás és minden dicséret: Ő keresi-fel a-ő idvezíti-is az mi el-veset volt, ő hozza-vissza az ő Iuhait az el-tevelyedésből, és c-letet ad azoknak a kik meg-holtak vala.

V E G

MUSEUM
NYV
R

